

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**ÜLKEMİZ TEK PARTİ İKTİDARLARINDA ORMANCILIKLA İLGİLİ
HÜKÜMET VAAT VE İCRAATLARININ ORMAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ
VE İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Köksal COŞKUN

Artvin-2013

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**ÜLKEMİZ TEK PARTİ İKTİDARLARINDA ORMANCILIKLA İLGİLİ
HÜKÜMET VAAT VE İCRAATLARININ ORMAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ
VE İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Köksal COŞKUN

Danışmanlar

Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK

Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER

Artvin-2013

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ÜLKEMİZ TEK PARTİ İKTİDARLARINDA ORMANCILIKLA İLGİLİ
HÜKÜMET VAAT VE İCRAATLARININ ORMAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ
VE İŞLETMECİLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet Köksal COŞKUN

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 28/12/2012

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 22/02/2013

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Sevim İNANÇ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Muhammed ARDIÇ

ONAY:

Bu Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 22/02/2013 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun/..../..... tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

...../...../.....

Doç. Dr. Turan SÖNMEZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Ülkelerin ormancılık politikalarını hükümetler belirler. Anayasa ve anayasaya uygun olarak çıkarılan kanunlara göre orman kaynaklarının yönetimi ve işletmeciliği karar alıcı ve uygulamacılarca yapılır.

Demokratik ülkelerde seçime giren partiler hazırladıkları seçim bildirelerini seçim meydanlarında, yazılı ve görsel basında kamuoyu ile paylaşır ve halka anlatırlar. Halk ise sahip olduğu düşünce ve seçim bildirelerindeki vaatlere göre oy kullanarak hükümet olacak parti veya partileri belirler.

Tek parti iktidarlarının seçim bildireleri ve hükümet programlarının icraata dönüşmesi koalisyon hükümetlerine göre çok daha kolay olacağı bir gerçektir. Bundan dolayı bu yüksek lisans tezinde 1961 Anayasası sonrası dönemde tek parti iktidarlarının seçim bildireleri, hükümet vaat ve icraatlarının orman kaynakları yönetimi ve işletmeciliği açısından değerlendirmesi yapılmıştır.

22 yıl boyunca orman kaynaklarının yönetimi ve işletmeciliğinde mühendis, işletme şefi, işletme müdür yardımcısı, işletme müdürü ve bölge müdürü görevlerinde çalışan biri olarak bu yüksek lisans tezi yaşadıklarımızı bilimsel bir çalışmaya aktarmak için önemli fırsat olmuştur.

Bana bu fırsatı veren ve bu tezin hazırlanmasında sürekli destek olan Prof. Dr. Mustafa Fehmi TÜRKER Hocama, Doç. Dr. Atakan ÖZTÜRK Hocama ve Arş. Gör. Ufuk DEMİRCİ Beye gönülden teşekkür ediyorum. .

Bursa Orman Bölge Müdürlüğünde görevli İşletme ve Pazarlama Şube Müdürü İmdat DEMİR Beye işletme ve pazarlama, Kadastro Koordinatörü Sabri KARA Beye kadastro, Avukat M. Murat TUZCU Beye ise hukuk konularındaki katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

Bu tezin mesleğimize ve bu konuda çalışma yapacaklara faydalı olmasını diliyorum.

Ahmet Köksal COŞKUN

Bursa-2013

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET	V
SUMMARY	VI
TABLolar DİZİNİ	VII
KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Anayasalarda Ormancılık.....	6
1.2.1. 1961 Anayasasında Ormancılık	6
1.2.2. 1982 Anayasasında Ormancılık	9
2. MATERYAL VE YÖNTEM	11
2.1. Materyal	11
2.2. Araştırmanın Kapsamı	11
2.3. Yöntem.....	13
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	16
3.1. Adalet Partisi Dönemi	16
3.1.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık	16
3.1.1.1 1965 Seçimleri Seçim Bildirgesi	16
3.1.1.2 1969 Seçimleri Seçim Bildirgesi	17
3.1.1.3 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi.....	18
3.1.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık.....	19
3.1.2.1 Birinci Demirel Hükümeti (27.10.1965 - 03.11.1969)	19
3.1.2.2 İkinci Demirel Hükümeti (03.11.1969 - 06.03.1970)	21
3.1.2.3 Üçüncü Demirel Hükümeti (06.03.1970-26.03.1971).....	23
3.1.2.4 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi	24
3.1.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları.....	27
3.1.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler	27
3.1.3.2 Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler	30
3.2. Anavatan Partisi Dönemi	33

3.2.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık	33
3.2.1.1 1983 Seçimleri Seçim Bildirgesi	33
3.2.1.2 1987 Seçimleri Seçim Bildirgesi	35
3.2.1.3 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi.....	37
3.2.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık.....	38
3.2.2.1 Birinci Özal Hükümeti (13.12.1983-21.12.1987).....	38
3.2.2.2 İkinci Özal Hükümeti (21.12.1987-09.11.1989).....	40
3.2.2.3 Akbulut Hükümeti (09.11.1989-23.06.1991)	41
3.2.2.4 Birinci Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991).....	42
3.2.2.5 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi	43
3.2.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları.....	45
3.2.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler	45
3.2.3.1.1 3302 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler.....	46
3.2.3.1.2 3373 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler.....	50
3.2.3.1.3 3493 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler.....	56
3.2.3.2 Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler	60
3.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Dönemi	62
3.3.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık	63
3.3.1.1 2002 Seçimleri Seçim Bildirgesi	63
3.3.1.2 2007 Seçimleri Seçim Bildirgesi	64
3.3.1.3 2011 Seçimleri Seçim Bildirgesi	68
3.3.1.4 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi.....	70
3.3.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık.....	71
3.3.2.1 Gül Hükümeti (18.11.2002-14.03.2003).....	71
3.3.2.2 Birinci Erdoğan Hükümeti (14.03.2003-29.08.2007).....	74
3.3.2.3 İkinci Erdoğan Hükümeti (29.08.2007-06.07.2011).....	75
3.3.2.4 Üçüncü Erdoğan Hükümeti (06.07.2011-.....).....	80
3.3.2.5 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi	81
3.3.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları.....	83
3.3.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler	83
3.3.3.1.1 4999 Sayılı Kanun	83

3.3.3.1.2	5177 Sayılı Kanun	88
3.3.3.1.3	5192 Sayılı Kanun	89
3.3.3.1.4	5218 Sayılı Kanun	91
3.3.3.1.5	5728 Sayılı Kanun	91
3.3.3.1.6	5831 sayılı Kanun.....	92
3.3.3.1.7	5995 sayılı Kanun.....	94
3.3.3.1.8	6001 sayılı Kanun.....	95
3.3.3.1.9	6111 sayılı Kanun.....	96
3.3.3.1.10	6217 sayılı Kanun.....	97
3.3.3.1.11	6292 sayılı Kanun.....	99
3.3.3.1.12	Diğer Değişiklikler	101
3.3.3.2	Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler	101
3.3.3.2.1	Kadastro Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi.....	101
3.3.3.2.2	Ağaçlandırma Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	104
3.3.3.2.3	İşletme ve Pazarlama Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi.....	106
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....		107
KAYNAKLAR		115
EKLER.....		119
ÖZGEÇMİŞ.....		126

ÖZET

Bu araştırmada, Türkiye’de yeni bir Anayasanın başlangıcı olan 1961 yılından günümüze çok partili dönemde tek başına iktidar olmuş partilerin seçim beyannameleri, hükümet programları ve icraatlarının orman kaynakları yönetimi ve işletmeciliği açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Adalet Partisi, Anavatan Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi’ne ait seçim beyannameleri, hükümet programları ve icraatlar Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivi ve ilgili ağ sayfaları ile literatürlerden elde edilmiş ve araştırma amacı doğrultusunda irdelenmiştir.

Buna göre, Adalet Partisi zamanında yapılan en önemli icraat, 1970 yılında 1961 Anayasasının 131. maddesinde yapılan değişikliklerdir. Kamuoyunda “2B” diye yer alan, bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş arazilerin orman sınırları dışına çıkarılması uygulamalarının başlangıcı bu değişiklik ile olmuştur.

Anavatan Partisi döneminde, 6831 sayılı Orman Kanununda üç kere değişiklik yapılmıştır. Anavatan Partisi bütün milletin istifadesine açık olabilecek orman, su, maden, enerji gibi tabii kaynakların mülkiyeti devlette kalmak kaydıyla, geliştirme ve işletme haklarının devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabilmesini savunmuştur. Bu dönemde ormancılıkta özel ağaçlandırma çalışmalarının da temelleri atılmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde ise, 6831 sayılı Orman Kanununda 13 defa değişiklik yapılmıştır. Adalet ve Kalkınma Partisi ile Anavatan Partisinin politikalarının benzerliği dikkat çekmektedir. Bu kapsamda, özellikle özel ağaçlandırma faaliyetleri Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde daha da yaygınlaştırılmış, işletmecilikte bir yönüyle hizmetlerin özelleştirilmesi sayılan dikili satış uygulamaları da bu dönemde artırılmıştır. Kadastro açısından en büyük yenilik olarak 5304 sayılı yasa ile orman ve arazi kadastrounun birlikte yapılması sağlanmıştır. Bu yasa ile iki başlılığa son verilmiş, orman ve diğer arazilerin kadastrounun Orman Genel Müdürlüğü ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne birlikte hazırlanan planlar doğrultusunda ortaklaşa yapılması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beyanname, seçim, hükümet, orman kaynakları.

SUMMARY

EVALUATION OF GOVERNMENT PLEDGES AND ACTIONS IN SINGLE-PARTY POWER FROM THE POINT OF FOREST RESOURCES MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

This study aims to evaluate governments' election bulletins, government programs and actions from the point of forest resources management and administration. For this purpose, information and statistics about election bulletins, government programs and actions of related Parties was acquired from Grand National Assembly of Turkey's archive, websites and literature and all these were analyzed in accordance with the purpose of the study.

Accordingly, most important action of the Justice Party was amendment of 131. article of 1961 constitution in 1970. Practices of exclusion of lands from forest jurisdiction, which are known as 2B and have lost their qualities as forests in terms of science, started with this amendment.

In Motherland Party period, there was three times amendment in Forest Law. Motherland Party advocated that individuals and enterprises can take part in development and management activities of natural resources such as forest, water, mine and energy, provided that property of these natural resources belong to state. In this period, private forestation in forestry started.

In Justice and Development Party period, there was thirteen times amendment in Forest Law. Policies of Motherland Party and Justice and Development Party are similar. In this context, especially private forestation activities were enhanced and sale of standing timber practices were also increased in this period. The most important reform in cadastre was made through combining forest and land cadastral works with law no. 5304. With this law, it is provided that cadastral work of forest and other lands are done by General Directorate of Forestry and General Directorate of Land Registry and Cadastre jointly.

Key Words: Declaration, election, government, forest resources.

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Yıllar itibariyle kadastrosu yapılan orman alanı.....	62
Tablo 2. Türkiye’de orman kadastrasına ilişkin gelişmeler.....	102

KISALTMALAR DİZİNİ

AEP	Acil Eylem Planı
AK Parti	Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	Anavatan Partisi
AP	Adalet Partisi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
ÇOB	Çevre ve Orman Bakanlığı
DP	Demokrat Parti
EDP	Ekonomik Dönüşüm Programı
Ha	Hektar
MBK	Milli Birlik Komitesi
MDP	Milliyetçi Demokrasi Partisi
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
ORKÖY	Orman-Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü
ORÜS	Orman Ürünleri Sanayi Genel Müdürlüğü
OSİB	Orman ve Su İşleri Bakanlığı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Seçim beyannameleri¹ siyasi partilerin seçimlere girerken halka vaat ettiklerini içeren yazılı metinlerdir. Hükümet programları ise, hükümet olan partilerin iktidarda kaldıkları sürede ne yapacaklarını gösteren ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'nde kabul edilen belgelerdir. Özellikle tek başına hükümet olabilen partilerde seçim beyannamesi ile hükümet programının birbiri ile ilişkili ve uyumlu olması beklenir. Çünkü tek başına iktidar olan partilerin seçim beyannamesindeki vaatlerini, iktidara geldiğinde kendisine oy veren seçmene karşı sözünü tutarak hükümet programı haline getirmesi gerekir.

Demokratik ülkelerde siyasi partiler, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu sebeple halkın demokrasiye olan güveninin devam edebilmesi, siyasi partilerin tutarlılıkları ile doğrudan ilişkilidir. Şayet iktidara aday olan bir parti seçim beyannamesinde vaat ettiklerini iktidara geldiğinde hükümet programına koymaz ve akabinde icraatlarına yansıtamazsa, seçmenin gözünde itibar kaybedecektir. Ayrıca bir sonraki seçim sürecindeki vaatleri de halka inandırıcı gelmeyecektir. Böylece ülkede siyasetçiye olan güven sarsılacak ve bundan da demokratik sistem zarar görecektir.

Ülkemizde de siyasi partiler, iktidar olabilmek için özellikle seçim sürecinde çok çeşitli vaatlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda tüm partilerin seçim beyannamelerinde, halkın içinde bulunduğu sorunların çözümüne ve refah düzeyinin artırılmasına ilişkin taahhütler ön sıralarda yer almaktadır. Bununla birlikte halk genellikle yerine getirilmesi mümkün taahhütleri inandırıcı bulmakta ve bu taahhütlerin sahibi olan partileri daha fazla destekleme eğilimi sergilemektedir. Bu nedendir ki daha cazip taahhütlerde bulunan partiler olmasına rağmen, halk bu siyasi partilere itibar etmemekte ve iktidara gelmeleri için yeterli oy desteğini vermemektedir. Bu nedenle genellikle ülkenin içinde bulunduğu durumu, anayasal

¹ Beyanname ile bildirge aynı anlamda kullanılmıştır

düzeni, iç ve dış şartları dikkate alarak demokratik sistem içinde yapılması mümkün taahhütlerde bulunmak iktidar olmayı hedefleyen partiler açısından son derece önemlidir. Bu hususları dikkate alarak tek başına iktidara gelen partilerden halkın beklentisi ise, seçim beyannamelerinde taahhüt ettiklerini hükümet programlarına aynen koymaları, yasama ve yürütmeye de bunları icraata dönüştürmeleridir.

Ülkemizde de çok partili dönemle birlikte siyasi partiler, seçmenleri etkilemek ve desteklerini almak amacıyla çeşitli kesim ve sektörlerle yönelik vaatlerle seçimlere girmişlerdir. Bu bağlamda siyasi partilerin vaat ve icraatları ormancılık sektörü özelinde ele alındığında, ormancılık sektörüyle ilgili kesimler, partiler için başlıca hedef kitle olarak öne çıkmaktadır. Bu noktada, ormancılık sektörü ile doğrudan ilgili olan başta kırsalda orman işçiliğinde çalışan, geçimini büyük ölçüde buradan kazanan orman köylüleri olmak üzere odun hammaddesi işleyen sanayi kuruluşu sahipleri, avcılar, sivil toplum örgütleri üyeleri vb. farklı kesimler siyasi partiler açısından önem kazanmaktadır. Bu nedenle, alanının $\frac{1}{4}$ 'ü ormanlarla kaplı olan Ülkemizde, kırsal nüfusun 1960'lı yıllarda büyük çoğunluğunun günümüzde ise yarıya yakınının orman köylerinde yaşaması, ormanlarla ilişki içinde olan bahsedilen kesimlerin çeşit ve sayı olarak giderek artması, partilerin seçim beyannamelerinde ve hükümetlerin de programlarında ormanlara ve ormancılık sektörüne yer verilmelerini adeta zorunlu kılmıştır.

Kaldı ki ormanlar toplumsal yaşantımızın da vazgeçilmezi konumundadır. Nitekim toplumumuzda küçük yaştan itibaren öğretilen “*Yaş kesen baş keser*” atasözü hala hafızalardaki canlılığını koruduğu gibi, Fatih Sultan Mehmet Han'ın “*Ormanlarımızdan bir dal kesenin başını keserim*” veciz sözünün de bu atasözünün ferman haline dönüşmüş şekli olarak günümüze kadar geldiği görülmektedir. Fidan dikmeye, ağaca ve yeşile verilen önem sahip olunan medeniyetin yeşil bir medeniyet olduğuna da işaret etmektedir. Bundan dolayıdır ki Osmanlı Devleti döneminde Tanzimat Fermanıyla başlayan süreçte, devlet tarafından ormanlar ve ormancılıkla ilgili pek çok düzenleme yapılmıştır.

Sözü edilen dönemde ormancılıkla ilgili ilk yazılı düzenleme 1870 yılında çıkarılan “*Orman Nizamnamesi*”dir. Nizamname, düzenlemenin yapıldığı tarihe kadar ormanlardan yapılan gelişigüzel yararlanmanın önüne geçmeyi amaçlamıştır.

Cumhuriyet öncesi dönemin ormanlarla ilgili son kanuni düzenlemesi ise, 1917 yılındaki “*Ormanların Usulü İdare-i Fenniyeleri Hakkında Kanun*” olmuştur (Akesen ve Ekizoğlu, 2010).

Cumhuriyet dönemindeki ilk hukuksal düzenlemesi ise, 1920 yılında çıkarılan “*Baltalık Kanunu*”dur. Bu kanun ile geçimini odunculuk, kömürcülük ve kerestecilik ile sağlayan veya azami 20 km mesafe ile büyük ormanlara civar olan ve ormanla münasebeti bulunan köylere, beher haneye 18 dönüm üzerinden hesaplanacak genişlikte orman baltalık olarak verilmiş, daha az orman varlığı olan köylerin baltalığı da bu düzeye çıkarılmıştır. Baltalıklardan üretilen odunlar pazarda satıldığında vergiden muaf tutulmuş, köyün ihtiyar heyetine yönetim yetkisi verilmiştir (Çağlar, 2012).

Baltalık Kanununun çıkarılmasının altında yatan nedenlere ilişkin olarak çeşitli görüş ve değerlendirmeler söz konusudur. Bunlardan birinde Küçük (1978) “*Burjuva da olsa her savaş ve devrim halk olmadan olmaz ve halkın katılımını sağlamak gerekir. Baltalık Kanunu bu yöndeki girişimlerden birisi olup, orman köylülerinin yeni oluşan siyasal örgütlenmeye katılmalarını sağlamayı amaçlayan bir düzenlemedir*” (Küçük, 1978’e atfen Çağlar, 2012) şeklindeki değerlendirmesiyle söz konusu kanunun esasen yeni siyasi yapılanma sürecinde halkın desteğini kazanma amacına yönelik olduğuna vurgu yapmıştır. Buna karşılık Bingöl (1990) ise, Baltalık Kanununun 1917 yılında çıkarılan 9 Maddelik “*Ormanların Usulü İdare-i Fenniyeleri Hakkında Kanun*”un getirdiği kısıtlamaların ve kuralların halk arasında yol açtığı hoşnutsuzlukların giderilmesi amacıyla çıkarıldığını belirtmiştir (Bingöl, 1990’a atfen, Çağlar, 2012).

Osmanlı Devleti’nin ardından kurulan Cumhuriyet yönetiminin halkın desteğini alabilmek ve değiştirmek istedikleri rejimden daha iyi olduklarını gösterebilmek adına çıkardıkları Baltalık Kanunu ormanların tahribine yol açan ilk kanuni düzenleme olmuştur. Ancak, Cumhuriyet yönetimi eski rejimi tamamen ortadan kaldırıp, düzenli ordu kurduktan sonra tek parti iktidarıyla hükümet etmeye başlayınca, Baltalık Kanunu ile ormanların tahribine rağmen halka sağladıkları menfaatlerden vazgeçmeye başlamıştır. Nitekim, 1924 yılında çıkarılan 484 sayılı “*Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkına ilişkin Kanunu*” ile “*Baltalık*

Kanunu” yürürlükten kaldırılmıştır. Yeni kanun ile *verim gücü* yeterli devlet ormanlarında ancak köylülere ve köy niteliğindeki kasaba halkına yakacak, yapacak, taşıma ve ticaretini yapma gibi haklar tanınmıştır (Çağlar, 2012).

Ayrıca 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı *Köy Kanunu* ile köylülere ağaç dikme ve bakımlarını yapma yükümlülüğü getirilmiş, aynı yıl çıkarılan 504 sayılı Kanun ile ormanların fenni usul ve esaslara göre işletilmeleri amaçlanmış, 1926 yılında çıkarılan 743 sayılı *Medeni Kanunla* devlet arazileri üzerindeki kullanım hakları mülkiyet hakkına dönüştürülerek orman ekosistemlerinde de özel mülkiyet hakkına sahip olma yolu açılmıştır. 1926 yılında hayvancılığı desteklemek amacıyla çıkarılan 892 sayılı Kanun ile de Orman Nizamnamesinin 16. maddesi gereğince alınmakta olan “*Yaylakıye Resmî*” kaldırılmıştır. Yine 1926 yılında çıkarılan “*Teşvik-i Sanayi Kanunu*” ile İzmir İktisat Kongresi’nde alınan kararlar gereği ormanlarımızın işletilmesi belirli süreler için yerli ve yabancı firmalara bırakılmıştır (Çağlar, 2012).

Yerli ve yabancı şirketlerin ormanları işletmesi ormanların tahribine yol açınca, devlet ormancılık konusunda yeni arayışlara girmiş, bu amaçla Prusyalı ormancı Prof. Dr. R. Bernhard ülkeye çağrılarak ormancılık konusundaki bilgilerinden faydalanılmış, hazırladığı tasarı temel alınarak 1937 yılında 3116 sayılı *Orman Kanunu* çıkarılmıştır. Bu kanunun 31. maddesinde “*devlet ormanları devlet tarafından işletilir*” hükmü yer almaktadır. 3116 sayılı Orman Kanunu’ndaki Muvakkat Madde 4’te ise “*Ormanların devlet tarafından işletilmesi bütün ormanlar için defaten tatbik edilmeyip Vilayetler üzerinde tedricen tatbik olunur. Ve nihayet on sene içinde ikmal olunur*” hükmüne yer verilerek yerli ve yabancı şirketlerin 10 yıl içinde ormanları işletmesinin önüne geçilerek, Devlet Orman İşletmeciliğine geçilmesi amaçlanmıştır (Çağlar, 2012).

7 Şubat 1939’da çıkarılan 3573 sayılı “*Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkındaki Kanun*” da ormanların tahribine sebep oluştur. Çünkü ormanlık alanlardaki yabancı zeytin ağaçlarının aşılması durumunda orman kapsamından çıkarılarak aşılantalara verilmesinin önü açılmıştır.

Ormancılık alanında bugün bile etkisini gösteren ve en çok tartışılan kanuni düzenleme 13 Temmuz 1945 tarihinde çıkarılan 4785 sayılı “*Orman Kanununa Bazı Hükümlerin Eklenmesine ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına*

Dair Kanun”dur. Bu kanun ile Devletten başkasının mülkiyetindeki orman sayılan yerlerin devletleştirilmesi yapılarak devlet ormancılığına geçiş hızlandırılmaya çalışılmıştır.

Çok partili siyasi hayata geçilirken Demokrat Partinin (DP) gelişinden endişelenen Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) 1950 genel seçimlerine 45 gün gibi çok kısa bir süre kala, aynı yıl kabul edilen 5653 ve 5658 sayılı yasaları çıkarmıştır. 5653 sayılı yasa ile orman sayılan bazı yerlerin orman sayılmamasının önü açılmış, 5658 sayılı yasa ile de 4785 sayılı yasayla devletleştirilen bazı yerlerin, belirli şartlarda sahiplerine veya mirasçılara iade edilmesi mümkün kılınmıştır (Çağlar, 2012). Ancak seçimlere yönelik yapılan bütün bu düzenlemeler CHP’nin iktidarı kaybetmesini engelleyememiştir.

DP 1950 yılında iktidar olunca çıkardığı 5677 sayılı “*Bazı Suç ve Cezaların Affi Hakkında Kanun*”la orman suçlarını da genel af kapsamına almıştır. DP zamanında yapılan en önemli düzenleme 1956 yılında çıkarılan ve halen yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunudur. 1951 yılında ilk olarak Orman Baş Müdürlükleri’nin kurulması, 1952 yılında Bolu’da ilk Ormancılık Araştırma İstasyonu açılması, 1956 yılında ilk Kavak Fidanlık Müdürlüğü’nün kurulması, DP zamanında yapılan diğer düzenlemelerdir (Çağlar, 2012).

27 Mayıs 1960 tarihinde ordu tarafından yapılan ihtilal sonucu DP Hükümeti son bulmuştur. Milli Birlik Komitesi (MBK) Başkanı Cemal Gürsel, MBK tarafından Başbakan olarak görevlendirilmiş ve herhangi bir siyasi partiye üye olmayanlardan bir hükümet kurmuştur. Hükümet için güven oylamasına ihtiyaç duyulmamıştır. Daha sonra Cemal Gürsel, demokratik gelişmelere uygun yeni bir hükümetin kurulabilmesi için istifa etmiş ve Başbakan olarak kendisi dışında, MBK üyesi olmayanlardan oluşan yeni bir hükümet kurmuştur. Yine güven oylaması yapılmamıştır. Bu hükümet, 1961’de yapılan genel seçimlere kadar görevde kalmıştır. II. Gürsel hükümeti tarafından hazırlanan 1961 Anayasası 27 Mayıs 1961 tarihinde kabul edilmiştir.

Türkiye’de 1919-1950 arasında tek partili dönem olarak bilinmektedir. 1924 ve 1930 yıllarında iki kere çok partili döneme geçmek denenmişse de bunda başarılı

olunamamıştır. 1946 yılında çok partili sisteme geçilmiş, 1950 yılında ise DP iktidar olmuş, ancak 1960 yılında ihtilal yapılarak hükümete askeri idare el koymuştur.

Bu çalışmada, 1961 Anayasası ile başlayan çok partili yeni dönemde, 2012 yılına kadarki tek başına hükümet olmuş partilerin seçim bildireleri ve hükümet programlarındaki ormancılık anlayışının orman kaynakları yönetimi ve işletmeciliği açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ilgili dönemde tek başına iktidar olmuş hükümetlerin iktidarda bulunduğu sürede çıkardığı kanunlar ve uygulamaları ortaya konularak, ilgili ormancılık mevzuatının özellikle kadaastro, ağaçlandırma ile üretim ve pazarlama faaliyetleri üzerindeki yansımaları irdelenmektedir.

1.2. Anayasalarda Ormancılık

Cumhuriyet dönemindeki anayasalar içerisinde ormancılıkla ilgili hükümlerin yer aldığı ilk anayasa 1961 Anayasasıdır. Bu nedenle, 1961 ve 1982 Anayasalarındaki ormancılık ile ilgili hükümler bu başlık altında ele alınmıştır.

1.2.1. 1961 Anayasasında Ormancılık

1961 Anayasasınının 131. maddesi ormanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili hükümler içermektedir (Anonim, 1961).

Söz konusu maddenin ilk hali şu şekildedir:

c) Ormanların korunması ve geliştirilmesi

Madde 131- “Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanları, kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

Ormanlar içinde veya hemen yakınında oturan halkın kalkındırılması ve ormanı koruma bakımından gerekirse, başka yere yerleştirilmesi kanunla düzenlenir.

Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.

Orman suçları için genel af çıkarılamaz; ormanların tahribine yol açacak hiçbir siyasi propaganda yapılamaz.”

Daha sonra 17.4.1970 tarih ve 1255 sayılı Kanunla Anayasanın 131. maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir (Resmi Gazete, 1970):

c) Ormanların ve Orman Köylüsünün Korunması, Ormanların Geliştirilmesi

Madde 131- “(17.4.1970-1255) (31) Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanları, kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

Ormanlar içinde veya hemen yakınında oturan halkın kalkındırılması ve ormanı koruma bakımından, ormanın gözetilmesinde ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliği yapmasını sağlayıcı tedbirler ve gereken hallerde başka yere yerleştirme kanunla düzenlenir.

Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvalık, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.

Ormanların tahrip edilmesine yol açan hiçbir siyasi propaganda yapılamaz.”

1961 Anayasasının 131. maddesindeki yapılan bu değişiklik Ülkemiz ormancılığı açısından önemli bir değişiklikdir. Bu değişikle;

- *“Ormanı koruma bakımından, ormanın gözetilmesinde ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliği yapmasını sağlayıcı tedbirler....”*
- *“Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvalık, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz.”*

hükümleri getirilmiştir.

Burada ormanın korunmasında, gözetilmesinde ve işletilmesinde *devlet ile halkın işbirliği* yapması konusu, halka rağmen ormancılık yapılamayacağını anlaşılması açısından önemli görülmektedir.

Diğer en temel değişiklik ise; 1982 Anayasasına da giren ve yıllardır kamuoyunda 2B arazileri olarak tartışılan orman niteliğini kaybetmiş orman arazilerinin durumudur.

Bu düzenleme ile orman sınırlarında daraltma yapılması;

- *Orman niteliğinin Anayasanın yürürlüğe girdiği 27 Mayıs 1961 tarihinden önce kaybedilmiş olması,*
- *Bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmesi,*
- *Tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunması,*
- *Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunması,*

şartlarına bağlanmıştır.

Bu düzenleme ile 1961 yılına kadar ormanlık alanlarda yapılan her türlü açma ve yerleşme alanlarının orman sınırlarının dışına çıkarılmasının yolu açılmıştır. Dolayısıyla orman sınırlarını daraltıcı nitelikte bir düzenlemedir.

1.2.2. 1982 Anayasasında Ormancılık

1982 Anayasasının aşağıda verilen 169 ve 170. maddeleri ormancılık ile ilgili hükümler içermektedir (Anonim, 1982).

Anayasanın 169 ve 170. maddeleri şu şekildedir:

A. Ormanların korunması ve geliştirilmesi

Madde 169- “Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasî propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.”

B. Orman köylüsünün korunması

Madde 170- “Ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımlarından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş

yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır.”

1982 Anayasasındaki ormanları daraltıcı hüküm 1961 Anayasasından daha fazladır. Çünkü “Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ...” ifadesiyle orman niteliğini henüz kaybetmemiş orman arazilerinin de orman sınırlarının dışına çıkarılmasının yolu açılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma amacına yönelik olarak 1961 yılı sonrasında tek başına hükümet olmuş partilerin seçim beyannameleri, bu partilerin hükümet programları ve ormancılıkla ilgili mevzuatlar ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve TBMM arşivi başta olmak üzere çeşitli kurumlara ait veri ve belgeler gereç (materyal) olarak kullanılmıştır. Ayrıca araştırma konusu ile ilgili bilimsel eserlerden, kitaplardan ve ilgili ağ sayfalarından da istifade edilmiştir.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Türkiye’de 1946 yılında çok partili döneme geçilmesine ve ardından ormancılıkla ilgili önemli yasal değişiklikler yapılmasına rağmen, ormancılıkta devletçilik anlayışını egemen kılmak üzere ormancılığın özüne ilişkin hüküm içeren ilk anayasa 1961 Anayasasıdır (Akesen ve Ekizoğlu, 2010). Dolayısıyla, 1961 sonrası dönem Ülkemiz ormancılığında gerek orman kaynaklarının yönetimi ve gerekse işletmeciliği açısından özellikle ele alınması gereken bir dönemdir. Bu araştırmanın kapsamı da 1961 yılından günümüze kadar ki çok partili dönemdeki tek parti iktidarları ile sınırlandırılmıştır.

Ülkemizde 1960’dan günümüze kadar 38 hükümet görev almıştır. Hükümetlerle ilgili genel bilgiler Ek Tablo 1’de yer almaktadır (URL, 1). Söz konusu dönemde ihtilal hükümetleri seçimle işbaşına gelmediğinden, koalisyon (ortaklık) hükümetleri ise tek başına iktidara gelemedikleri için vaat ettiklerinin en azından bir kısmını hükümet programına alamayacakları düşünülerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

İlgili dönemde tek parti olarak iktidarda yer alan ve de aşağıda sıralanan parti ve hükümetler bu araştırma kapsamında incelemiştir:

Adalet Partisi (AP) tarafından kurulan;

- I. Demirel Hükümeti (27.10.1965 - 03.11.1969)
- II. Demirel Hükümeti (03.11.1969 - 06.03.1970)
- III. Demirel Hükümeti (06.03.1970 - 26.03.1971)

Anavatan Partisi (ANAP) tarafından kurulan;

- I. Özal Hükümeti (13.12.1983 - 21.12.1987)
- II. Özal Hükümeti (21.12.1987 - 09.11.1989)
- Akbulut Hükümeti (09.11.1989 - 23.06.1991)
- I. Yılmaz Hükümeti (23.06.1991 - 20.11.1991)

Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti) tarafından kurulan;

- Gül Hükümeti (18.11.2002 - 14.03.2003)
- I. Erdoğan Hükümeti (14.03.2003 - 29.08.2007)
- II. Erdoğan Hükümeti (29.08.2007 - 06.07.2011)
- III. Erdoğan Hükümeti (06.07.2011 -)

Ülkemizde devlet orman teşkilatının anayasa, yasalar ve ulusal ormancılık programına göre üç temel gayesi vardır. Bunlar; genel olarak ormanları korumak, iyileştirmek ve işletmektir. Bu sebeple bu çalışmada söz konusu üç temel amaca paralel şekilde ormanların hukuken korunmasının en önemli şartı olan kadaströ çalışmaları, ormanları iyileştirmek için ağaçlandırma ve iyileştirme (rehabilitasyon) çalışmaları ile işletme ve pazarlama çalışmaları ele alınmıştır.

Bu durumda çalışmada;

- AP'nin 1965 ve 1969 Seçim Beyannameleri, I., II. ve III. Demirel Hükümetlerinin Programları ile 27.10.1965-26.03.1971 tarihleri arasındaki ilgili hükümetlerin icraatları,
- ANAP'ın 1983 ve 1987 Seçim Beyannameleri, I. ve II. Özal Hükümetleri ile Akbulut ve I. Yılmaz Hükümetinin Hükümet Programları ile 13.12.1983-20.11.1991 tarihleri arasındaki ilgili hükümetlerin icraatları,
- Ak Parti'nin 2002, 2007, 2011 Seçim Beyannameleri, Gül Hükümeti ile I. , II. ve III. Erdoğan Hükümetlerinin Hükümet Programları ve 18.11.2002'den bu yana süregelen ilgili hükümetlerin icraatları

İncelenmiş ve tüm bunları Ülkemiz orman kaynaklarının yönetimi ve işletmeciliği açısından değerlendirmesi yapılmıştır.

2.3. Yöntem

Araştırmaya, ele alınan dönemde tek parti iktidarı olan siyasi partilerin seçim bildireleri ve hükümet programlarının temin edilmesiyle başlanmıştır. Bu noktada, öncelikle nispeten eski dönemleri içeren AP ve ANAP'ın seçim beyannameleri araştırılmış ve TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığına ait kütüphanede bulunduğu internet üzerinden tespit edilmiştir. Akabinde araştırmacı tarafından bizzat TBMM Kütüphanesine gidilerek seçim beyannameleri arşivde kitapçık şeklinde bulunabilmiştir. Ancak arşivdeki eserlerin dışarı verilmesi yasak olduğundan beyannameler elden alınamamış, ilgili daire başkanlığının Dijital İşlemler Bölümünde mikrofilm yaptırılmak suretiyle beyannameler temin edilebilmiştir. Ak Parti seçim bildirelerine ise, internetten ve seçim broşürlerinden ulaşılmıştır.

Yine, söz konusu partilerin hükümet programlarını elde etmek için TBMM'nin ağ sayfasından ve arşivinden yararlanılmıştır. Bu hükümetlerin seçim beyannameleri ve hükümet programlarının orman kaynakları yönetimi ve işletmeciliği üzerine yansımaları, hükümet oldukları dönemde çıkardıkları kanunlar ile ortaya koydukları uygulamalar detaylı şekilde incelenerek tespit edilmiştir.

Ağırlıklı olarak kaynak taraması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırmada, öncelikle araştırma konusu hakkında genel ve ayrıntılı bilgiler elde edilmiş ve incelenmiştir. Tümdengelim yöntemi kullanılarak tez konusu hakkında kavramsal çerçeve oluşturulması amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamından hareketle 1961 sonrası dönemdeki tek parti iktidarları dönem dönem ele alınarak her bir tek parti iktidarı dönemi kendi içinde olmak üzere; partilerin seçim beyannameleri ve hükümet programlarında ormanlar ve ormancılıkla ilgili vaatleri ve ardından bu vaatlerin icraata yansımaları olarak üç ayrı başlık altında incelenmiştir. Araştırma AP, ANAP ve AK Parti Dönemi olmak üzere üç ayrı ana başlık altında ele alınmış ve her bir parti birden fazla tek parti hükümeti kuruluşunda yer aldığından her bir hükümet dönemi de ayrı ayrı ele alınmıştır. Böylece her bir partinin ormanlar ve ormancılığa ilişkin bakış açılarını ortaya koymak üzere öncelikle seçim beyannameleri ve ardından hükümet programları detaylı şekilde incelenerek, ormanları ve ormancılığı doğrudan ya da dolaylı ilgilendiren konulara ilişkin görüş ve vaatleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Son aşamada ise ilgili hükümetlerin seçim beyannameleri ve hükümet programlarına bağlı olarak şekillenen ormancılık politikalarının icraata yansımaları; özellikle kadastro, ağaçlandırma ile üretim ve pazarlama vb. gibi başlıca ormancılık etkinlikleri özelinde somut gelişmeler yardımıyla irdelenmiştir. Bu süreçte, kadastro ile ilgili olarak 40 yıllık orman kadastrusu deneyiminden dolayı OGM tarafından Marmara Bölgesi Koordinatörü olarak görevlendirilen kadastro koordinatörü, işletme ve pazarlama ile ilgili olarak 30 yıllık meslek hayatında 14 yıldır şube müdürlüğü görevini başarı ile yürüten işletme pazarlama şube müdürü ve ayrıca 23 yıl OGM’de en faal görevler olan Orman İşletme Şefliği, Orman İşletme Müdürlüğü ve Orman Bölge Müdürlüğü görevlerinde bulunan bu araştırmanın yazarının da içinde olduğu ormancılık teşkilatında teknik elemanları tarafından elde edilen mesleki deneyim ve birikimlerden de geniş ölçüde istifade edilmiştir.

Özetle, yukarıda belirtilen süreçler izlenerek 1961 yılı sonrasında tek başına hükümet olmuş partilerin seçim beyannameleri, hükümet programları ve icraatları tek tek incelenmiş, seçime girerken halka ne vaat ettikleri, hükümet olunca programına ne koydukları ve iktidarda oldukları sürede ne yaptıkları etraflıca incelenerek; hem bu

partilerin tutarlılıkları ölçülmüş, hem de tek parti hükümetlerinin ormancılık politikalarının ülkemiz orman kaynakları yönetimi ve işletmeciliğine yansımalarının kapsamlı bir değerlendirmesi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Adalet Partisi Dönemi

Bu başlık altında 1965-1971 yılları arasında üç dönem tek başına iktidar olan AP, seçim beyannameleri, hükümet programları ve hükümet icraatları bağlamında I., II. ve III. Demirel Hükümetleri için ayrı ayrı ele alınmaktadır.

3.1.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık

3.1.1.1 1965 Seçimleri Seçim Bildirgesi

1965 yılı seçimlerine girerken AP'nin “*Vatan İçin Elele Verelim*” sloganıyla yayımladığı seçim beyannamesi 32 sayfadan oluşmaktadır. Bu beyannamede “*Ormanlar*” başlığı altında aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir (Adalet Partisi, 1965).

“*Ormanlar:*

Türkiye'nin orman serveti, geliştirilmeye elverişli ormanlardan elde edilen gelir, rasyonel işletmecilikle süratle artırılabilir mahiyettedir. Ormanlarımızı korumak, bozuk ormanları ıslah etmek, yeni orman alanları meydana getirmek, orman ürünlerini değerlendirmek, iç ve dış piyasalara göre, bu ürünleri standardizasyona tâbi tutmak, kesim ve taşıma işlerini, rasyonel ve düşük maliyetli bir şekilde yürütmek, ormanların, kadastro ve amenajman plânlarını modern esaslara göre düzenlemek için gereken bütün tedbirleri süratle alacağız.

Orman köylüsünün içinde bulunduğu zor şartları ortadan kaldıracak tedbirleri alacağız. Orman köylüsüne orman işlerinde çalışma imkânları sağlayacağız. Orman bölgelerinde yaşayan, her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermelerini temin edeceğiz.”

AP'nin bu seçim beyannamesinde genel olarak iki vaadin öne çıktığı görülmektedir. Bunlardan birincisi “*ormanların korunması ve modern esaslara göre işletilmesidir*”.

Bu konu ormancılığın temel esası olup, bu konuda tüm kesimlerin hemfikir olduğu söylenebilir.

İkincisi vaat ise, daha çok orman köylerinden oy alabilme amacıyla seçmene yönelik verilen *“her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermelerini temin edeceğiz”* vaadidir.

TÜİK verilerine göre 1965 yılında 31 milyon olan ülke nüfusunun % 65’inin köylerde yaşadığı bilinmektedir (URL, 2). Orman köylerinin faaliyetleri sonucunda elde ettikleri gelirler, yapısında emek, makine, tohum, vb. maliyet unsurlarını kapsadığından dolayı çoğu zaman bu köylerde aile bütçeleri açık vermektedir. Yapılan bir araştırmaya göre, orman köylerinin hayat standartlarının fakirlik alt sınırının altında kaldığı ifade edilmekte, orman köylüsüne teknik ve mali yardım yapılması önerilmektedir (Türker ve Ayaz, 2001; Türker ve ark., 2006).

Özellikle orman köylerinin fakir olması sebebiyle işsiz insan oranının bu köylerde daha yüksek olacağı düşünüldüğünde orman bölgelerinde yaşayan her köylü ailesinden en az bir ferdine iş verilmesi vaadinin orman bölgelerinde yaşayan halk için çok cazip bir vaat olduğu açıktır. Ancak burada verilecek işin vahidi fiyatla çalışma şeklinde mi, yoksa sigortalı iş kapsamında mı olduğu açık değildir. Yine de AP’nin tek başına iktidar olmasında bu vaatlerin etkisinin olduğu söylenebilir.

3.1.1.2 1969 Seçimleri Seçim Bildirgesi

AP’nin 1969 seçimlerine yönelik *“Hürriyet ve Refah Yolunda Elele Verelim”* sloganıyla hazırladığı seçim beyannamesi 68 sayfadan oluşmaktadır. Ormanlarla ilgili bölüm *“Orman Suçlarının Affı”* başlığı altında aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (Adalet Partisi, 1969):

“Orman Suçlarının Affı:

Anayasanın orman suçlarının genel affa konu yapılamayacağına dair hükmü kaldırılacaktır. Ormanların korunması konusunda Anayasamız ve kanunlarımız gerekli tedbirleri getirmiş bulunmaktadır. Orman suçlarının affa tabi olamayacağı

hükmü, affin genelliği ve eşitliği ilkesine uymamaktadır. Orman suçlarından başka hiç bir suçun affedilemeyeceği Anayasa metninde yer almamıştır.

Büyük ızdıraplara sebep olan bu hükmün kaldırılması, vatandaşın Anayasamızda yer alan temel hakların özüne uygun düşecektir. Aslında Orman köylüsünü, içinde bulunduğu zor şartlardan kurtarmadıkça, orman-halk münasebetlerini düzenlemedikçe, Anayasaya kadar girmiş yasaklarla bile ormanları korumak mümkün değildir.

Ormanların korunması için müessir tedbirler alınmıştır ve alınmaya devam olunacaktır.

Orman suçlarının genel affa konu olamayacağı hususunun Anayasa'dan çıkarılması, ormanların tahrip edilmesinin teşviki manasına alınamaz. Aksine, affin tanınması, Anayasa'ca yasaklanmış bir suçun faili ile ormanı barıştırmaya yarayacaktır.”

AP 1969 yılı seçim beyannamesinde “af” konusunu ele almış, orman suçlarının affa konu olmamasının eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ifade etmiştir. Orman suçlarının da af kapsamına alınması konusunun vaat edilmesi oy kaygısı ile yapılan bir vaat olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Ayrıca orman suçlarının affi konusunda bir vaatte bulunulması, o yıllarda orman köylerinde yaşayan nüfusun yoğunluğu ve orman suçu oranlarının da yüksek olmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

3.1.1.3 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi

AP 1965 seçim beyannamesinde “*ormanların korunması ve modern esaslara göre işletilmesi ile her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermelerinin temini*” vaat edilmiştir.

1969 yılı seçim beyannamesinde ise, 1965 yılındaki seçim beyannamesinden tamamen farklı bir konu olan “af” konusu ele alınmış ve orman suçlarının affa konu olmamasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

1965 yılında iktidara gelmiş ve dört yıldan fazla bir süre hükümette bulunmuş bir partinin tekrar seçimlere girerken, bir önceki seçimlerde ne vaat ettiği ve iktidarda

iken neler yaptığının yeni seçim beyannamesinde yer alması beklenmekle birlikte, 1969 beyannamesinde böyle bir durum değerlendirmesi bulunmamaktadır. Ayrıca 1969 beyannamesinde ormanların korunması ve işletilmesi hakkında herhangi bir vadin bulunmaması da dikkat çekmektedir. Bu açıdan, 1965 Seçim Beyannamesinin 1969 Seçim Beyannamesine göre daha kapsamlı hazırlandığı söylenebilir.

1965 seçim beyannamesindeki “*her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş verme...*” taahhüdü sebebiyle genellikle orman köylerinde yaşayan vatandaşların işe girmeleri için hükümette bulunan siyasilerden talepleri doğrultusunda orman işletmelerine alındığı bilinmektedir. Bu süreçte ihtiyaçtan fazla işçi alınması sebebiyle personel giderlerinin artması, orman işletmelerinin mali yönden zararını daha da artırmıştır.

Öte yandan, genel olarak toplumumuzda herhangi bir konuda affın kamuoyu gündemine gelmesinin o konudaki suçları artıracağına ilişkin genel bir kanaat hâkimdir. Bununla birlikte, AP’nin 1969 seçim beyannamesinde af vadinde bulunulmasına ve bu doğrultuda 1970 yılında yapılan değişiklik ile de Anayasanın 131. maddesindeki “*Orman suçları için genel af çıkarılamaz*” hükmü maddeden çıkarılmasına rağmen, 1960-1971 döneminde orman suçlarından kesme suçlarında azalma ve açma suçlarında ise artış olmuştur (URL, 3).

3.1.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık

3.1.2.1 Birinci Demirel Hükümeti (27.10.1965 - 03.11.1969)

27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askeri ihtilal ve sonrasında kurulan ihtilal hükümetleri ancak beş yıl sürebilmiş, 1965 yılında yapılan milletvekili genel seçimleri sonunda AP oyların % 52,86’sını alıp, 450 sandalyeli meclise 240 milletvekilinin girmesini sağlayarak tek başına hükümet olmuştur (URL, 4). Başbakan Süleyman Demirel’in TBMM’deki hükümet programını sunuş konuşmasında ormanlarla ilgili bölüm aşağıda verilmiştir (URL, 5).

“.....

Yüce Meclisin Sayın Üyeleri,

Anayasamızın teminatı altında bulunan ormanlarımızın bir taraftan korunması, geliştirilmesi ve bakımını sağlarken diğer taraftan ilmin ve tekniğin icaplarına uygun olarak ormanlarımızı işleterek memleketin muhtaç olduğu kereste ihtiyacını karşılamak kararındayız.

Orman içinde yaşayan köylülerimizin yaşayış seviyelerini yükseltmek zorundayız. Bu maksatla, ormanlarımızda birikmiş yaşlı ağaç servetini süratle kıymetlendirerek orman içi köylülere yeni iş sahalarının açılmasını temin edeceğiz.

Her nevi orman işinin orman içi köylüsüne gördürülmesini titizlikle takip edeceğiz. Orman köylüsünün eğitilmesi hususuna önem vereceğiz.

Halk - Orman münasebetinin düzeltilmesi çalışmalarını daha etkili hale getireceğiz. Halka orman ve ormancıyı sevdirek ormanlarımızın daha iyi korunabileceğine inanıyoruz.

Ormancılık çalışmalarımızda; orman yolları, erozyon, ağaçlandırma, bozuk ormanları imar çalışmalarına hız verilecektir.

.....”

1965 yılında kurulan I. Demirel Hükümetinin programında ormancılıkla ilgili olarak temelde üç konu üzerinde durulmuştur:

Bunlardan birincisi *ormanların korunması, geliştirilmesi, ilmin ve tekniğin icaplarına uygun olarak işletilmesi*, ikincisi *orman içi köylülere yeni iş sahalarının açılmasını temin edilmesi* ve üçüncüsü ise *orman halk münasebetlerinin düzeltilmesi* konusudur.

Hükümet programı ile 1965 seçim beyannamesi karşılaştırıldığında; seçim beyannamesinde ifade edilen iki konu olan *ormanların korunması ve modern esaslara göre işletilmesi ile her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermelerinin temin edilmesi* vaatlerine kısmen uygun olarak hükümet programının hazırlandığı görülmektedir. Sadece seçim beyannamesinde her orman köylüsü aileden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermeleri belirtilirken, bu ifade hükümet programında biraz genelleştirilerek orman içi köylere yeni iş sahaları açılması şekline dönüştürülmüştür.

Tek başına hükümet olan bir partinin hükümet programına seçim beyannamesinde vaat ettiklerini koymaması tutarsızlık olarak değerlendirilebilir. Oy alma uğruna seçmenin ihtiyacına göre gerçekleştirilmesi zor vaatlerde bulunup, oyları alıp hükümet olduktan sonra, seçim beyannamesiyle örtüşmeyen bir hükümet programının hazırlanması, verilen söze sadık kalınmaması şeklinde anlaşılabilmekte ve aynı zamanda siyasi partilere ve siyasetçiye olan güveni de zedeleyebilmektedir.

Ayrıca hükümet programında, seçim beyannamesinde ifade edilmeyen orman-halk münasebetlerinin düzeltilmesi konusuna da değinilmiştir ki, bu konu uzun yıllardır orman teşkilatının temel gayelerinden biridir. Hükümet programında orman-halk ilişkilerinin ne şekilde düzeltileceğine dair hükümeti bağlayıcı açık bir ifade görülmemekle birlikte, özellikle “*Orman köylüsünün eğitilmesi hususuna önem vereceğiz.*” ifadesiyle zımnen de olsa bu konuya atıfta bulunulduğu ifade edilebilir.

3.1.2.2 İkinci Demirel Hükümeti (03.11.1969 - 06.03.1970)

1969 yılında yapılan Türkiye geneli milletvekili seçiminde AP oyların % 46,55’ini alıp, 450 sandalyeli TBMM’ne 256 milletvekilinin girmesini sağlayarak tekrar tek başına hükümet kurmuştur (URL, 6). Başbakan Süleyman Demirel’in, hükümet programını açıkladığı konuşmasında ormanlar ve ormancılık ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir (URL, 7):

“.....

Sayın Milletvekilleri,

Köylü ve çiftçilerimizle ilgili meselelerimiz üzerinde dururken, büyük bir davamız olan orman ve dağ köylerimiz ve buralarda yaşayan vatandaşlarla ilgili konulara da değinmek ihtiyacındayız.

Memleketimiz için hayati önem taşıyan, tabii ve devamlı bir servet kaynağı olan, ormanlarımızın, milli ekonomimize faydalı olarak geliştirilmesi, işletilmesi, değerlendirilmesi ve bu yolla, orman içinde ve kenarında yaşayan vatandaşlarımıza geçim imkânları sağlanması, bu konu ile ilgili politikamızın temel hedefidir.

Ormanlarımızda istihsal miktarımızın artırılması, yeni ağaçlarımızın geliştirilmesi, imar, yol yapımı ve erozyonu kontrol çalışmalarına hız verilmesi, çeşitli sanayi tesislerinin kurulması ile yeniden iş gücü yaratmak ve bu suretle orman bölgeleri halkına geniş seçim imkânları sağlamak kararındayız. Aynı zamanda yıllar yılı birikmiş orman mahsullerini değerlendirmek ve milli ekonomimize yeni kaynaklar katmak imkânı da bu yolla gerçekleşmiş olacaktır.

Dağ ve orman köylerinin alt yapı tesislerinin tamamlanmasına öncelik vereceğiz. Ulaşım ve nakliye imkânı sağlayacağız.

Dar arazili ve az verimli orman köylerinde yaşayanların, topraktan daha çok gelir sağlayabilmeleri için, bu bölgelere elverişli bitki çeşitlerini belirtecek ve bunların ekimini teşvik edeceğiz. Orman bölgelerindeki hayvancılığı desteklemek ve geliştirme tedbirlerini ele almak; üzerinde önemle durduğumuz konular arasındadır.

Orman mahsulleri endüstrisinin geliştirilmesine kararlıyız. Bu sayededir ki, mevcut ham maddelerin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi ve orman içerisinde yaşayan yurttaşlarımıza iş ve geçim imkânları elde edilmesi mümkün olacaktır.

Diğer siyasi partilerimizden gördüğümüz ilgi ölçüsünde, orman suçlarının genel af konusu olamayacağına dair Anayasada mevcut hükmün kaldırılmasına çalışacağız.

.....”

AP'nin 1969 yılı seçim beyannamesinde “Orman suçlarının genel affa konu olamayacağı hususunun Anayasa'dan çıkarılması, ormanların tahrip edilmesinin teşviki manasına alınamaz. Aksine, affın tanınması, Anayasa'ca yasaklanmış bir suçun faili ile ormanı barıştırmaya yarayacaktır.” şeklinde orman suçlarının affı konu edilirken, aynı konu hükümet programında “Diğer siyasi partilerimizden gördüğümüz ilgi ölçüsünde, orman suçlarının genel af konusu olamayacağına dair Anayasada mevcut hükmün kaldırılmasına çalışacağız” şeklinde ifade edilmektedir. “Her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş verme” konusundaki AP 1965 seçim beyannamesi ile I. Demirel Hükümet Programı arasındaki uyumsuzluk, “Af” konusunda AP 1969 seçim beyannamesi ile II. Demirel Hükümeti Programı arasında da görülmektedir.

Bütün bunlara rağmen yine de 1965 yılı seçim beyannamesi ile I. Demirel Hükümeti Programı arasındaki uyumluluk, 1969 yılı seçim beyannamesi ile II. Demirel Hükümeti Programı arasında da görülmemektedir. Programda ormanlarımızın, milli ekonomiye faydalı olarak geliştirilmesi, işletilmesi, değerlendirilmesi ve bu yolla, orman içinde ve kenarında yaşayan vatandaşlarımıza geçim imkânları sağlanması II. Demirel Hükümet Programının özünü oluşturmaktadır. Hükümet programına göre, yıllar yılı birikmiş orman mahsullerini değerlendirmek ve milli ekonomimize yeni kaynaklar katmak amaçlanmaktadır. II. Demirel Hükümetine göre ormanlar *geçim kaynağı ve milli ekonomiye yeni kaynak* olarak görülmektedir. Bu yaklaşım orman kaynakları üzerinde baskıların artmasına, orman kaynaklarının azalmasına dolayısıyla ekolojik dengenin bozulmasına sebebiyet verebilecek bir yaklaşımdır.

3.1.2.3 Üçüncü Demirel Hükümeti (06.03.1970-26.03.1971)

14 Şubat 1970 tarihinde AP'li 41 milletvekilinin bütçe aleyhine oy vermesi ve sonuçta bütçenin reddedilmesi üzerine Başbakan Süleyman Demirel'in istifa etmesi sonucu II. Demirel hükümeti düşmüştür. Yeni bir milletvekili genel seçimine gidilmeden hükümet kurma görevi Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından yeniden Süleyman Demirel'e verilmiştir. Başbakan Demirel, üçüncü kez kurduğu hükümetin programında ormancılık ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır (URL, 8).

“.....

Tarımı, turizmi, madenlerimizi, ormanlarımızı ve diğer tabii kaynaklarımızı, kalkınmaya çok daha katkılı hale getireceğiz.

Köylü ve çiftçilerimizi yakından ilgilendiren ve yurdumuz için büyük ve hayati bir önem taşıyan, tabii ve devamlı bir servet kaynağı olan ormanlarımızın, milli ekonomimize en yararlı şekilde korunması, geliştirilmesi, işletilmesi ve değerlendirilmesi ana hedefine yönelmiş orman politikasına devam edeceğiz.

Bu suretle orman içinde ve kenarında yaşayan vatandaşlarımıza daha iyi geçim imkânlarının sağlanması hedefinin şartları da aynı zamanda gerçekleştirilmiş olacaktır.

Sosyal ve ekonomik yönden çeşitli bölgelerde farklı gelişme şartları gösteren yurdumuzda, en kısa zamanda bu farklılığın ortadan kaldırılması ve Türkiye'nin bütün bölgelerinin tüm olarak çağdaş medeniyet seviyesine çıkarılması hedefimizdir. Bu hususta özel bir önemle üzerinde durduğumuz bir konu da, Doğu Bölgesinin kalkınması meselesidir.

Bu sebeple, memleketimizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ait plan uygulanırken, geri kalmışlığın yaygın ve tesirli olduğu bölgeler arasında özel bir durumu olan bu bölgede eğitim, tarım, ulaştırma, sağlık hizmetleri, elektrik enerjisi üretimi ve dağıtılması, kredi politikasının uygulanması ve çeşitli yatırım ve kalkındırma projelerinin ve sulama programlarının gerçekleştirilmesi gibi konularda özel tedbirler alınmasını lüzumlu görmekteyiz.

Bu mülahaza ile kararlaştırılan tedbirler aşağıda sıralanmıştır:

Bölgede kurulmasına başlanılan tarım, hayvancılık ve orman okulları ikmal olunacak ve sayıları arttırılacaktır.

Bölgenin tabii kaynakları geliştirilmek suretiyle yeni iş imkânları yaratılacaktır. Bu arada maden, toprak ve su kaynaklarının ve ormanların geliştirilmesine özel önem verilecektir.

.....”

III. Demirel Hükümeti Programında ormanlar; tarım, turizm ve madenler ile birlikte sayılarak, kalkınmaya yönelik kaynaklar olarak görülmektedir. ”Köylü ve çiftçilerimizi yakından ilgilendiren ve yurdumuz için büyük ve hayati bir önem taşıyan, tabii ve devamlı bir servet kaynağı olan ormanlarımız...” ifadesiyle, ormanların yine köylü ve çiftçiler için geçim kaynağı olarak görüldüğü üstü kapalı bir şekilde de olsa ifade edilmektedir.

3.1.2.4 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi

1965 yılında kurulan I. Demirel Hükümet Programı'nda; ormanların korunması, geliştirilmesi, ilmin ve tekniğin icaplarına uygun olarak işletilmesi, orman içi köylülere yeni iş sahalarının açılması, orman-halk münasebetlerinin düzeltilmesi

amaçlanmıştır. I. Demirel Hükümet Programı'nda yer alan "*Halka orman ve ormancıyı sevdirek ormanlarımızın daha iyi korunabileceğine inanıyoruz.*" yaklaşımı bugün de geçerliliğini sürdürmektedir.

1969 yılında kurulan II. Demirel Hükümeti'nin programında ise; ormanlarımızın, milli ekonomiye faydalı olarak geliştirilmesi, işletilmesi, değerlendirilmesi ve bu yolla, orman içinde ve kenarında yaşayan vatandaşlarımıza geçim imkânları sağlanması hedeflenmiştir. "*Ormanlarımızda istihsal miktarımızın artırılması, yeni ağaçlarımızın geliştirilmesi...*" ifadesi ile hızlı gelişen orman ağaçlarının geliştirilmesi yani endüstriyel plantasyonların kurulmasının amaçlandığı görülmektedir.

1970 yılında kurulan III. Demirel Hükümet Programında ise ormanlar; tarım, turizm ve madenler ile birlikte sayılarak, kalkınmaya yönelik kaynaklar olarak görülmektedir. İlgili Hükümet Programındaki "*Sosyal ve ekonomik yönden çeşitli bölgelerde farklı gelişme şartları gösteren yurdumuzda, en kısa zamanda bu farklılığın ortadan kaldırılması ve Türkiye'nin bütün bölgelerinin tüm olarak çağdaş medeniyet seviyesine çıkarılması hedefimizdir.*" maddesi ile bölgeler arası farklılığın ortadan kaldırmasının hedeflendiği görülmektedir.

Burada her üç hükümet programı karşılaştırıldığında ormanların ülkenin kalkınmasında ve orman köylerindeki nüfusun istihdamında önemli bir kaynak olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. I. Demirel Hükümet Programı'nda olup diğer programlarda olmayan "*halka orman ve ormancıyı sevdirmek*" yaklaşımı gerçekten de ormanların korunmasında çok önemli bir konudur. Atasözü haline gelen "*ormanı bekçi değil sevgi korur*" özdeyişi ormanların en iyi şekilde ancak sevgi ile korunacağını göstermektedir. II. Demirel Hükümeti Programı'nda ormanlardan elde edilen gelirin artırılması hedefi mevcut iken, III. Demirel Hükümeti Programı'nda ise, bölgelerarası farklılıkların ortadan kaldırılmasının hedeflediği görülmektedir.

Seçim beyannamelerindeki vaatlerin ilgili seçim sonucu kurulan hükümet programlarına yansımalarını şu şekilde değerlendirmek mümkündür:

AP'nin 1965 yılı seçim beyannamesinde "*Orman köylüsünün içinde bulunduğu zor şartları ortadan kaldıracak tedbirleri alacağız. Orman köylüsüne orman işlerinde*

çalışma imkânları sağlayacağız. Orman bölgelerinde yaşayan, her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermelerini temin edeceğiz.” vaadinde bulunulduğu halde, seçim sonrası kurulan I. Demirel Hükümeti programında aynı konuya “*Orman içinde yaşayan köylülerimizin yaşayış seviyelerini yükseltmek zorundayız. Bu maksatla, ormanlarımızda birikmiş yaşlı ağaç servetini süratle kıymetlendirerek orman içi köylülere yeni iş sahalarının açılmasını temin edeceğiz. Her nevi orman işinin orman içi köylüsüne gördürülmesini titizlikle takip edeceğiz”* şeklinde değinilmektedir.

Seçim beyannamesinde “*her köylü ailesinden en az bir ferdine orman işletmelerinin iş vermesi”* açık bir şekilde taahhüt edildiği halde, hükümet programında aynı ifadeye rastlanılmamaktadır. Programda daha genel bir ifade ile “*orman içi köylülere yeni iş sahalarının açılmasını temin edeceğiz”* denilmektedir.

AP’nin 1969 yılı seçim beyannamesinde ormanlarla ilgili sadece “*Orman Suçlarının Affı*” konu edilerek, bununla ilgili olarak kesin bir ifade ile “*Anayasanın orman suçlarının genel affa konu yapılamayacağına dair hükmü kaldırılacaktır.”* vaadinde bulunulduğu halde, seçim sonucu kurulan II. Demirel Hükümeti programında aynı konuya daha genel bir ifade ile “*Diğer siyasi partilerimizden gördüğümüz ilgi ölçüsünde, orman suçlarının genel af konusu olamayacağına dair Anayasada mevcut hükmün kaldırılmasına çalışacağız.”* denilmektedir.

AP seçim beyannamelerinde orman köylülerine yönelik verdiği vaatleri, hükümet olup sorumluluğu alınca kısmen yumuşattığı görülmektedir. Ancak AP döneminde endüstriyel odun üretiminin yaklaşık bir önceki döneme göre iki katına çıkmış olması ile orman köylüsünün daha çok istihdam edilmesi ve Anayasanın 131. maddesindeki orman suçlarının affa konu olmayacağına dair hükmün maddeden çıkarılması, verdiği vaatleri gerçekleştirmek için çaba gösterdiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.1.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları

3.1.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler

AP iktidarında yapılan en önemli hukuksal düzenleme III. Demirel Hükümeti döneminde yapılan 1961 Anayasasının ormanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili 131. maddesinin değiştirilmesidir. Aslında bunun ilk denemesi 1965 yılında AP'nin de koalisyon ortağı olduğu 29. Hükümet döneminde yapılmıştır. 6831 sayılı Orman Kanununu değiştiren 663 sayılı yasanın 1. maddesinin birinci fıkrasıyla; bilim ve fen bakımından orman olmaktan çıkmış arazilerin Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle orman rejimi dışına çıkarılmasının yolu açılmıştır. Ancak bu yasa 1966 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasanın 37 ve 131. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir (Çağlar, 2012).

663 sayılı yasanın Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine tek başına hükümet olan AP yeni arayışlara girmiş (Çağlar, 2012) ve

- 6831 sayılı Orman Kanununun 1. Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı,
- 6831 sayılı Orman Kanununa Eklenen ve 4785 Kanunla Devletleştirilen Ormanların İadesini Öngören Geçici Madde Taslağı ile,
- 6831 sayılı Orman Kanununun 7-12. Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağını gündeme getirmiştir.

Ancak söz konusu taslak ve tasarılar orman sınırlarında daraltma yapacağından dolayı, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Profesörler Kurulu tarafından karşı çıkmış, sonuçta taslak ve tasarıların yasalaşması engellenmiştir (Çağlar, 2012).

Anayasayı değiştirmedikçe Orman Kanununda değişiklik yapamayacağını anlayan III. Demirel Hükümeti, bu defa Anayasanın 131. maddesini değiştirmiştir.

Önceden de ifade edildiği üzere, 1961 Anayasasının 131. maddesi ormanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgilidir. İlgili maddenin ilk şekli aşağıdaki gibidir (Anonim, 1961):

“Ormanların korunması ve geliştirilmesi

Madde 131- *“Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.*

Devlet ormanları, kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

Ormanlar içinde veya hemen yakınında oturan halkın kalkandırılması ve ormanı koruma bakımından gerekirse, başka yere yerleştirilmesi kanunla düzenlenir.

Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.

Orman suçları için genel af çıkarılamaz; ormanların tahribine yol açacak hiçbir siyasi propaganda yapılamaz.”

Daha sonra AP iktidarı tarafından 1970 yılında ormancılık ile ilgili maddede aşağıdaki düzenlemeye gidilmiştir (Resmi Gazete, 1970).

“Ormanların ve Orman Köylüsünün Korunması, Ormanların Geliştirilmesi

Madde 131 - *“(17.4.1970-1255) (31) Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.*

Devlet ormanları, kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

Ormanlar içinde veya hemen yakınında oturan halkın kalkındırılması ve ormanı koruma bakımından, ormanın gözetilmesinde ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliği yapmasını sağlayıcı tedbirler ve gereken hallerde başka yere yerleştirme kanunla düzenlenir.

Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.

Ormanların tahrip edilmesine yol açan hiçbir siyasî propaganda yapılamaz.”

Bu değişiklikle beraber, uzun yıllardır ormancılıkta 2B diye bilinen bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş araziler meselesi, 1970 yılında anayasaya girmiştir.

Maddenin ilk halindeki başlığı “*ormanların korunması ve geliştirilmesi*” şeklindeyken, değiştirilmiş halinin başlığı ise “*Ormanların ve Orman Köylüsünün Korunması, Ormanların Geliştirilmesi*” şeklinde olmuştur. Hükümetin bu değişikliği yapmaktaki gayesi de başlığa eklenen “*Orman Köylüsünün Korunması*” cümlesinde kendini göstermektedir.

Yani hükümetin yaptığı bu düzenleme ile

- “*Devletle halkın işbirliği yapması*” amaçlanmış,
- “*Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz*” hükmü maddeye eklenerek orman sınırlarında ormanın aleyhine, halkın lehine daraltma yapılmasının önü açılmış,

- “Orman suçları için genel af çıkarılamaz” hükmü maddeden çıkarılarak orman suçlarının da affına imkân sağlanmıştır.

Tüm bu değişiklikler ile hükümet orman köylüsünün korunmasını sağlamayı amaçlamıştır.

Aslında AP'nin üç seçim beyannamesinde de orman köylüsüne yönelik mesajlar vardır. Ancak Anayasanın 131. maddesindeki ifadelerle benzeyen veya çağrıştıran bir vaat verilmemiştir. Dolayısıyla bu düzenleme hükümette bulunduğu sürede halktan gelen talep üzerine yapılmış bir değişiklik olarak gözükmemektedir. Çünkü eklenen bölümler dikkatle incelendiğinde; fiilen orman niteliğini kaybetmiş, yani vatandaşlar tarafından tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım arazilerine dönüştürülmüş, hatta şehir, kasaba ve köy yapıları kurulmuş orman arazilerin orman sınırları dışına çıkarılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, hükümetin ormandan açılan yerlerin yeniden ormanlaştırılmasının zorluğu karşısında, çözüm olarak mevcut durumu yasallaştırmak adına böyle bir düzenlemeye gittiği anlaşılmaktadır.

3.1.3.2 Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler

I, II, III. Demirel Hükümetleri döneminde yaşanan en önemli gelişme, 7 Ağustos 1969 tarihinde Orman Bakanlığının kurulmuş olmasıdır. Ormancılığın sadece bir bakanlık tarafından temsil edilmesi orman teşkilatının çalışanları arasında her zaman güven ve teşvik unsuru olmuştur. Orman Bakanlığı 1980 ihtilali sonrasında kurulan Ulusu Hükümeti tarafından kapatılarak, Tarım ve Orman Bakanlığı olarak teşkilatlanmıştır. Daha sonra Orman Bakanlığı 1991 yılında VII. Demirel Hükümeti (DYP-SHP Koalisyonu) döneminde tekrar kurulmuştur. Orman Bakanlığı, 2003 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı'na (ÇOB), 2011 yılında ise Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na (OSİB) dönüştürülmüştür.

1970'li yıllar “Türkiye’de çok boyutlu devlet ormancılığının kurumsal yapısının da yeniden örgütlendiği yıllar” olarak nitelendirilebilir. Öyle ki 1969 yılında Orman Bakanlığı'nın kurulmasıyla başlatılabilecek bu süreçte, ormancılık anlayışının giderek büyük ölçüde değişmesine yol açan kurumsal düzenlemeler de gerçekleştirilmiştir (Çağlar, 2012).

Orman Bakanlığı kurulmadan önce Tarım Bakanlığının 04.03.1969 tarih ve 7 sayılı oluru ile Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel M¼d¼rl¼ğ¼ kurulmuştur (URL, 9). Ağaçlandırma ve Erozyon Genel M¼d¼rl¼ğ¼n¼n kurulması Orman Bakanlığının kurulmasına zemin hazırlamıştır.

Orman Bakanlığı kurulduktan sonra, OGM'nin devraldığı fabrikaları işletmek, geliştirmek ürün standartlarının uygulanmasına önderlik etmek ve kaynak bulmak, gerektiğinde yeni tesisler kurmak üzere dönemin Orman Bakanının 05.01.1970 tarihli oluru ile Orman Bakanlığına bağlı Orman Ürünleri Sanayi Genel M¼d¼rl¼ğ¼ (ORÜS) kurulmuştur. Orman-Köy İlişkileri Genel M¼d¼rl¼ğ¼ (ORKÖY) de, Orman Bakanlığı çatısı altında 1970 yılı başında kurulmuştur.

Orman Bakanlığı'nın merkez kuruluşunda çok boyutlu devlet ormancılığı çalışmalarının etkinliğini artırabilecek; “*Yüksek Fen Kurulu*”, “*Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı*” ve “*Teknik Araştırma Dairesi Başkanlığı*” vb. gibi birimlere de yer verilmiştir. 1595 sayılı Orman Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Yasa'nın 8. maddesinde üye bileşimi ve görevlerine açıklık getirilen “*Ormancılık Yüksek Danışma Kurulu*” ise, Orman Bakanlığı'nın 2000'li yıllarda çokça sözü edilen katılımcılık ilkesiyle tasarlandığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Çağlar, 2012).

I., II. ve III. Demirel Hükümetleri dönemlerinde gerçekleştirilen ormancılıkla ilgili bazı uygulamalar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Çağlar, 2012; URL, 3; URL; 10):

- 1965 yılında Orman Genel M¼d¼rl¼ğ¼nde bir Bilgi İşlem Merkezi kurulmuş, Ülkemizde daha sonra yapılan genel ve mahalli idareler seçim sonuçları ilk defa bu merkezden TRT aracılığı ile halka duyurulmuştur.
- Başm¼d¼rl¼kler bünyesinde Yol Planlama Grup M¼d¼rl¼kleri ve Yol Etüt Aplikasyon Ekip Şeflikleri kurularak Orman Yolları Şebeke Planlaması çalışmalarına başlanmıştır.
- 30 Temmuz 1969 tarihinde “Orman Ürünlerine İhraç Gücü Kazandırılmasına Dair Kararname” çıkarılmıştır. Bu kararname ile Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin 16. maddesine yeni bir fıkra getirilmiş ve

devlet orman işletmelerince hasat edilen her çeşit orman ürününün muhammen bedeline toplam bedelin %6'sı oranında eklenerek bir fon oluşturulmuştur. Kararnameye göre, dışa satılacak tomruk ve kerestelerin temel dışsatım fiyatları ile ortalama satış fiyatları arasındaki farkın ihraç eden dışsatımcıya bu fondan ödenmesi ve vergi iadesi yapılması imkânı verilmiştir. Ayrıca 1970 yılında ayrıca "İhracatta Vergi İadesi Uygulamasına Dair Karar" çıkarılmıştır.

- Orman Amenajman Planlarının, bu kapsamda orman envanterinin yeni tekniklerle yapılması çalışmaları hızlandırılmıştır.
- Orman ürünü hasat çalışmalarında toplu üretim çalışmaları gündeme getirilmiştir. Tıraşlama kesimlerine bu tarihlerde başlanmıştır. 1964 yılında 2.441.000 m³ olan endüstriyel odun üretimi yıllar itibariyle artarak, 1971 yılı sonunda 4.915.000 m³'e yükselmiştir.
- 1970 yılında "*Orman Ürünlerinin Tahsisli Satışları Hakkında Esaslar*" kararnamesi çıkarılarak, alıcılara istediği zamanda ihale gününü beklemeden orman ürünü alabilme imkânı sağlanmıştır.
- Endüstriyel odun üretiminde meydana gelen artış ağaçlandırmada olmamıştır. 1964 yılında 34.114 hektar olan ağaçlandırılan saha miktarı, 1971 yılında 21.717 hektara gerilemiştir (Ek Tablo 2) .
- FAO destekli Ormancılık ve Orman Ürünleri Sanayi Geliştirme Projesi hazırlanmış ve uygulamaya başlanmıştır.
- 1962 yılında kurulan Kavakçılık Araştırma Enstitüsü'nün çalışma alanları genişletilmiş, 1968 yılında da adı Kavak ve Hızlı Gelişen Yabancı Tür Orman Ağaçları Enstitüsü olarak değiştirilmiştir.
- 1965 ve izleyen yıllarda Milli Parklar Kanunu tasarıları TBMM'ye sunulmuştur.

Uygulamalardan görüleceği gibi I., II., III. Demirel Hükümetleri döneminde özellikle orman ürünlerinin üretiminin artırılmasına, üretilen ürünlerin ihracatının teşvikine ağırlık verilmiştir. 1964 yılında 2.441.000 m³ olan endüstriyel odun üretimi yıllar itibariyle artarak, 1971 yılı sonunda 4.915.000 m³'e yükselmiş olması

orman kaynaklarının odun hammaddesi üretimi odaklı yönetildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.2. Anavatan Partisi Dönemi

Bu başlık altında 1983 - 1991 yılları arasında dört dönem tek başına hükümet kuran ve iktidar olan ANAP'ın seçim beyannamelerinde, hükümet programlarında ve hükümet icraatlarında ormanlar ve ormancılık konuları, I. ve II. Özal Hükümetleri ile Akbulut Hükümeti ve I. Yılmaz Hükümeti için ayrı ayrı irdelenmektedir.

3.2.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık

3.2.1.1 1983 Seçimleri Seçim Bildirgesi

ANAP'ın 1983 yılındaki seçim beyannamesinde öncelikle devletin kalkınmadaki işlevinin ne olması gerektiğinin ilkeleri belirlendikten sonra, bu ilkeler doğrultusunda ormanlarla ilgili vaatler sıralanmaktadır.

Seçim Beyannamesinin “*İktisadi Kalkınmada Devletin Rolü*” başlığı altında aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir.

“İktisadi gelişmenin güvenli ve sürekli bir şekilde yapılabilmesi için devletin başlıca rolü istikrarın teminidir. Bu maksatla yurt içinde emniyet ve güvenin sağlanması, yurdun savunması, yurt dışında memleketin ve vatandaşların haklarının korunması, adaletin en iyi şekilde tevzii devletin asli görevleridir. İktisadi kalkınmada devletin esas fonksiyonu tanzim edici, fertlerin ve kuruluşların iktisadi münasebetlerini düzenleyici, ihtilafların halli, iktisadi istikrarın sağlanmasına matuf sık sık değişmeyen kaideler koyması, engellerin kaldırılarak verimin yükseltilmesidir.

Devletin tanzim edici ve yönlendirici fonksiyonu genel seviyede olmalı, detaylara müdahale edilmemelidir. İktisadi kalkınmada devletin doğrudan yürüteceği faaliyetler genel olarak bütün millete hizmet veren, esas itibariyle altyapı mahiyetindeki işlerin yapılmasıdır.

Bütün milletin istifadesine açık olabilecek orman, su, maden, enerji gibi sahalar devletin varlığı olarak düşünölmelidir. Bahis konusu tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabilir. Devlet sanayi ve ticarete ana prensip olarak girmemelidir. İstisnai olarak geri kalmış bölgelerde sınai tesisler kurabilirse de, bu teşebbüsler kısa zamanda millete devredilmelidir. Sanayi ve ticarete devletin esas rolü tanzim ve teşvik edici olmasıdır. İktisadi faaliyetlerde devlet vatandaşın rakibi değil, aksine ona hizmet eden, gelişmesini kolaylaştıran bir yardımcıdır”.

Seçim beyannamesindeki ifadelerden kolaylıkla anlaşılacağı üzere; sular ve madenler gibi ormanlar da iktisadi kalkınmayı sağlayacak tabii kaynaklar olarak görölmekte, bu tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme haklarının devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabileceğı belirtilmektedir. Yani ormancılıkta ve dolayısıyla orman işletmeciliğinde bir yönüyle özelleştirmenin önünü açılmaktadır.

Beyannamede iktisadi kalkınmada devletin rolü belirlendikten sonra, bu ilkeler doğrultusunda “Ormancılık” alt başlığı altında aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

“Ormancılığımızın tarım sektörü içindeki payı % 2, GSMH içindeki payı ise binde 0,5'tir. Topraklarının % 20'si ormanla kaplı bir ülke için ormancılık hâsılamız çok düşük seviyededir.

Milletimizin Devlete emaneti olan ormanlarımızı ve buna bağılı olarak ormancılığımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkarmak kararındayız. Başta orman ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi olmak üzere; ormancılık teşkilatının idari, teknik ve ekonomik açılardan yeniden düzenlenmesini zorunlu görüyoruz. Bu maksatla ormancılık faaliyetlerini fiilen gerçekleştiren orman işletmelerinin genel politika ve ilke kararları dışında, idari-teknik-mali sorumluluğı haiz müstakil birim olarak çalışmaları esas alınacaktır. İnisiyatif almanın, yetki ve sorumluluğı en etkin ve süratli bir şekilde kullanmanın ancak böyle bir yaklaşım içinde mümkün olabileceğine inanıyoruz. Her türlü imkândan istifade edebilmek için ormancılık hizmetlerinin ifasında taahhüt sistemine öncelik verilecektir”.

Beyannamede ormanların topraklarımızın %20'sini kaplamasına rağmen ormancılığın tarım sektörü içindeki payının %2, GSMH içindeki payının binde 0,5 olduğu belirtilerek ormancılık hâsılamızın çok düşük olduğu ifade edildikten sonra;

- *Ormancılığımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkarılması,*
- *Başta orman ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi,*
- *Ormancılık faaliyetlerini fiilen gerçekleştiren orman işletmelerinin genel politika ve ilke kararları dışında, ormancılık teşkilatının idari, teknik ve ekonomik açılardan yeniden düzenlenmesi,*
- *Ormancılık hizmetlerinin ifasında taahhüt sistemine öncelik verilmesi vaatlerine yer verilmiştir.*

Ormancılık hizmetlerinin taahhüt sisteminin girmesi, Devlet eliyle yapılan işlerin bir kısmının zamanla özel sektöre yaptırılmasını sağlamıştır. Orman yollarının inşaatlarında Devlete ait makineler ile yol yapımları azaltılarak ihale yoluyla müteahhitlere yol yaptırılmaya geçilmiş, ağaçlandırmada ihale yoluyla çalışmalara başlanılmış, özel ağaçlandırma çalışmaları bu dönemde ilk olarak uygulamaya konmuştur.

Beyannamede ormancılık yönüyle dikkat çeken husus; başta orman ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi olmak üzere ormancılık teşkilatının idari, teknik ve mali açılardan yeniden düzenlenmesi, müstakil birim haline getirilmesi vaadidir.

Burada bir taraftan orman köylüsüne, bir taraftan ormancı çalışanlara bir taraftan da taahhüt sistemine geçileceği ifade edilerek özel teşebbüse yönelik olumlu çağrılar yapılmaktadır.

3.2.1.2 1987 Seçimleri Seçim Bildirgesi

ANAP'ın 1987 seçimleri öncesinde hazırladığı seçim bildirgesinde ormanlardan aşağıdaki gibi bahsedilmektedir (Anonim, 1987):

“Milletimizin Devlete emaneti olan ormanlarımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkarmak için önemli adımlar attık. Devlet ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi için gerekli kanuni düzenlemeler yapılmıştır.

Orman kadastrusunda sorunları azaltmak için gerekli tedbirler alınmış, çalışmalar başlatılmıştır. Önümüzdeki beş yıl kesif bir uygulama dönemi olacaktır. Ormana veya hazineye ait arazilerde köylülerimiz tarafından kurulacak ormanların geliri köylere verilecek, bunlardan sadece tarife bedeli denilen düşük bir meblâğ alınacaktır.

Zati ihtiyaçta, ormanla ilgili formalitelerde orman köylüsü lehine önemli değişiklikler yapılmıştır.

1983 yılında 87 bin hektar olan ağaçlandırma, 1986 yılında 126 bin hektara yükselmiştir. 1987 sonunda dört yılda yapılan ağaçlandırma 500 bin hektar civarında olacaktır. Bu miktar daha önce sekiz yılda yapılan ağaçlandırmaya denktir. 1983 yılında fidan üretimi 430 milyon adetti. Fidan üretimini yılda bir milyar adede çıkarmak için gerekli tedbirler alınmıştır. Bu maksatla mevcut fidanlıklar genişletilmiş, yeni fidanlıklar kurulmuştur. 1986 yılında 600 milyon fidan üretilmiştir.

Orman idaresinin odun satışlarında, haksızlıklara son vermek için, sterden kiloya geçilmiş, 500'den fazla kantar kurulmuştur.

Devlet ormanlarının başta köy tüzel kişilikleri olmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine imkân verecek tedbirler alınacaktır.

Ülke ağaçlandırmasında ordu ve gençlerimizden büyük çapta istifade edilecektir.

Ormanların kurulması ve genişletilmesi için "Ağaçlandırma Fonu"ndan yardım edilecektir.

Özel orman kurulması teşvik edilecektir.”

ANAP 1987 yılındaki Seçim Beyannamesinde öncelikle hükümette bulunduğu 1983-1987 yılları arasında yaptıklarına yer vermiş, sonra da yapacaklarını sıralamıştır.

Beyannamede;

- *Ormana veya hazineye ait arazilerde köylülerimiz tarafından kurulacak ormanların geliri köylere verilecektir,*
- *Devlet ormanlarının başta köy tüzel kişilikleri olmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine imkân verecek tedbirler alınacaktır,*
- *Özel orman kurulması teşvik edilecektir,* taahhütleri ormancılık alanında köklü değişiklik vaatleri olarak değerlendirilebilir.

Aslında 2010’lu yıllarda yapılmaya çalışılan özel ağaçlandırma çalışmalarının “*özel orman kurulması teşvik edilecektir*” hükmü ile 1980’li yıllarda ANAP ile gündeme geldiği anlaşılmaktadır

ANAP’ın seçim beyannamesindeki bazı taahhütlerin gerçekleşmesi anayasa değişikliğini gerektirmesine rağmen, bu vaatlere beyannamede yer verilmesi oldukça dikkat çekicidir. Çünkü 1982 Anayasasınının 169. maddesinde “*Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir*” hükmüne rağmen “*Devlet ormanlarının başta köy tüzel kişilikleri olmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine imkân verecek tedbirler...*” alınmasına yönelik vaatlerde bulunulmuştur.

ANAP’ın kurucusu Turgut ÖZAL’ın Anayasada “*devletçe işletilir*” hükmüne rağmen, ormanların “*gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine...*” yönelik vaatler, ilgili siyasi partinin genel ekonomi politikalarını uygulamadaki kararlılığının bir işareti olarak değerlendirilebilir.

3.2.1.3 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi

ANAP’ın 1983 Seçim Beyannamesi öncelikle ülkenin iktisadi yönden kalkınmasında devletin rolünü belirlenmiş, ormanlarımızın ekonomi içindeki mevcut durumunun tespiti yapılmış, daha sonrada ormancılık ile ilgili yapılacaklar sıralanmıştır. Genel olarak, seçim beyannamesinin her kesime olumlu mesajlar verecek şekilde hazırlandığı görülmektedir.

1987 yılındaki seçim beyannamesinde ise, öncelikle iktidar döneminde yapılanlar sayıldıktan sonra, gelecekte yapılacaklar sıralanmıştır. Böylece halka “yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır” mesajı verilmeye çalışılmıştır. Ancak ”Orman idaresinin odun satışlarında, haksızlıklara son vermek için, sterden kiloya geçilmiş, 500'den fazla kantar kurulmuştur” ifadesiyle ortaya konan icraatı, ülkede birçok alanda büyük dönüşüm ve gelişimin öncüsü olmuş ve döneme damgasını vurmuş bir parti için orman işletmeciliği alanında gerçekleştirilmiş bir başarı olarak nitelendirmek zordur. Zira bilinmektedir ki odunun ağırlığı ağacın kesiminden sonra zamana bağlı olarak değişmektedir. Dolayısıyla odunun kilo ile satılması çeşitli haksızlıklara neden olabileceği gibi bu şekilde depoya giriş ve çıkışların takibi de oldukça zor olacaktır. Hal böyle iken orman emvali satış depolarına 500'den fazla kantarın konulmasının bir başarı gibi gösterilmesi, ormancı çalışanlar arasında şaşkınlıkla karşılanmıştır.

Özellikle, yanlış teknoloji seçimi sonucu orman depolarında bu şekilde atıl vaziyette bulunan tartı cihazlarının ithal edilmesinin, ormancılık sektörü ve bu arada DOI'lerde kıt kaynakların plansız ve savurgan bir tutum içinde harcandığı (Türker, 2008) yönünde eleştirilerde de bulunulmuştur.

3.2.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık

3.2.2.1 Birinci Özal Hükümeti (13.12.1983-21.12.1987)

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra ancak 6 Kasım 1983 tarihinde ülkemizde genel seçimler yapılabildiği görülmüştür. 1983 yılında yapılan seçimlerde ANAP oyların % 45,14'ünü alarak 400 sandalyeli TBMM'nin 211 milletvekilliğini kazanmıştır (URL, 11).

Genel seçimler sonrasında Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından hükümeti kurma görevi verilen Turgut Özal, hükümet programını açıklarken, ormancılıkla ilgili şu beyanlarda bulunmuştur (URL, 12):

“.....

Bütün milletin istifadesine açık olabilecek orman, su, maden, enerji gibi sahalar devletin varlığı olarak düşünölmelidir. Bahis konusu tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabilir”.

.....

Ormanlarımızın tarım sektörü içindeki payı % 2, gayri safi milli hâsıla içindeki payı ise binde 0,5'tir. Topraklarının % 20'si ormanla kaplı bir ÷lke için ormancılık hâsılamız çok düşük seviyededir.

Milletimizin Devlete emaneti olan ormanlarımızı ve buna bağılı olarak ormancılığımızı, vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkartmak kararındayız.

Başta, orman ve orman köylüsü münasebetlerinin iyileştirilmesi olmak üzere; ormancılık teşkilatının idari, teknik ve ekonomik açılardan yeniden düzenlenmesini zorunlu görüyoruz. Bu maksatla, ormancılık faaliyetlerini fiilen gerçekleştirilen orman işletmelerinin genel politika ve ilke kararları dışında, idari - teknik - mali sorumluluğı haiz müstakil birim olarak çalışmaları esas alınacaktır. Her türlü imkândan istifade edebilmek için, ormancılık hizmetlerinin ifasında, taahhüt sistemine öncelik verilecektir.

Değerli milletvekilleri, 6 Kasım'dan önce “Devletin köye ve tarıma hizmet veren kuruluşları aynı çatı altında toplanacaktır” şeklinde ifade ettiğimiz hususu gerçekleştirmiş olarak karşınızda bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığının kurulmasıyla çiftçimize, köyümüze ve tarımımıza daha iyi hizmet götüreceğimize inanıyoruz.”

1983 yılında gerçekleştirilen genel seçimler öncesinde ANAP tarafından hazırlanan seçim bildirgesinde ormanlar ve ormancılık ile ilgili ifadeler, seçim sonucunda ANAP'ın iktidar ve Turgut Özal'ın Başbakan olmasından sonra açıklanan hükümet programında da aynen yer almaktadır. Bu durum ANAP açısından tutarlılığı göstermektedir. Tek başına iktidar olan partinin seçim beyannamesindeki vaatlerini, hükümet programına aynen yansıtması kamuoyunda kendine olan güveni de artıracak bir uygulamadır. (URL, 12).

3.2.2.2 İkinci Özal Hükümeti (21.12.1987-09.11.1989)

1987 yılında yapılan seçimlerde ANAP oyların %36,31'ini alarak 450 milletvekilinden 292 sini alarak yine tek başına iktidar olmayı başarmıştır. Bir önceki seçime göre oy oranı düşmesine rağmen milletvekili sayısı artırılmıştır. II. Özal Hükümeti programında Başbakan Turgut Özal ormancılık sektörünü ilgilendiren aşağıdaki hedeflerden ve çalışmalardan bahsetmiştir (URL, 13).

“.....

Bütün milletin istifadesine açık olabilecek orman, su, maden, enerji gibi tabii kaynaklar milletin varlığı olarak düşünülmelidir. Bahis konusu tabii kaynaklar, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde mümkün olabilir. Hür teşebbüsü meydana getiren ferdi işletmeler, kooperatif ve şirketler sisteminin temel uygulama araçlarıdır”.

.....

“Milletimizin Devlete emaneti olan ormanlarımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkarmak için önemli adımlar attık. Devlet ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi için gerekli kanuni düzenlemeler yapılmıştır.

Orman kadastrounda sorunları azaltmak için gerekli tedbirler alınmış, çalışmalar başlatılmıştır. Önümüzdeki beş yıl kesif bir uygulama dönemi olacaktır. Ormana veya hazineye ait arazilerde köylülerimiz tarafından kurulacak ormanların geliri köylere verilecek, bunlardan sadece tarife bedeli denilen düşük bir meblağ alınacaktır.

1983 yılında 87 bin hektar olan ağaçlandırma, 1986 yılında 126 bin hektara yükselmiştir. 1987 sonunda dört yılda yapılan ağaçlandırma 500 bin hektar civarında olacaktır. Bu miktar daha önce sekiz yılda yapılan ağaçlandırmaya denktir.

Orman idaresinin odun satışlarında haksızlıklara son vermek için, sterden kiloya geçilmiştir.

Devlet ormanlarının başta köy tüzelkişilikleri olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine imkân verecek tedbirler alınacaktır.

Ülke ağaçlandırmasında askerlerimizden ve gençlerimizden istifade edilecektir.

Ormanların kurulması ve genişletilmesi için “Ağaçlandırma Fonu”ndan yardım edilecektir.

Özel orman kurulması teşvik edilecektir.”

II. Özal Hükümeti Programı'nın tamamı incelendiğinde, özelleştirmeye fazlaca vurgu yapıldığı bunun ormancılığa da yansıdığı görülmektedir. Hükümet Programında bir önceki dönemde yapılanlar sayıldıktan sonra, yeni dönemde yapılacaklar sıralanmaktadır. Bu kapsamda, özellikle ormanların başta köy tüzelkişilikleri olmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce de işletilmesine imkân verecek tedbirlerin alınacağı ifade edilmektedir.

3.2.2.3 Akbulut Hükümeti (09.11.1989-23.06.1991)

Başbakan Turgut ÖZAL'ın Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra 1989 yılında genel seçime gidilmeden, Cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurma görevi Yıldırım AKBULUT'a verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 47. hükümetinin Başbakanı olarak görev alan Yıldırım Akbulut, mecliste hükümetinin programından bahsederken ormanlarla ve ormancılık sektörü ile ilgili olarak aşağıdaki gibi açıklamalarda bulunmuştur (URL, 14).

“.....

Milletimizin devlete emaneti olan ormanlarımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkartmak için önemli adımlar atmış bulunuyoruz. Bu amaçla Devlet ve Orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi için gerekli kanuni düzenlemeler yapılmış, orman kadastrosu ve ağaçlandırma hizmetlerine öncelik verilmiştir.

1984-1989 yılları arasında toplam 700 bin hektar orman alanında ağaçlandırma yapılmıştır.

Orman kadastro ve mülkiyet çalışmalarına hız verilmiş, orman yangınlarıyla mücadele ve orman koruma faaliyetlerinde kayda değer gelişmeler sağlanmıştır.

.....”

Yıldırım Akbulut Hükümeti II. Özal Hükümetinin devamı özelliğinde olmakla birlikte, daha önceki ANAP hükümetleri programlarının aksine hükümet programında ormancılığa daha kısa değinilmiştir.

Programda hükümet olduktan sonra yapılacaklardan ziyade, önceki ANAP hükümetleri döneminde yapılanlar genel ifadeler ile anlatılmıştır. Kaldı ki seçimle işbaşına gelen bir hükümet olmadığından, hükümet programında II. Özal Hükümeti programındaki vaatlerden farklı vaatlerin yer almasının beklenmesi de söz konusu değildir.

3.2.2.4 Birinci Yılmaz Hükümeti (23.06.1991-20.11.1991)

1991 yılında ANAP Genel Başkanlığına Mesut Yılmaz'ın seçilmesiyle teamül gereği Yıldırım Akbulut'un başbakanlıktan istifa etmesi sonucu, Cumhurbaşkanı Özal hükümeti kurma görevini Mesut Yılmaz'a vermiştir. 1991 yılında kısa bir süreliğine Başbakanlık görevinde bulunan Mesut Yılmaz, hükümet programını açıklarken ormancılık sektörü ile ilgili olarak şu ifadelerle yer vermiştir (URL, 15):

“.....

Orman kadastro ve mülkiyet çalışmaları, orman yangınları ve koruma faaliyetlerindeki hizmetlerine devam edilecektir.

Ormanlarımızı vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkarmak amacıyla devlet ve orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi ve ağaçlandırma hizmetlerine öncelikli olarak devam edilecektir.

Bozuk ve verimsiz orman alanlarının verimli duruma getirilmesi için hedef alınan her yıl 150 bin hektar alanın ağaçlandırılması sağlanacaktır.

Orman sınırları dışına çıkarılan taşınmaz malların Anayasa hükümleri çerçevesinde hak sahibi köylü vatandaşlara intikalini sağlamak üzere yasal düzenlemelere öncelik verilecektir.

Tarım, ormancılık ve köye giden hizmetlerde önemli yatırım ve gelişmelere yenilerini ilâve etmek, toprak, su ve iklim kaynaklarımızı daha iyi değerlendirmek, mevcut potansiyeli daha da hızlı hareket ettirebilmek için;

Hızla artan nüfusumuzun yeterli ve dengeli bir şekilde beslenmesi,

Sanayinin ihtiyacı olan hammaddenin karşılanması,

İhracatımızın daha da artırılması için, dış pazarın istediği standartlarda ve rekabet edebilir fiyatlarla üretim yapılması,

Kırsal alanda yaşayan çiftçiler ve orman köylümüzün gelirlerini artırarak refah seviyesinin yükseltilmesi, şehirde olan her iyi şeyin köye ulaştırılması temel hedefimiz olacaktır.

Böylece Türk köylüsü ve çiftçisinin gelir ve refah seviyesinin yükseltilmesi, el emeği ve alın terinin değerlendirilmesi sağlanacaktır”.

Görüleceği üzere, I. Yılmaz Hükümeti'nin programında öncelikle kendinden önceki ANAP hükümetleri programlarındaki vaatlerin uygulanmasına devam edileceği belirtildikten sonra, seçimle gelen bir hükümet gibi farklı vaatler de sıralanmaktadır. Burada orman köylüleri “*Kırsal alanda yaşayan çiftçiler ve orman köylümüz...*” ifadesiyle kırsal kesimde yaşayanlarla birlikte ele alınmaktadır. “*Şehirde olan her iyi şeyin köye ulaştırılması temel hedefimiz olacaktır*” vaadiyle ise, kırsal kalkınmaya önem verileceği ve kır kent arasındaki gelişmişlik farkının ortadan kaldırılacağına vurgu yapılmaktadır.

3.2.2.5 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi

I. Özal Hükümeti Programının genel olarak 1983 yılı ANAP seçim beyannamesindeki vaatlere aynen uyularak hazırlandığı görülmektedir. Özellikle “*Bütün milletin istifadesine açık olabilecek orman, su, maden, enerji gibi sahalar*

devletin varlığı olarak düşünölmelidir. Bahis konusu tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebböslere bırakılabilir.” ifadesiyle ormancılığa yeni bir anlayış getirilmek istenmektedir.

“Ormanlarımızın tarım sektörü içindeki payı % 2, GSMH içindeki payı ise binde 0,5'tir. Topraklarının % 20'si ormanla kaplı bir öлке için ormancılık hâsılamız çok düşük seviyededir” cümlesiyle durum tespiti yapıldıktan sonra, *“Milletimizin Devlete emaneti olan ormanlarımızı ve buna bağılı olarak ormancılığımızı, vasıf ve üretim yönünden ileri bir seviyeye çıkartmak kararındayız”* ifadesiyle bu durumla ilgili hükümetin hedefi gösterilmektedir.

Orman ve orman köylüsü münasebetlerinin iyileştirilmesi vaadi, geçmişteki birçok hükümetin vaadinde bulunmasına karşılık, orman işletmelerinin idari-teknik-mali sorumluluğu haiz müstakil birim haline getirilmesi ve taahhüt sistemine geçilmesi vaatleri yeni etkin ve gerçekçi vaatler olarak görölmektedir. Tüm bu vaatler, gerek orman kaynakları yönetimi ve gerekse işletmeciliğini doğrudan etkileme potansiyeline haizdir.

1987 yılı ANAP hükümet programında öncelikle ilk dönemde yapılanlar sıralandıktan sonra yeni döneme ilişkin yapılacaklar ifade edilmektedir. Önceki hükümet programında olmayan kadastro konularına bu programda değinilmiştir. Ayrıca *“Ormana veya hazineye ait arazilerde köylülerimiz tarafından kurulacak ormanların geliri köylere verilecek, bunlardan sadece tarife bedeli denilen düşük bir meblâğ alınacaktır”* ifadesiyle özel orman kurulması ve bu yolla köylülerin kalkındırılmasının amaçlandığı görölmektedir.

Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı olmasından sonra Yıldırım Akbulut Başbakanlığında kurulan III. ANAP Hükümeti Programı'nda hiçbir yeni vaate yer verilmemiş, sadece önceki hükümetin programında olan *“Devlet ve Orman köylüsü ilişkilerinin iyileştirilmesi, orman kadastrosu ve ağaçlandırma hizmetlerine öncelik verilmesi, orman yangınlarıyla mücadele ve orman koruma faaliyetlerindeki kayda değer gelişmelerden”* söz edilmekle yetinilmiştir.

ANAP'ın dördüncü hükümeti olan I. Yılmaz Hükümeti programında ise, öncelikle geçmiş ANAP hükümetleri programında bulunan hedeflere devam edileceği belirtilmekte, daha sonra seçimle gelen bir hükümet programı gibi, aşağıdaki yeni vaatler sıralanmaktadır:

“Tarım, ormancılık ve köye giden hizmetlerde önemli yatırım ve gelişmelere yenilerini ilave etmek, toprak, su ve iklim kaynaklarımızı daha iyi değerlendirmek, mevcut potansiyeli daha da hızlı hareket ettirebilmek için;

Hızla artan nüfusumuzun yeterli ve dengeli bir şekilde beslenmesi,

Sanayinin ihtiyacı olan hammaddenin karşılanması,

İhracatımızın daha da artırılması için, dış pazarın istediği standartlarda ve rekabet edebilir fiyatlarla üretim yapılması,

Kırsal alanda yaşayan çiftçiler ve orman köylümüzün gelirlerini artırarak refah seviyesinin yükseltilmesi, şehirde olan her iyi şeyin köye ulaştırılması temel hedefimiz olacaktır.

Böylece Türk köylüsü ve çiftçisinin gelir ve refah seviyesinin yükseltilmesi, el emeği ve alın terinin değerlendirilmesi sağlanacaktır.”

1983 yılında iktidara gelen ANAP, zamanla muhalefetin güçlenmesi ve yaklaşık 7,5 yıl iktidarda kalmanın vermiş olduğu yıpranmışlık sebebiyle, I. Yılmaz Hükümeti Programı'na ülkenin de içinde bulunduğu durum göz önünde bulundurularak seçmene yeni bir görüntü vermek ve değiştiğini göstermek için ilk üç hükümet programında olmayan maddeler eklendiği söylenebilir.

3.2.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları

3.2.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler

ANAP'ın tek başına iktidar olduğu dört hükümet zamanında, 6831 Sayılı Orman Kanununda üç değişiklik olmuştur. Bunlar; 05.06.1986 tarihinde kabul edilen 3302

sayılı kanun, 22.05.1987 tarihinde kabul edilen 3373 sayılı kanun ve 03.11.1988 tarihinde kabul edilen 3493 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerdir.

3.2.3.1.1 3302 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

19.06.1986 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan ve 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 3302 sayılı Kanun toplam 12 maddeden ibaret olup, 6831 sayılı Orman Kanununun 2, 7, 8, 9, 10, 11, 52, 57, 62 ve Geçici 2. maddesini değiştirmektedir (Resmi Gazete, 1986).

Buna göre 6831 sayılı Orman Kanununun 2. maddesinde yapılan değişikle A bendine *“halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makilerle örtülü yerlerden tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler”* ifadesi eklenerek, orman sınırları dışına çıkarılacak yerlerin kapsamı genişletilmiştir.

B bendinde ise *“su ve toprak rejimine zarar vermeyen, orman bütünlüğünü bozmayan”* ifadesi maddeden çıkarılarak, orman sınırları dışına çıkarma işlemi daha da kolaylaştırılmıştır. Yani bir yer bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybettikten sonra su ve toprak rejimine zarar verse ve toprak bütünlüğünü bozsa dahi, bu duruma bakılmaksızın orman sınırları dışına çıkarılabilmesine imkân sağlanmıştır.

7. maddede yapılan değişiklikle *“bu Kanunun 2 nci maddesinde yer alan orman sınırları dışına çıkarma iş ve işlemleri”* de orman kadastro komisyonları tarafından yapılacak hükmü, maddeye eklenmiştir.

8. maddede yapılan değişiklik ile; kadastro çalışmalarının yapılacağı yerlerin ilânı *iki aydan bir aya, radyo ve resmi gazete ilanı da radyo ve diğer araçlara, çalışmaya başlamadan önce çalışma yapılacak belde ve civarına bildirme süresi de bir aydan on beş güne* indirilmiş, bu değişikliklerle kadastro komisyonlarının ilanlarla zamanının geçmesi yerine daha çok çalışma yapmasına imkan tanınması amaçlanmıştır. Bu durum hükümetin kadastroya verdiği önemi göstermesi açısından önemlidir.

9. maddenin 3. fıkrasına, 2. maddede yapılan değişikliğe uyumlu hale getirmek için kadastro tutanaklarının *“bu Kanunun 2 nci maddesinin (B) bendinin*

uygulamalarında her belde ve köy için, (A) bendinin uygulamasında ise bir veya birden fazla köy ve belde veya ilçe hudutları içinde kalan bütün köyler için tutulur” ifadesi eklenmiştir.

10. maddede yapılan değişiklik ile *“Sınırlandırılması bitirilen belde ve köye ait tutanak suretleri komisyon başkanlığınca ait olduğu belde ve köylerin uygun yerlerine asılmak suretiyle ilân edilir. Ayrıca, tutanak örnekleri ilgili orman işletme müdürlüğüne ve Maliye Bakanlığının mahallî kuruluşuna aynı gün bir yazı ile gönderilir”* hükmü, *“Sınırlaması ve bu Kanunun 2 nci maddesine göre, orman sınırları dışına çıkarma işlemleri bitirilen köy ve beldelere ait düzenlenen kadastro dosyaları Orman Genel Müdürlüğüne gönderilir. Orman Genel Müdürlüğünce bulunan şekli ve hukukî noksanlıklar komisyonlarca düzeltildikten sonra Orman Genel Müdürlüğünce ilgili valiliklere gönderilir. Kadastro işlemleri valinin onayı ile yürürlüğe girer. Kadastro tutanak suretleri haritaları ile birlikte orman kadastro komisyonlarınca ilgili köy ve beldelerin uygun yerlerine asılmak suretiyle ilân edilir. Ayrıca, tutanak suretleri Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğünün mahalli kuruluşlarına intikal ettirilir.”* şeklinde değiştirilerek orman kadastro komisyonlarının yaptığı çalışmanın bir kez de Orman Genel Müdürlüğünde şekli ve hukuki olarak incelenmesi ve valinin onayı ile uygulamaya girmesi şartı getirilmiştir. Bu değişiklik hükümetin mülkiyet hakkına verdiği önemi göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu sayede kadastro komisyonları tarafından yapılacak bir hatanın, OGM’de yapılacak şekli ve hukuki inceleme sırasında fark edilmesi durumunda, komisyonlar marifetiyle bu noksanlığın düzeltilmesine imkân tanınmıştır. Bir ilde en büyük mülki idare amiri olarak valiye onay yetkisi verilmesi de kadastro işine verilen önemi göstermesi açısından önemlidir.

11. maddede yapılan değişiklik ile; Orman kadastro komisyonlarınca düzenlenen tutanak ve kararlara karşı hak sahiplerinin yetkili adliye mahkemelerine yapacakları itiraz süresi *bir yıldan altı aya düşürülmüştür.* Ayrıca *“bu Kanunun 2 nci maddesine göre orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı ile hak sahibi gerçek ve tüzelkişiler itiraz edebilir”* ve *“bu Kanunun 2 nci maddesine göre orman sınırları dışına, çıkarma işlemlerine karşı açılacak itiraz davalarında ise, hasım Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğüdür”* hükümleri eklenerek 2B arazileri ile doğrudan bakanlığın muhatap

olduğu, hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile bakanlık haricinde hiçbir kişi, kurum ve sivil toplum örgütlerinin 2B uygulamalarına itiraz edemeyeceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca “*gereken sahalarda dikenli tel içine alınır*” ifadesi maddeden çıkarılmasıyla da bir nevi orman ile halk, devlet ile millet arasındaki engellerin ortadan kaldırılması yönünde adımlar atılmıştır. Devlet ile milletin barışık olması gerek ormanların korunması, gerekse işletilmesinde orman işletmelerinin işini kolaylaştırıcı olmuştur.

52. maddede yapılan değişlikle “*şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerdeki özel orman alanlarında ifraz yapılmamak ve yatay alanın %6’sını geçmemek kaydıyla inşaat yapılabilir. İnşaatların yapılmasında orman alanlarının tabii vasıflarının korunmalarına zen gösterilir*” fıkrası maddeye eklenerek, daha önce özel ormanlarda %2 olan inşaat oranı %6’ya çıkarılmıştır. Bu durum bir ihtiyaçtan doğmuş olsa bile, daha çok orman alanının betonlaşarak yok olmasına yol açmıştır. Bu durum daha çok orman alanının yok olmasına sebebiyet verdiğinden, orman kaynaklarının yönetimi üzerine olumsuz etki yapmıştır.

57. maddede yapılan değişlikle maddenin ilk halindeki “*Yurtta orman sahasını çoğaltmak maksadıyla eski orman sahalarda veya Devlete ait elverişli topraklarda her sene en az 5.000 hektar ağaçlandırma yapılır. Orman sevgisini artırmak için köy, kasaba ve şehirler civarında münasip arazi temin edildiği takdirde buralarda da ağaçlandırma yapılır.*” hükmü daha da genişletilerek, “*Orman sahasını artırmak maksadıyla, orman sınırları içinde yangın ve çeşitli sebeplerle meydana gelmiş açıklıklarda, verimsiz, vasıfları bozulmuş ve amenajman planlarında toprak muhafaza karakteri taşımadığı halde muhafazaya ayrılmış orman alanları ile, Devlete ait olup orman yetişme muhiti şartları bakımından elverişli olan yerlerde; köy tüzelkişilikleri ve diğer gerçek ve tüzelkişiler tarafından Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek planlara göre ağaçlandırma yapılabilir.*

Köy, kasaba ve şehirler civarında Devlete veya diğer kamu tüzelkişilerine ait arazilerde de gerekli şartlar bulunduğu ve ilgili kuruluşların talebi olduğu veya muvafakatleri alındığı takdirde, bu kuruluşlarca tesis edilmek ve bakılmak şartıyla orman idaresince ağaçlandırmalar yapılabilir.

Bu yerler için lüzumlu fidan ile ağaçlandırma planları ve ağaçlandırma ile ilgili yardımlar bedelsiz sağlanabilir. Ağaçlandırılan sahayı orman halinde koruyup

idame ettirmeyenlerden izin hakları geri alınır. İmar-ihya çalışması yapılacak bozuk koru ve bozuk baltalık ormanlarında da bu fıkra hükümleri uygulanır. Mülkiyeti hazinede kalmak üzere bu ağaçlandırma sonucu meydana gelecek ormandan faydalanma usulü, bu Kanunda yer alan hususi ormanlara ait hükümlere göre yürütülür. Bozuk ormanlardan çıkacak her nevi orman emvali, üretim, taşıma ve diğer giderler kendilerine ait olmak üzere, bu sahaları boşaltıp ağaçlandıracaklar tarife bedeli üzerinden pazar satışı olarak verilir. Uygulama usul ve esasları Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte gösterilir” hükmü getirilmiştir.

57. maddede yapılan bu değişiklikle, köy tüzel kişilikleri ve diğer gerçek ve tüzel kişiliklerin özel ağaçlandırma yapmaları teşvik edilmiştir. Hatırlanacağı üzere ANAP'ın gerek 1983 seçim beyannamesinde gerekse ilk hükümet programında “Bahis konusu tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabilir” hükmü yer almıştır. İşte bu değişiklik hükümetin verdiği sözün gerçekleştirilmesi için gerekli yasal zeminin hazırlığına yönelik bir girişimdir. Nitekim maddedeki değişiklikten sonra, 1986 yılında 264 ha olan özel ağaçlandırma 1987 yılında 719 hektara ulaşmıştır (Ek Tablo 2).

62. maddedeki değişiklikle, ağaç sevgisinin yayılması için yapılacak çalışmaların bir “program” olmaktan çıkarılarak “yönetmelikle” düzenlenmesine gidilmiştir. Kanundaki bu değişiklik orman sevgisinin yayılmasına yönelik hükümetin verdiği önemi göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Son olarak geçici maddede yapılan değişiklik ile, “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmasına başlanmış, ancak tamamlanamamış orman sınırlama ve orman sınırları dışına çıkarma işlemleri, bu Kanunla değiştirilen ilgili madde hükümlerine göre orman kadastro komisyonlarınca tamamlanır” hükmü getirilerek, yapılan değişikliklerin tamamlanamamış kadastro çalışmalarına kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanması sağlanmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, 3302 sayılı kanunla 6831 sayılı Orman Kanununda yapılan yukarıdaki değişiklikler, bir taraftan orman sınırları dışına

çıkarılacak alanların kapsamını genişletmiş, bir taraftan da kadastro ve özel ağaçlandırma çalışmalarına hız vermiştir.

Özellikle kadastro çalışmalarında hızlanmayı sağlayan düzenlemelerin yapılması orman kaynağını yönetenler ile orman kaynağından faydalananlar arasındaki mülkiyet sorunlarını bir an önce bitirmesi yönüyle oldukça önemlidir. Özellikle Karadeniz Bölgesinde mülkiyet ihtilafları sebebiyle, Devletin işletmecilik yapmakta sosyal sorunlarla karşılaştığı ormanların olduğu bilinmektedir. Kadastronun bitirilmesi ile orman kaynaklarının yönetilmesinde ve işletilmesindeki hukuksal ihtilaflara son verilmiş olmaktadır. Özel ağaçlandırmanın teşvik edilerek köy tüzelkişilikleri ve diğer gerçek ve tüzelkişilere ağaçlandırma yapma imkânı tanınması ile hem orman kaynaklarının korunması hem de yönetilmesinde Devlet-Millet işbirliğinin sağlandığı ve bunun da olumlu sonuçlar doğurduğu söylenebilir (Türker ve ark., 1998; Türker ve ark., 1999).

3.2.3.1.2 3373 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

22.05.1987 tarih ve 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Hükümler Eklenmesi Hakkında 3373 sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerle 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 1, 2, 6, 7, 11, 12,17, 31, 32, 34, 52, 64, 71, 84, ve 116. maddeleri olmak üzere, toplam 15 maddesinde değişiklik yapılmıştır (Resmi Gazete, 1987).

Buna göre, 6831 sayılı Orman Kanununun 1. maddesinde yapılan değişiklikle F bendine “*Orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleriyle özel mülkiyette bulunan*” hükmü eklenerek, özel mülkiyette bulunan ve tarım arazisi olarak kullanılan, dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerin orman sayılmaması için orman sınırları içinde tapulu olması şartı getirilmiştir.

G bendinde yapılan değişiklikle, “*Devlet ormanlarına bitişik olmayan ve yüz ölçümü üç hektardan yukarı bulunmayan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklar*” hükmü maddeden çıkarılarak, bunun yerine “*Orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü*

yerler” hükmü eklenmiştir. Burada özellikle “örtülü yerler” ifadesi konulması tanım açısından anlamlı olmuştur. Bu değişiklik ile, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli araziler ağaçları ve toprağıyla orman sayılmamıştır. Bu şekilde vatandaşın mülkiyet hakkı korunarak, üç hektardan küçük ağaçlık alanlarda sahiplerinin bu ağaçları izin alıp keserek değerlendirmesinin yolu açılmıştır. Üç hektardan küçük yerlerin işletme hakkı sahibine verilmiştir.

2. maddede yapılan değişikle (B) bendine “*Bu maddenin (B) bendi ile orman sınırları dışına çıkarılıp, 2924 sayılı Kanununun 11 ve 12 nci maddeleri gereğince fiili durumlarına göre ifraz edilerek bedeli karşılığı satılacak yer, yapı ve tesisleri kullananlardan, satış işlemleri tamamlanıncaya kadar ecri misil alınmaz*” fıkrası eklenmiştir. Bu fıkra ile 2B arazileri satış işlemleri tamamlanıncaya kadar devlete herhangi bir gelir sağlamadığı gibi, kullananlar için de herhangi bir maliyete neden olmamaktadır. Bu durum da “2B alanlarının satılmasına karşı çıkanlar, bu arazileri işgal edenlerdir” şeklinde değerlendirmeler yapılmasına neden olduğu söylenebilir.

6. maddede yapılan değişiklik ile, “*Devlet ormanlarına ait her çeşit işler Ziraat Vekâletine bağlı Orman Umum Müdürlüğü tarafından yapılır*” hükmü, “*Devlet ormanlarına ve Devlet ormanı sayıları yerlere ait her çeşit işler Orman Genel Müdürlüğüne yapılır ve yaptırılır*” şekline dönüştürülmüştür. Burada dikkat çeken durum yasaya “**yaptırılır**” hükmünün eklenmesidir. Hatırlanacağı gibi ANAP 1983 yılında hem seçim beyannamesine hem de hükümet programına “*tabii kaynakların mülkiyeti devlet tasarrufunda olmakla beraber, geliştirme ve işletme hakları devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere bırakılabilir*” vaadinde bulunmuştur. İşte 6. maddeye “yaptırılır” hükmü eklenmesi sonucu, devletin koyacağı esaslar içinde fertlere veya fertlerin bir arada kuracağı teşebbüslere işlerin yaptırılmasının yolu açılmıştır. Dolayısıyla, bu değişiklikle ANAP’ın 1983’teki seçim beyannamesinde yer alan vaadini yerine getirmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

7. maddenin 1. fıkrasında yapılan değişiklik ile; “*Devlet ormanları ile evvelce sınırlaması yapılmış olup da herhangi bir şekilde orman sınırları dışında kalmış ormanların, hükmî şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların ve hususî ormanların orman kadastrosu ve bu ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan her*

çeşit taşınmaz malların ormanlarla müşterek sınırlarının tayin ve tespiti ile, bu Kanunun 2 nci maddesinde yer alan orman sınırları dışına çıkarma iş ve işlemleri orman kadastro komisyonları tarafından yapılır” hükmü yasadan çıkarılarak, yerine “Devlet ormanlarının, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların, hususi ormanların, orman kadastrosu ve bu ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan her çeşit taşınmaz malların ormanlarla müşterek sınırlarının tayini ve tespiti, orman kadastro komisyonları tarafından yapılır” hükmü eklenmiştir. Değişiklikle daha önce yasada olan “evvelce sınırlaması yapılmış olup da herhangi bir şekilde orman sınırları dışında kalmış ormanların” ifadesi yasadan çıkarılmıştır. Bu değişiklikte orman kadastro komisyonlarına çalışma alanlarında daha dikkatli çalışmaları, herhangi bir şekilde orman sınırları dışında kalmış orman bırakmamaları sorumluluğu hatırlatılırken, “ikinci kadastro” sayılabilecek bir uygulamanın da önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu sayede sınırlı kaynakların etkin ve verimli bir orman yönetimi ve işletmeciliği doğrultusunda kullanılmasına yönelik bir adım atıldığı ifade edilebilir.

11. maddede yapılan değişiklik ile sınırlandırmaya karşı itirazın “görevli ve yetkili adliye mahkemelerine” yerine “kadastro mahkemelerine, kadastro mahkemesi olmayan yerlerde kadastro davalarına bakmakla görevli mahkemeye” yapılabileceği hükmü getirilmiş, ayrıca “Ancak, tapulu gayrimenkullerde tapu sahiplerinin, 10 yıllık süre içerisinde dava açma hakları mahfuzdur” hükmü de eklenmiştir. Bu değişiklik ile mülkiyet hakkı güvenceye alınmış ve çatışmaların azaltılması amaçlanmıştır.

12. maddede yapılan değişiklik ile, orman kadastro komisyonlarına döner sermaye bütçesinden her yıl belli esaslara göre ödenek ayrılması sağlanmıştır. Bilindiği üzere, bu düzenlemenin yapıldığı yıllarda orman kadastro komisyonlarının giderleri “katma bütçeden” karşılanmakta idi. Katma bütçenin ödemeleri Defterdarlıklara bağlı muhasebe müdürlüklerince yapıldığından, ödemeleri orman işletmeleri muhasebe servisinde yapılan döner sermaye bütçesine göre daha zaman alıcı olmaktaydı. Bu durumda kadastro komisyonlarının ihtiyaçlarının karşılanması güçleşmekteydi. Bu değişiklik ile kadastro komisyonlarının acil ihtiyaçları en kısa sürede döner sermaye bütçesinden karşılanarak, ormanların kadastrusunun kısa sürede yapılmasıyla orman işletmeciliği açısından önemli olan mülkiyet sorunlarının bir an önce çözülmesine katkı sağlanmıştır.

17. maddede yapılan değişiklik ile Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığınca bedeli karşılığında Turizm alan ve merkezleri dışında kalan Devlet ormanlarında kamu yararına gerçek ve tüzelkişilere kırk dokuz yıllığına verilen her türlü bina ve tesisler için izin süresi bitiminde “*Hazineye devredilir*” hükmü yerine, “*Orman Genel Müdürlüğünün tasarrufuna geçer*” hükmü getirilmiştir. Ayrıca “*Turizm amaçlı tesisler için hak sahipleri adına tapuda irtifak hakkı tesis edilir*” hükmü de maddeye eklenmiştir. Bu değişiklik ile, gerek orman arazisinden izin veren Orman Genel Müdürlüğü, gerekse turizm amaçlı ormandan yer kiralayan tesis sahipleri kazançlı çıkmıştır. Hem Devletin, hem de kiracıların hakkı korunmuştur. İzin süresi bitiminde hazineye devredilme yerine, Orman Genel Müdürlüğüne devredilecek olması izin sahalalarının takibi noktasında orman işletmesi çalışanlarını daha dikkatli olmaya teşvik edeceği düşünülebilir. Hak sahiplerine de tapuda irtifak hakkı tesis edilmesi güven vereceğinden, yatırımını daha sağlam yapmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

31. maddede yapılan değişiklik ile, zati ve müşterek ihtiyaçlar için “*ormanların verim gücü nispetinde ve üretilen emvalin cins ve nevi dikkate alınarak*” ifadesi yasadan çıkarılarak, “*yapacak emval bu ormanlar civarındaki istif veya satış istif yerlerinden... verilir*” hükmü eklenmiştir. Ayrıca hak sahiplerine istemeleri halinde yapılacak emval yerine nakit ödeme kolaylığı getirilmiş, tamirat fiyatı ise “*maliyet bedeli*” yerine “*maliyet bedelinin üçte biri*” bedelle verileceği hükme bağlanmıştır. “*Hak sahiplerinin ev ve müştemilatının tabii afete maruz bulunması, baraj veya gölet alanı içinde kalması veya hak sahibinin iskâna tabi olması hallerinde yapılacak emvalin ve enkazın nakline veya satışına müsaade edilebilir*” hükmü de maddeye ilave edilmiştir. Bütün bu değişiklikler ile, köylülerin lehine bir düzenleme yapılmıştır. Orman köylülerine tanınan bu kolaylıklar, ormanların korunmasında büyük önem arz etmektedir. Çünkü zaten fakir olan orman köylüsü kereste ihtiyacını tüccarlardan sağlayacak durumda değildir. Eğer orman işletmelerinden kendilerine göre uygun fiyatlarla kereste alamaz ise kaçak yollarla ormandan temin etme yoluna gidebilirler. Bu da ormanların tahribine yol açabilir.

32. maddede yapılan değişiklik ile, daha öce “*bir defaya mahsus*” olarak verilen okul, cami, köy yolu köprüsü ve köy konağı gibi köy müşterek ihtiyaçları, yapılan düzenleme ile, “*ihtiyaç hallerinde*” verilmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca 31.

maddede olduğu gibi satış bedeli de “*maliyet bedeli*” yerine “*maliyet bedelinin üçte birine*” düşürülmüştür. “*Birinci fıkra da belirtilen köy ve kasaba hudutları dâhilindeki ormanlardan ağaçlandırma, imar ve bakım gayesi ile yapılan kesimlerle elde edilen yakacak odunlar tarife bedeli ile bu köy ve kasaba halkına ihtiyaçları için verilir.*” hükmü de yasaya eklenerek, köylülere ek haklar tanınmıştır.

34. maddede yapılan değişiklik ile “*Ağaçlandırma, imar ve bakım gayesi ile yapılan çalışmalarda da baltalık ormanlardaki yapılan çalışmalara ait hükümler aynen uygulanır*” hükmü maddeye eklenmiş, Devlet ormanlarında istihsalde çalışan gerçek ve tüzel kişilerin kesip satış istif yerlerine taşıdıkları yapacak ve yakacak emvale ait istihkak tutarları ayrıca “*yüzde iki (% 2) fazlasıyla*” kendilerine ödenir hükmü, “*yüzde on (%10) fazlasıyla*” kendilerine ödenir şeklinde değiştirilmiş, %25 haklarını nakit olarak almak isteyen kooperatiflere de “*ertesi yılın nisan ayı içinde ödenmesi*” gereken meblağın, “*bilânçonun çıkmasını müteakip ödenmesi*” karara bağlanmıştır.

Bu maddedeki değişiklikler ile, köylüler ve kooperatifler lehine büyük haklar tanınmıştır. Özellikle orman köylerinde oturanlara verilecek zati ihtiyaçlarda kolaylıkların sağlanması orman- halk ilişkilerine ve ormanların korunmasına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. İstihsal işlerinde çalışan gerçek ve tüzel kişilere işlerini şartname hükümlerine göre bitirmeleri halinde verilen ve istihkak fazlası diye bilinen oranın %2 den %10 çıkarılması da orman kaynaklarının etkin bir şekilde işletilmesine katkı sağladığı ifade edilebilir. Çünkü köylülerin belirli bir sürede yapmak üzere aldığı işi süresinde şartnameye uygun olarak bitirememesi durumunda %2’lik istihkak fazlalığını kaybetmeyi kabul edebilir. İş zamanında bitirmeyerek ormanda üretim artıkları bırakarak orman kaynaklarının zarar görmesine sebebiyet verebilir. Ancak kaybedeceği para alacağı istihkakın %10 fazlası olması durumunda ormanda üretim artığı bırakmayı, işi zamanında bitirmemeyi göze alamayacaktır Çünkü köylünün bu durumdaki kaybı daha fazla olacaktır.

52. maddede yapılan değişiklik ile, özel ormanlardaki “*ifraz yapılamaz*” hükmü maddeden çıkarılarak, özel orman sahiplerini memnun edecek bir düzenleme yapılmıştır. Ayrıca “*Hususî ormanlar orman idaresince mahallî tapu idaresine bildirilir*” hükmü de maddeye eklenmiştir.

64. maddede yapılan değişiklik ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 57 ve 63. maddelerine göre gerçek ve tüzelkişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının orman ve fidanlık tesis etmesi ve işletmesi amacıyla, Tarım Orman ve Köy işleri Bakanlığı emrinde "*Ağaçlandırma Fonu*" kurulması hükme bağlanmıştır. Ayrıca bu fonun gelirlerinin nerelerden sağlanacağı ve nasıl denetleneceği de belirtilmiştir.

Bu maddedeki değişikliğin ANAP'ın 1983 seçim beyannamesi ve hükümet programındaki vaatlerine uygun olarak ağaçlandırma faaliyetlerine katkı sağlamak amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu değişikliğin ANAP'ın seçim beyannamesi, hükümet programları ve icraatları arasındaki tutarlılığa da işaret ettiği söylenebilir.

71. maddede yapılan değişiklik ile yangın söndürülürken sakatlananlara, sakatlık derecesine göre ödenecek tazminat "*brüt aylığı miktarı*" yerine "*brüt aylığı miktarının üç katına*", ölenlerin ise kanuni mirasçılarına ödenecek tazminat "*üç misli*" yerine "*beş misline*" yükseltilmiştir. ANAP hükümeti yaptığı bu düzenlemeyle, orman yangınları ile mücadeleye verdiği önemi göstermiştir.

84. maddede yapılan değişiklik ile "*Ancak, sahiplerinin talepleri üzerine suç aletleri yukarıda belirtilen satış komisyonlarınca takdir ve tespit edilecek rayiç değerleri karşılığında, kanunen muteber teminat veya muteber müteselsil kefil göstermeleri ve dava neticesinde müsaderesine karar verildiği takdirde aynen iade şartıyla sahiplerine teslim edilir.*" hükmü maddeye eklenmiştir. Bu düzenleme ile suçta kullanılan aletlerin iadesine imkân verilmiş ve bu aletlerin muhafazası zor olduğundan hem orman işletmelerine hem de sahiplerine kolaylık sağlanmıştır.

116. maddede yapılan değişiklik ile, maddenin A bendine "*Kesilen ağaçların Devlet Ormanlarında bulunan ağaç nevilerinden olması halinde bu ağaçlar için bir tutanak düzenlenir, ayrıca damga ve nakliye tezkeresi aranmaz*" hükmü eklenmiş, ayrıca B bendine de kendi ihtiyaçları için yapılacak kesimlerde "*damga ve nakliye tezkeresi aranmaz*" hükmü eklenmiştir.

Bu düzenleme ile uygulamada karışıklıklara hatta usulsüzlüklere yol vermemek için A bendine "*tutanak düzenlenir*" hükmü eklenmesi yerinde olmuştur. Vatandaşların kendi ihtiyaçları için kesimlerde damga ve "*nakliye teskeresi aranmaması*" da

onların işlerini kolaylaştırıcı bir uygulama olmuştur. Bu düzenleme orman-halk ilişkilerini olumlu yönde etkilemiştir denebilir.

3373 sayılı yasa ile yapılan değişiklikler genel olarak değerlendirildiğinde; ANAP'ın seçim beyannamesindeki ve hükümet programındaki taahhütlerle önemli ölçüde örtüştüğü, kadastro çalışmaları ve ağaçlandırma çalışmalarına hız kazandıracak düzenlemelerin yapıldığı, yangınla mücadelenin teşvik edildiği, özellikle de 31, 32 ve 34. maddelerde yapılan değişiklikler ile üretimde çalışanlara yeni haklar tanındığı görülmektedir. Bu düzenlemelerin orman kaynaklarının yönetimi ve işletmeciliği açısından olumlu sonuçlar doğurduğu görülmektedir. Kanundaki değişiklik öncesinde 100.400 ha olan yıllık ağaçlandırma miktarının 1986 yılında 108.354 hektara, 1987 yılında 114.132 hektara ve 1988 yılında ise 119.369 hektara ulaştığı görülmektedir (Ek Tablo2).

3.2.3.1.3 3493 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

03.11.1988 tarihli ve 6831 Sayılı Orman Kanununda, 1475 Sayılı İş Kanununda, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununda ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklikler Yapılmasına Bu Kanunlardaki Bazı Cezaların İdari Cezaya Dönüştürülmesine Dair 3493 Sayılı Kanun ile 6831 sayılı orman kanununun 14, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 107, 110 ve 111. olmak üzere, toplam 15 maddesinde değişiklikler yapılmıştır (Resmi Gazete, 1988).

14. maddede yapılan değişiklik ile, C bendindeki yasak sayılanlar arasından “*ocak açarak toprak, kum ve çakıl çıkarmak*” hükmü maddeden çıkarılmış, aşağıdaki D ve E bentleri maddeye eklenmiştir:

“D) *Ormanlardaki göl, gölet, baraj ve derelerde dinamit atmak veya zehir bırakmak suretiyle avlanmak,*

E) *Ticaret amacıyla olmaksızın kendi ihtiyacı için toprak, kum ve çakıl çıkarmak*” yasaktır.”

91. maddede yapılan değişiklik ile, 14. maddeye bu yasa ile ilave edilen “(C) bendindeki yazılı fiili işleyenlere on bin lira, (D) bendindeki yazılı fiili işleyenlere yüz bin lira para cezası verilmesi” hükme bağlanmıştır.

92. maddede yapılan değişiklik ile, “Bu Kanunun 16 ncı maddesi gereğince ormanlardan izin almadan açılan maden ocakları idarece kapatılır” hükmüne ek olarak, “Çıkarılan madenler ve her türlü tesisler ile alet, edevat ve nakil vasıtalarına el konulur. El konulan malların mahkemece müsaderesine karar verilir. El konulan ve müsaderesine karar verilen mallar hakkında bu Kanunun 84 üncü maddesi uygulanır.” hükmü ilave edilmiştir. “Suçlular hakkında yüzeli bin liradan aşığı olmamak üzere, ağır para cezası hükmolunur” ifadesi de “Bu Kanunun 16 ncı maddesi gereğince izinsiz maden ocağı açanlara verilecek beşyüzbin lira para cezası verilir” şeklinde değiştirilmiştir. 92. maddede yapılan yukarıdaki değişiklikler ile, izin almadan açılan ocaklara uygulanacak cezalar artırılarak çevrenin rastgele tahrip olması engellenmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

94. maddede yapılan değişiklik ile, 6831 sayılı Orman Kanununun 18. maddesinde belirtilen ve yapılması izne bağlı olan fabrika, hızar ve şeritlerle, kireç, kömür, terebentin, katran, sakız, taş, kum, toprak ve buna benzer ocaklar ile balık üretme tesisleri izinsiz kuranlara verilecek “otuz bin liradan aşığı olmayan” ağır para cezası “yüzbin lira” olarak düzenlenmiştir. “Aşığı olmayan” ifadesi de metinden çıkarılarak yasaya netlik kazandırılmıştır. Ayrıca maddeye “El konulan malların mahkemece müsaderesine karar verilir. El konulan ve müsaderesine karar verilen mallar hakkında bu Kanunun 84 üncü maddesi hükmü uygulanır” hükmü ilave edilerek hukuki olarak izlenecek yol da tarif edilmiştir.

Ayrıca 6831 sayılı Orman Kanununun 14. maddesinin (E) bendinde, ticaret amacıyla olmaksızın kendi ihtiyacı için toprak, kum ve çakıl çıkaranlara da “onbin lira para cezası verilir” hükmü de maddeye eklenmiştir.

92. maddede izinsiz maden ocaklarına getirilen müeyyidelerin benzeri 94. maddedeki değişiklik ile izinsiz fabrika, hızar ve şeritlerle, kireç, kömür, terebentin, katran, sakız, taş, kum, toprak ve buna benzer ocaklar ile balık üretme tesisleri kuranlara da getirilmiştir. 14, 91, 92 ve 94. maddelerde yapılan bu değişiklikler gerçektende

ormanların ve çevrenin korunması adına yapılan önemli düzenlemeler olarak değerlendirilmelidir.

95. maddede yapılan değişiklik ile 6831 sayılı Orman Kanununun 19. maddesi hükümlerine aykırı olarak ormanlara izinsiz hayvan sokanlara verilecek “*bir aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis*” cezası maddeden çıkarılmış, ormana başı boş hayvan girmesine sebep olanlar ifadesi maddeye eklenmiş ve ayrıca beher kıl keçi ve deve için “*iki yüz lira*” olan para cezası “*beşyüz lira*”ya, diğer büyükbaş hayvanların beheri için “*yüz lira*” olan para cezası “*ikiyüz lira*”ya küçükbaş hayvanların beheri için “*elli lira*” olan ceza “*yüz lira*” ya yükseltilmiştir.

96. maddedeki değişiklik ile, 6831 sayılı Orman Kanununun 20. ve 21. maddelerinde yazılı hükümlere aykırı hareket edenlere, “*üç bin liradan on beş bin lira*”ya kadar verilecek hafif para cezası “*onbin lira*” olarak değiştirilmiştir. Düzenleme ile, hâkimlerin takdir yetkisi elinden alınarak yasaya netlik kazandırılmıştır.

97. maddede yapılan değişiklik ile, Devlet çekici ile damgalanan ağaçları keserken bu damgayı orman idaresince tespit edilen şekilde dip kütükte bırakmayanlarla, damgalı ağaçları tespit edilen hadde nazaran daha yüksekte kesenlere yönelik, kesilen her ağaç için “*bin liradan on bin liraya kadar*” verilecek hafif para cezası, “*beşbin lira*” olarak değiştirilmiştir.

99. maddede yapılan değişiklik ile, 37. madde gereğince verilen izinlerde gösterilecek tedbir ve şartlara riayet etmeyenlere verilecek “*üç bin liradan on bin liraya kadar*” hafif para cezası “*beşbin lira*” olarak değiştirilmiştir.

100. maddede yapılan değişiklik ile nakliye tezkeresini değiştirmeden nakliyat yapanlara verilecek ceza “*beş bin liradan on beş bin liraya kadar hafif para cezası*” yerine “*yüzbin lira para cezasına*”, ormandan kesilen ağaçlardan damgaya tabi orman emvalini damgasız olarak orman idaresinin istif yerlerine götürünlere de verilecek “*beş bin liradan on beş bin liraya kadar hafif para cezası*” da, “*ellibin lira para cezasına*” yükseltilmiştir.

101. maddede yapılan değişiklik ile, yazılı olarak yapılan tebligat tarihinden itibaren iki yıl içinde 50. maddede yazılı işaretlerle ormanların hudutlarını belli etmeyen

hususî orman sahiplerine verilecek “*on bin liradan yirmi bin liraya kadar hafif para cezası*”, “*beşyüzbin liraya*” yükseltilmiştir. Eğer orman sahipleri bu cezanın kesinleşmesinden sonra bir yıl içinde yine bu mükellefiyeti ifa etmezler ise, bunlara verilecek “*otuz bin liradan yüz bin liraya kadar ağır para cezası*” da “*bir milyon liraya*” yükseltilmiştir.

102. maddede değişiklik ile, 51. madde gereğince tanzim, kabul ve tasdik olunan orman amenajman planlarında ormanın imarı, geliştirilmesi, ağaçlandırma yapılması, hastalık ve haşerelerle mücadele edilmesi gibi yapılmasına lüzum gösterilen işleri plan dairesinde ve verilen müddet içinde yapmayan ve gerekli tedbirleri almayan orman sahiplerine verilecek “*on beş bin liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası*” “*beşyüzbin lira para cezası*”na yükseltilmiştir.

103. maddede yapılan değişiklik ile, 67. madde hükümlerine aykırı hareket edenlere verilecek “*üç bin liradan on bin liraya kadar hafif para cezası*”, “*yüzbin lira para cezası*”na, Devlet veya her kime ait olursa olsun yeniden orman yetiştirme veya orman boşluğu ile göçük, devrik ve heyelan gibi hallerle meydana gelen açıklıkları doldurmak veya satış maksadıyla işlenen sahalarda geçici olmak kaydıyla yapılan tohumlama alanlarıyla fideliklere herhangi bir şekilde veya hayvan sokulması veya girmesi suretiyle orman yetiştirme alanlarında zarara sebebiyet verenlere verilecek “*beş bin liradan yirmi bin liraya kadar hafif para cezası*” “*üçyüzbin liraya*” yükseltilmiş, diğer alanlarda zarara sebebiyet verenlere “*yüzbin lira para cezası*” verilmesi hükme bağlanmıştır.

107. maddede yapılan değişiklik ile, 74. maddede gösterilen tedbirlere riayet etmeyenlere verilecek “*beş bin liradan yirmi bin liraya kadar hafif para cezası*”, “*en büyük mülki amir tarafından yirmibin lira para cezası ile cezalandırılır*” şeklinde değiştirilmiştir.

110. maddede yapılan değişiklik ile, “*76 ncı maddedeki yasak fiilleri işleyenlerle orman içine sönmemiş sigara atanlar Türk Ceza Kanununun 566 ncı maddesinin 1 inci fıkrasına göre cezalandırılır*” hükmü kaldırılarak, yerine “*76 ncı maddedeki yasak fiilleri işleyenlerle orman içine sönmemiş sigara atanlara ellibin lira para cezası verilir*” hükmü konulmuştur.

111. maddede yapılan değişiklik ile, “*Bu kanunun 3 üncü maddesiyle orman rejimi altına alınan yerlerde ve 23, 24, 25 inci maddeler gereğince muhafaza ormanı ve millî park olarak ayrılmış ormanlarda, ormanlara müteallik suçları işleyenlerin müstahak olacakları ceza iki misli olarak hükmolunur*” maddesine, “*Bu Kanunda mercii belirtilmemiş idarî para cezaları, orman işletme şefleri tarafından verilir. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezalarına dair kararlar ilgililere Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre orman idaresince tahsil olunur*” maddesi eklenmiştir. Bu düzenleme ile Orman İşletme Şeflerine idari para cezaları kesme yetkisi verilerek adliyelerde işlerin yoğunlaşmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

3493 sayılı kanunla yapılan değişiklikler, genel itibariyle paranın değer kaybetmesi sebebiyle para cezalarının caydırıcılığını yitirmesi ve günün şartlarına göre yeniden güncellenmesi ihtiyacından kaynaklandığı söylenebilir. Bu değişiklikler ile orman kaynaklarına yapılacak usulsüz müdahalelere karşı caydırıcılığın artırılması amaçlanmaktadır.

3.2.3.2 Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler

1983-1991 ANAP’ın hükümet olduğu dönemde ağaçlandırma, erozyon kontrolü, özel ağaçlandırma, suni tensil ve enerji ormanı tesisinin toplam gerçekleştirmelerinde 1984 yılından itibaren önce artış, 1988 yılından sonra ise düşüş söz konusudur (Ek Tablo 2). Nitekim 1983 yılında 124.761 ha olan çalışma alanı düzenli şekilde artarak, 1988 yılında 233.173 hektara ulaşmış ve ardından azalarak 1991 yılında 107.937 hektara düşmüştür. Böyle bir seyirde şüphesiz pek çok değişkenin etkisi söz konusudur. Hatta tartışmaya açık olmakla birlikte ANAP’ın kurucusu ve önderi konumundaki Turgut Özal’ın 31 Ekim 1989 tarihinde Başbakanlığı bırakıp, Cumhurbaşkanı olmasının dahi parti politikalarındaki değişim çerçevesinde etkili olduğu ifade edilebilir.

Öte yandan, özel ağaçlandırma çalışmalarına Türkiye’de ilk defa, 1986 yılında ANAP Hükümeti döneminde başlanmıştır. Nitekim 1985 öncesinde Türkiye’de hiç özel ağaçlandırma yapılmamışken, 1986 yılında 264 ha/yıl ile başlayan çalışmalar artış ve azalışlarla birlikte, 1991 yılında 925 ha/yıl seviyesine ulaşmıştır (Ek Tablo 2).

Üretim ve pazarlama faaliyetleri yönüyle ANAP 13.12.1983 tarihinde hükümet olduğunda aynı yılsonu 6.665.000 m³ olan endüstriyel odun üretimi, iktidarın birinci yılı sonunda yaklaşık %14 oranında artarak 7.596.000 m³, yükselmiştir. 1990 yılına kadar aşağı yukarı aynı seviyelerde üretim gerçekleşmesi olmuş, 1990 yılında 6.581.000 m³ e, 1991 yılında ise 6.513.000 m³’e düşmüştür (Ek Tablo 3).

Özal dönemi olarak 1983-1989 yılları arasında Türkiye’de birçok alanda gelişmelerin olduğu bilinmektedir. Bu gelişmelerden ormancılık sektörünün de olumlu yönde etkilendiği görülmektedir.

Üretim miktarlarındaki artış veya azalışta hükümetlerin etkisi olmakla birlikte, tek başına hükümete bağlamakta doğru bir değerlendirme olmaz. Çünkü ormanlarda ne kadar üretim yapılacağını bilimsel usullere göre yapılan Amenajman Planları ortaya koymaktadır. Hükümetler ancak yol olmadığından işletmeye kapalı ormanlara yol yaptırarak, ormanlar üzerindeki sosyal baskıyı aldığı tedbirlerle ortadan kaldırarak bir miktar üretimi artırabilir.

Orman işletmeciliği açısından üretimin artırılmasından daha önemlisi, üretilen ürünlerin uygun fiyatlarla satılabileceği bir ekonomik ortamın hükümetler tarafından ülkede oluşturulmasıdır. ANAP hükümet olduğu yıllarda uygulanan serbest pazar ekonomisinden ormancılık sektörünün de etkilendiği söylenebilir.

Yakacak odun üretiminde ise; 1983 yılında 19.851.000 ster olan üretim miktarı 1991 yılı sonunda 11.503.000 stere kadar gerilemiştir (Ek Tablo 3). Yakacak odun üretiminin düşmesinde ana sebebin, zamanla köyden şehre göçün olması, bundan dolayı köylülere verilen zati yakacak odun miktarlarının da buna bağlı olarak azalmasının etkili olduğu söylenebilir.

ANAP zamanında yapılan kadastro çalışmalarına ait net bilgilere ulaşılamamıştır. Ancak Orman Genel Müdürlüğü Kadastro Mülkiyet Daire Başkanlığı'ndan orman kadastro çalışmaları ile ilgili elde edilen veriler, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Yıllar itibariyle kadastrusu yapılan orman alanı

Yıllar	Kadastrusu Yapılan Orman Alanı (Ha)	Kümülatif Toplam (Ha)
1937-1956	2.914.000	2.914.000
1957-1973	1.425.000	4.339.000
1974-1983	1.644.000	5.983.000
1984-1985	233.311	6.216.311
1986-2002	4.012.000	10.228.311
2003	644.840	10.873.151
2004	328.746	11.201.897
2005	594.719	11.796.616
2006	1.336.799	13.133.415
2007	1.690.908	14.824.323
2008	1.367.118	16.191.441
2009	966.818	17.158.259
2010	563.716	17.721.975
2011	850.000	18.571.975
Toplam	18.571.975	

Bu tabloda 2002 yılına kadarki değerler birkaç yılı kapsayacak şekilde verildiğinden ANAP dönemindeki kadastro çalışmalarının değerlendirilmesi güçleşmektedir. Buna rağmen, gerek 3402 sayılı Kadastro Kanununun ANAP döneminde 1987 yılında çıkarılmış olması, gerekse 6831 sayılı Orman Kanunundaki kadastro çalışmalarını hızlandırmayı amaçlayan değişiklikler, ANAP'ın kadastro çalışmalarına verdiği önemin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

3.3. Adalet ve Kalkınma Partisi Dönemi

Bu başlık altında 2002 yılından itibaren tek başına hükümet kuran ve iktidar olan Ak Parti'nin seçim beyannamelerinde, hükümet programlarında ve hükümet icraatlarında ormanlar ve ormancılık konuları, Gül Hükümeti ile Erdoğan Hükümetleri için ayrı ayrı irdelenmektedir.

AK Parti 3 Kasım 2002 tarihinde yapılan seçimlerde en yüksek oy oranını alarak (geçerli oyların %34,63'ü) Abdullah Gül başkanlığında 58. Cumhuriyet Hükümeti'ni

kurmuştur. Aldığı siyaset yasağı nedeniyle kabine ve TBMM'de yer alamayan parti genel başkanı Recep Tayyip Erdoğan, anayasa değişikliği ile siyaset yasağının kalkmasını müteakiben 8 Mart 2003 tarihinde Siirt'te yapılan yenileme seçimlerinde milletvekili seçilerek meclise girmiştir. Bunun üzerine Abdullah Gül başkanlığındaki 58. Hükümet'in 11 Mart 2003 tarihindeki istifasının ardından Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'den hükümeti kurma görevini alan Erdoğan, 15 Mart 2003'te 59. Cumhuriyet Hükümeti'ni kurmuştur.

AK Parti 2007 seçimlerinde %46,58 ve son olarak da 2011 seçimlerinde %50 civarında oy alarak, Türkiye tarihinde girdiği üç genel seçimde de oyunu yükselterek iktidarda kalmayı başaran ilk parti olma özelliğine sahip olmuştur (URL, 16).

3.3.1. Seçim Bildirgelerinde Ormanlar ve Ormancılık

3.3.1.1 2002 Seçimleri Seçim Bildirgesi

AK Partinin 2002 yılı seçim beyannamesinde ormanlar ve ormancılık sektörü ile ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Seçim beyannamesinde kırsal kalkınma ifadesine de hiç rastlanılmamış, doğal kaynaklar ifadesi ise, *“Dünyada köklü dönüşümler yaşanırken, Türkiye, zamanını ve enerjisini iç meseleleriyle uğraşarak tüketmektedir. Elli yılı aşan çok partili siyaset tecrübesine rağmen, yeterince demokratikleşemeyen, temel hak ve özgürlüklerin tam olarak kullanılmadığı ülkeler arasında yer almaktadır. Genç ve dinamik nüfusuna, zengin **doğal kaynaklarına** rağmen, refah düzeyini yükseltmemiş, uluslararası piyasalarda rekabet edecek üretim kapasitesine ulaşamamıştır.*

*Partimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafi konumu, zengin **doğal kaynakları** ve engin kültür birikimi ile yenedünyanın etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğunu düşünmekte ve bütün bu olup bitenleri hak etmediğine inanmaktadır.”* şeklinde beyannamede iki defa kullanılmıştır (URL, 17).

Beyannamenin içindeki ifadelerden de anlaşılacağı üzere, 1990'lı yılların sonları ve 2000'li yılların başında ülkemizde “rejim meselesi” üzerine odaklanan siyasi bir çekişmenin var olduğu görülmektedir. 28 Şubat 1997'de yapılan Milli Güvenlik

toplantısı sonucu alınan kararlar ülkede post-modern bir darbe olarak değerlendirilmiştir.

Rejim adına insan haklarının ihlallerinin yapıldığı bir süreçte, 2001 yılında kurulan AK Partinin 2002 yılı seçim beyannamesinde ağırlıklı olarak insan hak ve hürriyetlerine yer vermesi ve ormancılık ve ormanlara hiç yer vermemesi o günün şartlarına göre “doğal” olarak değerlendirilebilecek bir durumdur.

3.3.1.2 2007 Seçimleri Seçim Bildirgesi

AK Parti 2007 seçim beyannamesi, 10 ana başlık ve 170 sayfadan ibarettir. Ana başlıklar sırasıyla; Demokrasi ve Hukuk Devleti, Ekonomi, Sosyal Yapının Güçlendirilmesi, İstihdam, Yapısal Dönüşümün Yönetimi (YDY), Vatandaş ve Sonuç Odaklı Yönetim, Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi (YKG), Kültür ve Sanat, Rekabet Gücünün Artırılması (RGA) ve Dış Politika ve Savunma oluşmaktadır. Beynamede ormancılığa ayrılmış bir ana başlık bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Yapısal Dönüşümün Yönetimi ana başlığı altındaki Kırsal Kalkınma alt başlığı, Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi ana başlığı altında Çevre ve Yaşanabilir Kentler alt başlığı ormancılıkla ilgili konuları içermektedir.

Ormancılığı doğrudan veya dolaylı ilgilendiren konular seçim beyannamesinden aynen aşağıya alınmıştır (URL, 18).

“Yapısal Dönüşümün Yönetimi

Kırsal Kalkınma

Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı ilk kez, çok yönlü bir politika benimseyerek, nüfusumuzun önemli bir kesiminin yaşadığı kırsal alana yönelik olarak; Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlamıştır. Bu strateji doğrultusunda kırsal kesimde iş olanaklarını çeşitlendirmek ve gelir düzeyini yükseltmek için kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi projelerini uygulamaya koymuş, ayrıca AB fonlarından yararlanmak için Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun kuruluş çalışmalarını başlatmıştır.

İktidarımız kırsal alanda tarım ve tarım dışı sektörleri bir bütün olarak ele almış, köklü ve süreklilik arz eden bir kırsal kalkınma programını uygulamaya başlamıştır. Bu program kapsamında 2006 yılında tamamı kırsal alanda 1.256 proje desteklenmiştir.

Kırsal alanda aile işletmeciliğini güçlendirici, girişimciliği artırıcı, mevcut ürün desenimizi katma değeri yüksek ürünlere dönüştürücü, turizm, el sanatları ve çevre gibi tarım dışı faaliyetleri de destekleyici programları yaygınlaştıracaktır.

Bu çerçevede, kırsal kesimde yaşayan vatandaşımızın, kendi yöresinde özellik arz eden ürünler ile el sanatları, turizm vb. alanlarda sunacakları projeleri, Kırsal Kalkınma Kurumu aracılığıyla proje tutarının yüzde 50 ile 90 arasında bir hibe oranı ile destekleyeceğiz.

Havza bazında rekabet gücünün yüksek olduğu ürün ve alanları belirleyerek, verilecek destekleri bu ürün ve alanlara yönlendireceğiz. Böylece, yörelerimizde göreceli üstünlüklerine göre uzmanlaşmalarını sağlayıcı roller verecek, aynı zamanda üretim planlamasını gerçekleştirmiş olacağız.

Hayvancılık potansiyeli bulunan ve temiz çevreye sahip bölgelerimizde organik hayvancılık ve bunların ürünlerini işlemeye yönelik tesisleri destekleyeceğiz. Aynı anlayış, organik sebze-meyve üretiminde ve arıcılıkta da uygulanacaktır.

Doğa ve kültürel turizm potansiyeli bulunan yörelerimizde turizmin altyapısını geliştirerek, bu konulardaki özel kesim yatırımcıları destekleyeceğiz. Tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkileri üretimini ve tanıtımını teşvik edecek, pazarlama olanakları sağlayarak kırsal alandaki biyolojik çeşitliliğin kullanımına imkân vereceğiz. Arıcılık, ipekböcekçiliği, kaz yetiştiriciliği gibi yöre koşullarına uygun ve rekabet gücü yüksek alanlarda destekler sağlayacağız.

*Sosyal ve çevresel açıdan **orman köylüsünün kalkındırılmasına** ve gelir düzeyinin artırılmasına öncelik vereceğiz.*

Tarım ve Hayvancılık

AK Parti iktidarı, milli birlik, beraberlik ve dayanışmamızı geliştirmek, kalkınma fırsatlarını ülke sathına yayarak bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak ve ülke genelinde ekonomik ve sosyal uyumu sağlamak amacıyla bütüncül bir bölgesel gelişme politikası uygulayacaktır.

Ulusal kalkınma planı ve stratejileriyle tamamen uyumlu bir bölgesel gelişme stratejisi hazırlanacaktır. Bu strateji ve bununla uyumlu hazırlanacak bölgesel kalkınma planlarıyla, başta az gelişmiş bölgelerimiz olmak üzere, bütün bölgelerimizin ulusal ve uluslararası düzeydeki rekabetçi üstünlükleri tespit edilecek, kullanılmayan veya eksik kullanılan potansiyelleri harekete geçirilerek kalkınma hamleleri ülke sathında güçlendirilip yaygınlaştırılacaktır. Bu şekilde sağlanan istihdam, üretim ve gelir artışı öncelikle yerel ve bölgesel gelişmeyi hızlandıracak, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltacak, uzun vadede de topyekûn ulusal kalkınmamıza bütün bölgelerin verdiği katkıyı en üst düzeye çıkaracaktır.”

“Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi

Çevre ve Yaşanabilir Kentler

.....

Ormancılık alanında devlet ormancılığından, millet ormancılığına geçiş için 56 ilde Kent Ormanı kurulmuş ve kent ortamında yaşayan insanımıza, yeni mesire alanları kazandırılmıştır.

Küresel iklim değişikliğine ve erozyona karşı en önemli tedbirlerden biri olan orman alanlarının korunması ve genişletilmesi, AK PARTİ iktidarlarının öncelikleri arasında yer almıştır. Ağaçlandırma faaliyetlerine hız verilmiş, daha önce yılda ortalama ağaçlandırılan alan 75.000 hektar iken, dönemimizde ortalama 400.000 hektar olmuştur. Ülkemiz Dünya’da orman alanlarını artıran ülkeler arasına girmiştir.

Türkiye'yi yaşam kalitesinin artırıldığı, biyolojik çeşitliliğin korunduğu, doğal kaynakların sürdürülebilir kalkınma yaklaşımıyla yönetildiği, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını gözeten bir ülke yapmayı hedefliyoruz. Bu çerçevede;

Ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarında ortalamaları 500.000 hektara çıkaracak ve kentlerimizin etrafındaki yeşil kuşak ormancılığına hız vererek, daha yaşanabilir kentler oluşturulmasına katkıda bulunacağız.

Orman köylüsüne çok yönlü destekleri artırarak devam ettirecek, orman gelirlerinden köylüye aktarılan kaynakları daha yüksek düzeylere çıkaracağız.

Bilinçli bir toplum, çevre alanında başarının anahtarıdır. Tüketicilerimizin ve sivil toplum kuruluşlarımızın desteği ile kirliliği ortaya çıkmadan engelleyecek, kaynakların yeniden kullanımı gibi yöntemleri yaygınlaştıracak yaklaşımlara ağırlık vereceğiz. Soluduğumuz hava ve içtiğimiz su başta olmak üzere, kamu ve sivil toplum işbirliği ile tüm çevresel varlıklarımız etkin bir şekilde denetleyeceğiz.

Avrupa ülkeleri ile mukayese edildiğinde, önemli üstünlüklerimizden biri olan biyolojik çeşitliliğimizi koruyucu tedbirleri sürdüreceğiz. İnsanımızın bu zenginliklerden daha fazla yararlanması için Eko-turizm ve Eko-tarım uygulamalarını yaygınlaştıracacağız.

Yeni Çevre Kanunu ile hukukumuzla çağdaş standartlarda bir çevre anlayışı kazandırdık. İkincil düzenlemeler, kurumsal kapasite geliştirici çalışmalar ve yeni finansman modelleri ile bu genel çerçeveyi güçlendireceğiz.

Çevre dostu bir yaklaşımla, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını gözeterek, ekonomik kalkınmayı ve doğal kaynaklardan herkesin adil biçimde yararlanmasını sağlayacak çevre yönetim sistemleri oluşturacağız.

AK Parti iktidarı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Mayıs 2004'te taraf olan ülkemiz 2007 yılı başında 1.Ulusal Bildirim Raporunu sunmuş enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmış bulunmaktadır. Bu bağlamda, iklim değişikliği ve küresel ısınmanın olumsuz etkilerinin azaltılması için uluslararası işbirliği yapmaya devam edeceğiz.

Küresel ısınmayla ilgili olarak daha önce başlatılan enerji, ulaştırma, tarım ve sanayi gibi sektörel alandaki çalışmalara kararlılıkla devam edeceğiz”.

AK Parti 2007 seçim beyannamesinde öncelikle iktidarda olunan 2002-2007 yılları arasındaki icraatlar ifade edildikten sonra, yeniden hükümet olunması durumunda neler yapılacağı sıralanmaktadır. Bu kapsamda, kırsal kalkınma bir bütün olarak değerlendirilerek, ormancılık alanında yapılacak çalışmalar diğer alanlarla, özellikle tarım ile birlikte ele alınmaktadır.

Beyannamede *“Türkiye’yi yaşam kalitesinin artırıldığı, biyolojik çeşitliliğin korunduğu, doğal kaynakların sürdürülebilir kalkınma yaklaşımıyla yönetildiği, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını gözeten bir ülke yapmayı hedefliyoruz.”* denildikten sonra ormancılıkla ilgili olarak; *“Ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarında ortalamaları 500.000 hektara çıkaracak ve kentlerimizin etrafındaki yeşil kuşak ormancılığına hız vererek, daha yaşanabilir kentler oluşturulmasına katkıda bulunacağız. Orman köylüsüne çok yönlü destekleri artırarak devam ettirecek, orman gelirlerinden köylüye aktarılan kaynakları daha yüksek düzeylere çıkaracağız. Sosyal ve çevresel açıdan orman köylüsünün kalkındırılmasına ve gelir düzeyinin artırılmasına öncelik vereceğiz.”* taahhüdünde bulunmaktadır.

Seçim beyannamesine bir bütün olarak bakıldığında, Türkiye’nin sorunları bilinerek ve özenilerek hazırlanmış kırsal kalkınmaya, bölgelerarası gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılmasına, orman alanlarının artırılmasına, iyileştirilmesine, orman köylüsünün kalkındırılmasına ve insanların ormandan eğlenme dinlenme gayesi ile faydalanmasına önem veren bir beyanname olduğu söylenebilir.

3.3.1.3 2011 Seçimleri Seçim Bildirgesi

AK Partinin 160 sayfalık “Türkiye Hazır Hedef 2023” isimli 2011 yılı Seçim Beyannamesinin 125-126 sayfaları ormancılık konularına ayrılmıştır. Beyannamenin 125. sayfasında sadece ormanlar başlığı altında şu ifadeler yer almaktadır (URL, 19):

“Medeniyetimiz yeşil bir medeniyettir. Yeşili, atalarımızın gelecek nesillere aktarmak üzere bıraktığı bir emanet olarak gören Partimiz ormanlarla ilgili çok önemli projeler gerçekleştirmiştir. Türkiye, iktidarımız döneminde orman varlığını artıran nadir ülkelerden birisi olmuştur.

1992-2002 yılları arasında senelik ortalama olarak 75.000 hektarlık alanda ağaçlandırma ve bozuk ormanların ıslahı yapılırken, 2003-2009 yılları arasında bu rakam 7 misli artırılarak 501.387 hektar alanda ağaçlandırma ve bozuk ormanların ıslahı gerçekleştirildi.

2008,2009 ve 2010 yıllarında toplam 1.448.274 hektarlık alanda çalışma yapılarak 814 milyon adet fidanı toprakla buluşturduk. Ağaçlandırmada dünyada ilk üçe girme başarısını gösterdik. Orman varlığımızı zenginleştirerek 21,6 milyon hektara çıkardık.

2003 yılında başlattığımız kent ormanı projesiyle bugüne kadar 69’u il merkezlerinde ve 20 ilçe olmak üzere, 89 yeni kent ormanı kurduk.

Halen bütün alanlar değerlendirilmekte, karayolu kenarları, okulların bahçeleri, hastane ve cami avluları ile mezarlıklar ağaçlandırılmaktadır.

Türkiye’yi, orman yangınları ile mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçlü bir orman yangını söndürme sistemine kavuşturduk.” denilmektedir.

126. sayfada ise “Ormancılıkta 2023 Hedeflerimiz” başlığı altında;

“Orman alanlarımız ülke topraklarımızın %30’u olan 23,3 milyon hektara ulaşacaktır.

Milli Parklarımızın sayısını 50’ye, Tabiat Parkı sayısını ise 55’e çıkaracağız.

Kent ormanı sayısını iki katına çıkaracağız.

Ormanlarımızın tamamının tapu ve tescil işlemleri tamamlanacaktır” vaatlerinde bulunmaktadır.

Seçim beyannamesinde “*Medeniyetimiz yeşil bir medeniyettir*” ifadesi hem ormancılık yönüyle, hem de tarihi miras yönüyle seçmene çağrı vermek için seçilmiş önemli bir cümle olarak değerlendirilebilir. Beynamede AK Parti döneminde yapılanların önceki dönemlerle kıyas edilmesi de seçmene güven vermesi açısından çok önemli görülmektedir.

3.3.1.4 Seçim Bildirgelerinin Genel Değerlendirmesi

AK Partinin 2002 seçim beyannamesinde, ne ormancılıkla ilgili, ne de kırsal kalkınmayla ilgili herhangi bir beyana rastlanılmamıştır. Bu durumun daha yeni kurulan bir parti olması ve Türkiye’nin o zamanda içinde bulunduğu terör, insan hakları ihlalleri, ekonomik kriz ve çıkarılmak istenen rejim meselesi gibi daha önemli sorunlar olduğu gerekçesiyle söz konusu sorunlara daha fazla ağırlık verildiğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Beynamede doğal kaynaklara iki kere yer verilerek;

*“Genç ve dinamik nüfusuna, zengin **doğal kaynaklarına** rağmen, refah düzeyini yükseltememiş, uluslararası piyasalarda rekabet edecek üretim kapasitesine ulaşamamıştır...*

*Partimiz, ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, eşsiz coğrafi konumu, zengin **doğal kaynakları** ve engin kültür birikimi ile yenedünyanın etkin bir üyesi olma potansiyeline sahip olduğunu düşünmekte...*” denilmektedir. Bu ifadeler ile, doğal kaynakların değerlendirilmesine önem verileceğine, bununla halkın refah düzeyinin yükseltileceğine işaret edilmektedir.

2007 seçim beyannamesi ise, bir önceki döneme göre daha iyi hazırlanmış, geçmiş dönemde yapılanların ifade edildiği, büyük hedeflerin konulduğu bir beyanname olarak görülmektedir. Bununla birlikte, bu beynamede de ormancılığa ayrılan bir başlık yoktur. Ancak, ormancılık kırsal kalkınma, çevre, tarım ve turizmle bir bütün olarak değerlendirilmektedir.

Seçim beyannamesine bir bütün olarak bakıldığında, Türkiye’nin sorunları bilinerek ve özenilerek hazırlanmış kırsal kalkınmaya, bölgelerarası gelişmişlik farklarının

ortadan kaldırılmasına, orman alanlarının artırılmasına, iyileştirilmesine, orman köylüsünün kalkındırılmasına ve devlet ormancılığında millet ormancılığına geçişin bir göstergesi olarak belirtilen kent ormanlarının yapılmasına önem veren bir beyanname olduğu söylenebilir.

2011 yılı seçim beyannamesinde ise, ormanlar ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Geçmişe yönelik kıyaslamalı bariz rakamlar; geleceğe yönelik ise, ülkemiz ve ormancılığımız için önemli hedeflere yer verilmiştir.

“Ormancılıkta 2023 Hedeflerimiz” başlığı altında, orman alanlarımız ülke topraklarımızın %30’u olan 23,3 milyon hektara ulaştırılacağı, milli parklarımızın sayısının 50’ye, tabiat parkı sayısının 55’e, kent ormanı sayısının ise iki katına çıkarılacağı, ormanlarımızın tamamının tapu ve tescil işlemlerinin tamamlanacağı taahhüt edilmektedir.

2023 yılının hedef gösterilmesi, AK Partinin kendisine olan güveni olarak değerlendirilebilir. Ancak dört yıllık bir sürede hükümet olmak için hazırlanan bir seçim beyannamesinde doğal olarak gelecek dört yıllık süreç için yapılacakların açık bir şekilde belirtilmesi beklenirdi.

Doğal kaynak olarak görülen ormanların en iyi şekilde değerlendirilerek “kırsal kalkınmayı” sağlamak AP, ANAP gibi AK Parti seçim beyannamelerinin de ortak özelliği olarak görülmektedir.

3.3.2. Hükümet Programlarında Ormanlar ve Ormancılık

3.3.2.1 Gül Hükümeti (18.11.2002-14.03.2003)

3 Kasım 2002 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimler sonucu AK Parti tek başına hükümet olmaya hak kazanınca, 58. Hükümeti kurma görevi Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından Kayseri milletvekili Abdullah Gül’e verilmiştir.

Abdullah Gül tarafından açıklanan hükümet programında AK Parti’nin seçim beyannamesine paralel şekilde ormancılıkla ilgili doğrudan bir konuya

değnilmemekle beraber, ormanları da kapsayacak şekilde çevre ve doğal kaynaklar konusundaki hassasiyet aşağıdaki gibi ifade edilmiştir (URL, 20).

“.....

Çevre konusu Hükümetimizin duyarlı olduğu konuların başında gelmektedir. Doğal ve çevresel varlıklarımızı bozmadan korumak, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir coğrafya bırakmak için her türlü tedbir alınacaktır.

.....”

58. Hükümet tarafından yayımlanan 03 Ocak 2003 tarihli Acil Eylem Planı (AEP)’nda; yapılacak faaliyetler, bu faaliyetleri yapmaktan sorumlu kuruluşlar ve işbirliği yapılacak kuruluşlar ile yapılacak işin ne olduğu ve süresi belirtilmiştir. Acil Eylem Planında o zamanki Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak gösterildiği 1 madde ve işbirliği yapılacak 4 madde vardır (DPT, 2003).

Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak gösterildiği 89. madde Ekonomik Dönüşüm Programı (EDP) bölümünde Tarım ve Hayvancılık başlığı altında aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

“EDP-89 Ağaçlandırma Seferberliği Başlatılacak

“Kırsal alanda yaşayan ve en düşük gelir grubunda bulunan vatandaşlarımıza kaynak transferi sağlamak ve erozyonla mücadele amacıyla tescil dışı hazine arazileri üzerinde ağaçlandırma çalışmaları yapılacaktır.”

Orman Bakanlığının işbirliği yapılacak kuruluş olarak gösterildiği maddeler ise aşağıdaki gibidir:

“EDP-71 Yeni turizm kentleri oluşturulacak

Hem atıl durumdaki araziler ekonomiye kazandırılacak hem de yeni bir turizm anlayışı sayesinde döviz kazancı ve istihdam alanları sağlanacaktır.

Turizm kentlerinin yönetimi özel hukuk statüsünde olacak, bu kentlerde bazı mevzuat istisna tutulacak ve yabancıya satışa imkân verecek bir yapı oluşturulacaktır

Gerek sahil şeritlerinde gerekse turizme uygun diğer bölgelerde çok kapsamlı arazi geliştirmeye yetecek ölçekteki kamu arazilerinin, "Yeni Turizm Kentleri" nin oluşturulabilmesi için yerli ve yabancı girişimci ve konsorsiyumlara uygun koşullarla pazarlanabilmesi için alt yapı hazırlanacaktır.

Yat limanları, golf ve çeşitli spor sahaları, alışveriş ve eğlence merkezleri, kongre ve fuar tesisleri, çeşitli tip ve ölçeklerde konaklama tesisleri geliştirilecektir.

Turizm kentlerini oluşturmak amacıyla geniş ölçekteki kamu arazileri tespit edilerek uygun koşullarla satışa sunulacaktır (Yeni Turizm Kentleri özellikle, İstanbul Batı Karadeniz Bölgesi, Didim, Antalya-Alanya arası ve Adana Yumurtalık gibi pilot bölgelerde başlatılacaktır).

EDP-84 Tarım kesimi tapu-kadastro çalışmaları tamamlanacak, Çiftçi Kayıt Sistemi ve Coğrafi Bilgi Sistemi Geliştirilecek

Halen yürütülmekte olan Çiftçi Kayıt faaliyetleri ile tapu-kadastro işlemleri tamamlanacak, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) konusunda Bakanlık altyapı ve personel ihtiyaçları giderilecek, farklı kuruluşlarda yürütülen CBS çalışmalarında koordinasyon sağlanacaktır. Tarım Bakanlığı'nın doğrudan gelir desteği veri tabanı ve DİE'nin Çiftçi kayıt sistemi uyumlu hale getirilecektir.

EDP-88 Ekosistemin Korunması, Erozyonla Mücadele ve Ekonomik Faaliyetlerin Geliştirilmesi çalışmaları hızlandırılacak

Erozyona ve çevresel etkilere maruz alanlar, arz fazlası ürün yetiştirilen yörelerle yem bitkileri ve hayvancılık üretimlerinin artırılması öngörülen bölgelerde, devlet-üretici arasında uzun dönemlere dayalı kontrat karşılığında "tarımsal ormancılık" ve örtü bitkilerinin yetiştirilmesi sağlanacak, bir yandan ülkenin tarım alanlarının %68'inde gözlenen yüksek düzeydeki erozyonla mücadele edilirken, diğer yandan ekonomik faaliyetler artırılmış olacaktır.

EDP-90 Hazine ve orman arazilerinin envanter çalışması başlatılacak

Envanteri yapılan hazine arazilerinden alt yapısı tamamlanmış arsa üretilerek ihtiyaç sahiplerine tahsisi için bu araziler gecekondulaşma sorunu yaşanan illerdeki belediyelere devredilecektir.”

Abdullah Gül Başbakanlığındaki AK Parti hükümeti, hükümet programındaki hedeflerini gerçekleştirmek için kendinden önceki hükümetler döneminde pek görülmeyen Acil Eylem Planı yayımlamıştır. Bu eylem planında ormancılıkla ilgili olarak “*Ağaçlandırma Seferberliği Başlatılacak*” maddesi altında “*Kırsal alanda yaşayan ve en düşük gelir grubunda bulunan vatandaşlarımıza kaynak transferi sağlamak ve erozyonla mücadele amacıyla tescil dışı hazine arazileri üzerinde ağaçlandırma çalışmaları yapılacaktır.*” ifadesine yer verilmiştir. Buradan anlaşılıyor ki, ağaçlandırma seferberliği başlatmakla iki amaç güdülmüştür. Bunlardan birincisi “*erozyonla mücadele amacıyla tescil dışı hazine arazileri üzerinde ağaçlandırma çalışmaları yapmak*”, ikincisi ise bu sayede “*kırsal alanda yaşayan ve en düşük gelir grubunda bulunan vatandaşlarımıza kaynak aktarımını sağlamak*”.

Orman Bakanlığının işbirliği yapılacak konular arasında gösterildiği maddelerde “... *kamu arazilerinin, Yeni Turizm Kentlerinin oluşturulabilmesi...*” amacıyla kullanılacak olması, bir kamu arazisi olan orman arazilerinin de turizm gayesiyle kullanılmasının hedeflendiğini göstermektedir.

AK Partinin 2002 seçim beyannamesinde ormanlardan hiç bahsedilmemiş, zengin doğal kaynaklara sahip olduğumuzdan ve bu doğal kaynakların halkın refahını artırmak için kullanılacağı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, 2002 yılında girdiği seçimi kazanarak tek başına iktidar olan Gül Hükümeti Programı’nda “*Doğal ve çevresel varlıklarımızı bozmadan korumak, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir coğrafya bırakmak için her türlü tedbir alınacaktır*” ifadesinin bulunması, dolaylı olarak da olsa orman kaynaklarının korunacağı taahhüdü anlamına gelmektedir.

3.3.2.2 Birinci Erdoğan Hükümeti (14.03.2003-29.08.2007)

9 Mart 2003'te Siirt İli milletvekili yenileme seçiminde Recep Tayyip Erdoğan'ın milletvekili seçilmesinden sonra (URL, 21). Gül Hükümeti'nin istifasıyla Recep

Tayyip Erdoğan Başbakanlığında 59. Cumhuriyet Hükümeti kurulmuştur. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan hükümet programında ormancılıkla ilgili olarak *“Tarım, ormancılık ve hayvancılık ürünlerinin dünya piyasalarına arzı teşvik edilecek, sektörün kendi kendine yeterliliğine destek verilerek yoksulluğun ortadan kaldırılmasına ağırlık verilecek, karma ve alternatif tarımsal üretim ve metotları teşvik edilerek, tarım sektöründe çeşitlenme ve farklılaşma sağlanacak, tarım sektörüne daha rekabetçi yapı kazandırmak amacıyla, piyasa fiyatlarına duyarlı üretim sistemlerinin oluşmasına imkân sağlanacaktır. Sektörün piyasa yapısının güçlendirilmesi için gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır”* ifadelerine yer verilmiştir (URL, 22).

I. Erdoğan Hükümeti Programında tarım, ormancılık ve hayvancılık bir bütün olarak değerlendirilmekte, özellikle ürünlerin dünya piyasalarına arzı teşvik edilmektedir.

59. Hükümet 58. Hükümet'in devamı niteliğinde olduğu için, ayrıca Acil Eylem Planı yayınlanmamıştır. Dolayısıyla 58. Hükümetin Acil Eylem Planında belirtilen ormancılıkla ilgili hususlar bu dönem içinde geçerlidir.

3.3.2.3 İkinci Erdoğan Hükümeti (29.08.2007-06.07.2011)

22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan milletvekili genel seçiminde AK Parti bir önceki genel seçime göre oy oranını artırarak iktidara gelmiş ve Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN Hükümet programını okuduğu TBMM'de ormancılıkla ilgili olarak *“Ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarımızı hızlandıracak, kentlerimizin etrafındaki “yeşil kuşak ormancılığı”nı geliştirerek, daha yaşanabilir kentler oluşturulmasına katkıda bulunacağız. Küresel ısınmayla ilgili olarak daha önce başlatılan enerji, ulaştırma, tarım ve sanayi gibi sektörel alandaki çalışmalara ve ağaçlandırmalara kararlılıkla devam edeceğiz.”* ifadelerini kullanmıştır (URL, 23).

AK Parti bu dönemde 10 Ocak 2008 tarihinde uygulamaya konulan 60. Hükümet Programı Eylem Planı hazırlanmıştır. Eylem Planı kapsamında 145 faaliyet bulunmaktadır. Bu faaliyetler, 10 ana başlık altında toplanmıştır ve planda Çevre ve

Orman Bakanlığı'nın sorumlu kuruluş olduğu 7 madde, işbirliği yapılacak kuruluş olduğu ise, 1 madde bulunmaktadır (DPT, 2008).

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın sorumlu kuruluş olduğu maddeler, Yapısal Dönüşümün Yönetimi (YDY) ve Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi (YKG) başlıkları altında aşağıdaki gibidir:

“YDY-09: Barajı bitirilen sulama projelerinin sulama ve bakım kısmı özel sektör yatırımına açılacak ve su tasarrufu sağlayan sulama sistemleri yaygınlaştırılacaktır.

Sulama projelerinde yaşanan kaynak sıkıntısını gidermek üzere kamu dışından kaynak temini yoluyla yatırımların hızlandırılması amacıyla, 3996 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikler sonrasında bir pilot proje uygulamasını takiben sulama sektöründe yap-işlet-devret modeli uygulamaları yaygınlaştırılacaktır. Bunun yanı sıra, Mayıs 2007'de başlatılan kredi faiz sübvansiyonu programı ile su tasarrufu sağlayan yağmurlama ve damlama sulama tekniklerinin kullanımının teşvik edilmesine devam edilecektir.

YKG-08: Su kaynaklarının daha verimli bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar devam edecektir.

Su kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak için katılımcı su kullanım yönetiminin önündeki mevzuat boşluklarını gidermek amacıyla Sulama Birlikleri Kanunu Tasarısı Taslağı TBMM'ye sevk edilecektir.

Çevre korumaya yönelik tesislerin yaygınlaştırılması sağlanacak, bu tesislerin yapılmasında, bakımında ve işletilmesinde ülke şartlarına uygun sistem ve teknolojiler desteklenecek ve maliyetlerin düşürülmesi ve kalitesinin artırılması için, kamunun yanı sıra özel kesimin de katılımı arttırılacaktır.

Yeterli içme suyu olmayan belediyelerin talebi üzerine içme suyu ihtiyacının karşılanması ve ihtiyaç duyulan yerlere arıtma tesisi inşa edilerek içme suyu kalitesinin yükseltilmesi çalışmaları sürdürülecektir.

Atık suları bertaraf etmek ve alıcı ortamların (yer altı ve yerüstü suları) kirlenmesini önlemek amacıyla gerekli kolektör, şebeke ve arıtma tesisi yapımına devam

edilecektir. Nüfusu 50.000'nin üzerinde olan şehirler öncelikli olmak üzere yerleşim yerlerinde toplanan atık suların arıtılmadan nehirlere ve denizlere verilmesi önlenecektir. Köy ve daha küçük yerleşim birimlerinde doğal arıtma sistemlerinin pilot ölçekte uygulanması çalışmaları başlatılacak, başarılı olunması durumunda yaygınlaştırılacaktır.

Kamuoyu suyun tasarruflu kullanımı konusunda bilinçlendirilecek, içme suyu şebekelerindeki kayıp ve kaçakların azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılacak ve bu amaca hizmet eden yatırımlara öncelik verilecektir.

Tarımsal sulamada su tasarrufu sağlayan yağmurlama ve damlama sulama tekniklerinin kullanımı teşvik edilecektir.

YKG- 09: Katı atık ve tehlikeli atık tesisi gibi çevre korumaya yönelik üniteler yaygınlaştırılacaktır.

Evsel nitelikli katı atıkların bertarafında en ekonomik yöntem olan düzenli depolamaya öncelik verilecek, coğrafi ve ekonomik şartlar gözetilerek maliyetlerin düşürülmesi, ölçek ekonomilerinden yararlanılması ve katı atık yönetiminde etkinliğin sağlanması amacıyla 5355 sayılı Kanunla getirilen Birlik Modelinin uygulanması desteklenecektir.

YKG- 10: Geri dönüşüm çalışmalarına ağırlık verilecektir.

Katı atıklarda geri kazanım oranını artırmak üzere gerekli tedbirler alınacaktır. Bu kapsamda katı atıklar kaynakta ayrıştırılarak, tekrar kullanım değeri olanları ekonomiye kazandırılacak, kamuoyu bilinçlendirilecektir. Ambalaj atıkları ile ilgili yönetmelik etkili bir şekilde uygulanacaktır.

YKG- 11: Biyolojik çeşitliliği koruyucu tedbirler sürdürülecektir

Biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların korunarak ekonomik değere dönüştürülmesi için mevcut durum, öncelik ve stratejiler belirlenecektir.

Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesinin sonuçlarının uygulanmasında ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği sağlanacak, insan kaynakları ve kurumsal altyapı güçlendirilecektir. Kurumlar arasında sorumluluk

paylaşımı netleştirilecek ve danışmanlık verebilecek araştırma kurumları oluşturulacaktır.

Doğa ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanununun hazırlanması çalışmalarını ilgili kurumların mutabakatıyla tamamlanacaktır.

Biyoteknolojik çalışmaların, doğayı ve insan yaşamını etkilememesi için yasal denetimin sağlanması ve genetiği değiştirilmiş tohum ve ürünlerin üretimi, kullanımı, ticareti ve benzeri tüm faaliyetlerin düzenlenmesi amacıyla hazırlanan Biyogüvenlik Kanun Tasarısı Taslağı, ilgili kurum ve kuruluş görüşlerinin alınmasını müteakip TBMM'ye sevk edilecektir.

Bu çerçevede, Avrupa ülkeleri ile mukayese edildiğinde, önemli üstünlüklerimizden biri olan biyolojik çeşitliliğimizi koruyucu tedbirleri sürdürülecek, insanımızın bu zenginliklerden daha fazla yararlanması için Eko-turizm ve Eko-tarım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

YKG- 12: Küresel ısınmayla ilgili sektörel alandaki çalışmalara kararlılıkla devam edilecektir.

*Ülkemizde enerji, kentleşme, ulaştırma, **ormancılık**, sanayi ve tarım sektörlerinde sera gazı emisyonlarının azaltımının ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri araştırılacak ve bütüncül bir bakış açısı ile ülkemizin özel koşulları da göz önünde bulundurularak karar destek sistemleri oluşturulacaktır.*

YKG- 13: Ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarına devam edilecek, kentlerin etrafındaki yeşil kuşak ormancılığı geliştirilerek daha yaşanılabilir kentler oluşturulacaktır.

Küresel ısınma, çölleşme, toprak erozyonu, su üretimi ile uzun dönem odun ihtiyacı gerçekleri ve ormanların diğer sosyal ve çevresel faydaları dikkate alınarak ağaçlandırma ve toprak muhafaza faaliyetleri sürdürülecektir.

Çalışmalarda orman sağlığı, doğa peyzajı, su ve yaban hayatının korunması gözetilirken, yangınlar, böcek ve hastalıklarla mücadele, karbon depolanması ile barajların sedimentle dolmasının önlenmesi bilincinde ve biyolojik çeşitliliği

korumak amacıyla yer ve ağaç türü seçimleri yapılacak, doğal türlere öncelik verilecektir.

Ayrıca, toplum sağlığı, rekreasyonel ihtiyaçların karşılanması, endüstriyel ve yerleşim yerlerinin sel, heyelan ve çığlara karşı korunması ve doğa sevgisinin geliştirilmesi amacıyla yeşil kuşak ağaçlandırmalarına ağırlık verilecektir.”

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın işbirliği yapılacak kuruluş olarak gösterildiği, Rekabet Gücünün Artırılması (RGA) başlığı altındaki madde ise aşağıdaki gibidir:

“RGA-16: Yenilenebilir enerji kaynaklarından azami şekilde istifade edilecektir.

Hidrolik, rüzgâr, jeotermal, güneş ve biokütle potansiyelini belirleme çalışmaları sürdürülecek, bu kaynakların verimli ve etkin bir şekilde kullanımını ve yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla araştırma-geliştirme, tip proje ve uygulama çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Türkiye Rüzgâr Enerjisi Kaynak Alanlarının koordinatları, potansiyeli, bağlantı ve ulaşım durumları, arazi mülkiyeti bilgilerini kapsayan çalışmalar yapılarak yatırımcıların hizmetine sunulacaktır.

İlk aşamada, 84 MW;320 GVVh'hK hidrolik potansiyelin master plan çalışmaları yapılacaktır.

Pompajlı HES potansiyel belirleme çalışmaları sürdürülecektir.

TÜBİTAK ile birlikte yenilenebilir enerji alanında AR-GE projeleri yürütülecektir.”

II. Erdoğan Hükümeti döneminde Orman Teşkilatı, Çevre ve Orman Bakanlığı çatısı altında bulunduğu ve Devlet Su İşleri (DSİ) de aynı bakanlığa bağlı kuruluş olduğundan 60. Hükümet Eylem Planında Çevre ve Orman Bakanlığı'nın sorumlu olduğu faaliyet sayısı, bir önceki dönemde Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olduğu faaliyet sayısından fazla olmuştur.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın sorumlu olduğu yedi faaliyet arasında ormanları doğrudan ilgilendiren Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi (YKG-13) altında bir madde vardır. Bu maddede ormanlar geniş bir şekilde yer almakta; özellikle ağaçlandırma,

erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarına öncelik verilmektedir. Maddede bir taraftan da ormanların insanların faydalanmasına açılması amaçlanmaktadır.

3.3.2.4 Üçüncü Erdoğan Hükümeti (06.07.2011-.....)

12 Haziran 2011 tarihinde yapılan milletvekili genel seçimlerinde AK Parti yine bir önceki milletvekilliği genel seçimine göre oy oranını artırarak iktidara gelmiş ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından mecliste okunan hükümet programında, ormancılık ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeler yer almıştır (URL, 24):

“.....

Orman vasfını, kaybetmiş, ihmalle yıllardır fiili kullanıma açılmış ve kazanılması mümkün olmayan alanları kamu yararı ve kişisel fayda dengesi içinde tekrar düzenleyeceğiz.

.....

“2002 yılında 63 olan korunan alan sayısını 98’e çıkardık ve 89 yeni kent ormanı kurduk.

.....

*Ülkemizi, iktidarımız döneminde **orman** varlığını arttıran nadir ülkelerden birisi haline getirdik, orman varlığımızı zenginleştirdik ve ağaçlandırmada dünyada ilk üçe girme başarısını gösterdik.*

Türkiye’yi, orman yangınlarıyla mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçte bir orman yangını söndürme sistemine kavuşturduk.

Önümüzdeki dönemde, yeni kurduğumuz Orman ve Su İşleri Bakanlığımız uhdesinde orman varlığımızı daha da artırmak için her türlü tedbiri alacak, ormanlarımızı, ekolojik dengeyi koruyacak ve topluma çok yönlü sürdürülebilir fayda sağlayacak şekilde yönetmeye devam edeceğiz.”

III. Erdoğan Hükümeti Programında öncelikle “*Orman vasfını, kaybetmiş, ihmalle yıllardır fiili kullanıma açılmış ve kazanılması mümkün olmayan alanları kamu yararı ve kişisel fayda dengesi içinde tekrar düzenleyeceği.*” ifade edilmektedir.

Daha sonra “2002 yılında 63 olan korunan alan sayısını 98’e çıkarıldığı ve 89 yeni kent ormanı kurulduğu, Türkiye’nin **orman** varlığını arttıran nadir ülkelerden birisi haline getirildiği ve ağaçlandırmada dünyada ilk üçe girme başarısını gösterildiği, Türkiye’yi, orman yangınlarıyla mücadelede çevre ülkelere de her an yardım edebilecek güçte bir orman yangını söndürme sistemine kavuşturulduğu” belirtilmektedir.

Son olarak “yeni kurulan Orman ve Su İşleri Bakanlığı uhdesinde orman varlığımızı daha da artırmak için her türlü tedbirin alınacağı, ormanlarımızı, ekolojik dengeyi koruyarak ve topluma çok yönlü sürdürülebilir fayda sağlayacak şekilde yönetmeye devam edileceği” taahhüt edilmektedir.

3.3.2.5 Hükümet Programlarının Genel Değerlendirmesi

Abdullah GÜL Başbakanlığında kurulan AK Partinin birinci, Türkiye Cumhuriyetinin 58. Hükümeti Programı’nda ormancılık ile ilgili olarak doğal ve çevresel varlıklarımızı bozmadan korumak, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir coğrafya bırakmak için her türlü tedbir alınacağı belirtilmiştir

58. Hükümet Acil Eylem Planı’nda ise kırsal alanda yaşayan ve en düşük gelir öbeğinde bulunan vatandaşlarımıza kaynak transferi sağlamak ve erozyonla mücadele amacıyla tescil dışı hazine arazileri üzerinde ağaçlandırma çalışmaları yapılması için ağaçlandırma seferberliği başlatılması görevi, Orman Bakanlığı’na verilmiştir.

Recep Tayyip ERDOĞAN Başbakanlığında kurulan AK Partinin ikinci, Türkiye Cumhuriyetinin 59. Hükümeti Programı’nda tarım, ormancılık ve hayvancılık bir bütün olarak değerlendirilmiş, özellikle ürünlerin dünya pazarlarına arzı teşvik edilmiştir.

Türkiye ormanlarının zengin biyolojik çeşitliliği, ülkenin değişik yörelerinde yayılış gösteren zengin odun dışı orman ürünleri kaynaklarının yer almasına imkân sağlamaktadır. Ülkemizde ormanlar, çevresel fonksiyonları ve odun hammaddesi üretimi yanında, sağladıkları odun dışı orman ürün ve hizmetleriyle, başta gıda ve tıp olmak üzere; kimya, kozmetik sektör ve sanayilerinin ihtiyacını karşılayacak,

toplumun ve özellikle orman köylüsünün kalkındırılmasında önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte, ülkemiz odun dışı orman ürünleri açısından oldukça zengin floraya ve faunaya sahip olmasına rağmen, bu kaynaklardan yeterince yararlanılamamaktadır. (Türker ve ark., 2006). Bu nedenle II. Erdoğan Hükümetinin Türkiye'nin ilgili sektörlerdeki ürünler kapsamında zengin odun dışı orman ürünlerinin dünya pazarlarına arzını teşvik etmesi; ülke kaynaklarının ekonomiye kazandırılması yönüyle olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

II. Erdoğan Hükümeti döneminde Orman Teşkilatı, Çevre ve Orman Bakanlığı çatısı altında bulunduğundan ve Devlet Su İşleri de (DSİ) aynı bakanlığa bağlı kuruluş olduğundan, 60. Hükümet Eylem Planı'nda Çevre ve Orman Bakanlığı'nın sorumlu olduğu faaliyet sayısı, bir önceki dönemde Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olduğu faaliyet sayısından fazla olmuştur.

Çevre ve Orman Bakanlığının sorumlu olduğu yedi faaliyet arasında ormanları doğrudan ilgilendiren Yaşam Kalitesinin Geliştirilmesi (YKG-13) altında bir madde vardır. Bu maddede ormanlar geniş bir şekilde yer almakta; özellikle ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarına öncelik verilmektedir. Maddede bir taraftan da ormanların insanların faydalanmasına açılması amaçlanmaktadır.

III. Erdoğan Hükümet Programı'nda 1970 yılından itibaren anayasaya girmiş, ancak bir türlü çözülememiş kamuoyunda 2B arazileri diye bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin ele alınması hükümetin büyük bir risk aldığını göstermektedir. Çünkü hatırlanacağı üzere I. Erdoğan Hükümeti döneminde 2B ile ilgili düzenlemeler Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ancak hükümet programında yangınla mücadelede ve ağaçlandırmada dünyada başarı sağlandığının ifade edilmesi, hükümetin kendine güvenini göstermekte, bu kadar başarılı olan bir hükümetin 2B sorununu da çözebileceği düşüncesi verilmeye çalışılmaktadır.

AK Parti hükümetlerinin yapacağı icraatlarla ilgili eylem planları hazırlamaları, bu eylem planında yapılacak faaliyetler, bu faaliyetleri yapmaktan sorumlu kuruluşlar ve işbirliği yapılacak kuruluşlar ile yapılacak işin ne olduğu ve süresi belirtilmesi, hükümet etmeye ciddi yaklaşıldığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Seçim beyannamelerinde daha genel taahhütlerin yapıldığı, aynı konuda hükümet programları ve eylem planlarında ise daha ayrıntılı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

3.3.3. Hükümet İcraatlarının Orman Kaynakları Yönetimi ve İşletmeciliğine Yansımaları

3.3.3.1 Mevzuat Açısından Yaşanan Gelişmeler

AK Parti'nin tek başına iktidar olduğu 2002 yılından 2012 yılının sonuna kadar yaklaşık 10 yıl içinde 01.07.2003 tarih ve 4915 sayılı, 05.11.2003 tarih ve 4999 sayılı, 26.05.2004 tarih ve 5177 sayılı, 17.06.2004 tarih ve 5192 sayılı, 20.07.2004 tarih ve 5218 sayılı, 23.01.2008 tarih ve 5728 sayılı, 31.07.2008 tarih ve 5801 sayılı, 15.01.2009 tarih ve 5831 sayılı, 10.06.2010 tarih ve 5995 sayılı, 25.06.2010 tarih ve 6001 sayılı, 13.02.2011 tarih ve 6111 sayılı, 31.03.2011 tarih ve 6217 sayılı ve 19.04.2012 tarih ve 6292 sayılı kanunlar ile 6831 sayılı Orman Kanununda 13 defa değişiklik yapmıştır.

AK Parti döneminde 2006 yılında ayrıca meslek yasası olarak ifade edilen 5531 sayılı “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun” çıkarılmıştır.

Bu kanun orman, ormancılık ve ağaç işleri endüstri işlerinin mesleki ölçünlerini (standartlarını) gerçekleştirmek üzere, ormancılık ve orman ürünleri yazıhanelerinin kurulması, faaliyet ve denetimleri ile uzmanlık alanlarına uygun mühendislik mesleki faaliyetlerindeki hak, yetki ve çalışma esaslarını düzenlemektedir (Türker, 2009).

3.3.3.1.1 4999 Sayılı Kanun

05.11.2003 tarihinde kabul edilen 4999 sayılı Orman Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 18 maddeden ibaret olup, 6831 sayılı Orman Kanununun 1, 2, 7, 9, 10, 11, 12, 27, 41, 42, 58, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 107 ve 116. maddelerinde değişiklik yapmış ve kanuna iki ek madde eklemiştir.

1. maddede yapılan değişiklik ile, “Orman sınırları içinde veya bitişğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleri ile özel mülkiyette bulunan ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan kızılağaçlıklar ile aşılı kestanelikler” de fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri gibi orman sayılmayan alanlara dâhil edilmiştir. Hatırlanacağı üzere Karadeniz Bölgesinde faaliyet gösteren ve lif-yonga işleyen sanayi kuruluşları özellikle bu yörede yaygın olan kızılağacın orman ağacı olmaktan çıkarılması yönünde hükümetten talepleri olmuştur. Hükümet de bu talepleri, kanunda yapılan bu değişiklik ile kısmen de olsa karşılamıştır.

2. maddede yapılan değişiklik ile, 2B uygulaması yapılamayacak “muhafaza ormanı, milli park olarak ayrılan, izin ve irtifak hakkı tesis edilen ormanlık alanlarda ve 3 üncü madde ile orman rejimi içine alınan yerlerde bu niteliklerin devamı süresince, yanan orman sahalarında ise hiçbir şekilde uygulanmaz” bendine “tabiat parkları ve tabiatı koruma alanları” da eklenmiştir.

7. maddede yapılan değişiklik ile, ANAP Hükümeti döneminde 22.5.1987 tarihinde 3373 sayılı kanunla 6831 sayılı Orman Kanununun 7. maddesinde yapılan değişiklik ile orman kadastro komisyonlarının herhangi bir şekilde orman sınırları dışında kalmış ormanlarda tekrar kadastro yapması imkânı ortadan kaldırılmıştır. 1987 yılında yapılan bu değişiklik ile, orman kadastro komisyonlarının daha dikkatli çalışmaları amaçlanmış olabilir. Ancak aradan geçen 16 yıl sonra maddede yapılan değişiklik ile orman kadastro komisyonlarına herhangi bir nedenle orman sınırları dışında kalmış ormanlarda yeniden kadastro yapma yetkisi verilmiştir. Uygulamada kadastrusu unutulmuş ormanların varlığının, bu tür düzenlemeyi zorunlu hale getirmiş olduğu ifade edilebilir.

Ayrıca maddeye “Orman kadastro komisyonlarınca ormanların kadastrusu ve Devlet ormanlarında yapılacak 2 nci maddenin (B) bendi uygulamaları **resen**, 2 nci maddenin (A) bendi uygulamaları müracaatın değerlendirilmesi ve Bakanlığın onayı ile bedelsiz olarak, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ve hususi ormanlarda 2 nci maddenin (B) bendi uygulamaları ise bu ormanların sahiplerinin müracaatı üzerine bedeli karşılığında yapılır.” hükmü eklenmiştir. Bu değişiklik ile komisyonlara “resen” uygulama yetkisi verilmiştir.

9. maddede yapılan değişiklik ile, “Orman tahdidi veya kadastrosu yapılıp ilân edilerek kesinleşmiş yerlerde, vasıf ve mülkiyet değişikliği dışında aplikasyon, ölçü, çizim ve hesaplamalardan kaynaklanan yüzölçümü ve fennî hatalar tespit edildiğinde, bu hatalar Orman Genel Müdürlüğünün bilgisi ve denetimi altında orman kadastro komisyonlarınca düzeltilmesine” imkân sağlanmıştır. Ayrıca maddeye “Kadastro ve diğer ormancılık hizmetleri için gerekli hava fotoğrafları ve haritalar Orman Genel Müdürlüğünce yapılır veya yaptırılır” hükmü eklenerek OGM, Genel Kurmay Başkanlığının ilgili birimlerinden hava fotoğrafları ve haritaları almaya muhtaç olmaktan çıkarılmıştır.

10. maddedeki değişiklik ile, “Kadastrosu tamamlanan ormanlara ait haritaların yapılmasında ölçme, hesap, tersimat ve aplikasyon işlerinde yetki ve sorumluluk harita ve kadastro mühendislerine aittir. Kadastro teknik standartlarına uygun olarak üretilen bu haritalar, harita ve kadastro mühendisinin kontrolünden sonra komisyon başkanınca tasdik olunur” hükmü eklenerek, ayrı bir bilim alanı olan haritacılıktan orman mühendisleri sorumlu olmaktan çıkarılmıştır.

11. maddede yapılan değişiklik ile maddeye “Hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler tarafından açılacak sınırlamaya itiraz davalarında hasım Orman Genel Müdürlüğü, 2 nci maddeye göre orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine karşı açılacak itiraz davalarında ise, hasım Çevre ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğüdür.

Kadastrosu yapılıp kesinleşen Devlete ait ormanlar, tapu sicil müdürlüklerince hiçbir harç, vergi ve resim alınmaksızın orman vasfı ile, 2 nci maddeye göre orman sınırları dışına çıkarılan yerler halihazır vasfı ile kaydında belirtme yapılarak Hazine adına tapuya tescil olunur.

Bu Kanunun;

a) 20.6.1973 tarihli ve 1744 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi,

b) 23.9.1983 tarihli ve 2896 sayılı, 5.6.1986 tarihli ve 3302 sayılı kanunlarla değişik 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi,

uygulamaları ile orman sınırları dışına çıkarılan, ancak fiilen orman olduğu Orman Genel Müdürlüğünce tespit edilen yerler, talep üzerine Maliye Bakanlığınca Orman

Genel Müdürlüğüne tahsis edilir. Tahsisi yapılan bu yerler Hazine adına tapuya orman vasfıyla tescil edilir.

Sınır noktaları ile ölçü işinde kullanılan tüm noktalardaki taş, beton kazık ve diğer işaretler Orman Genel Müdürlüğüne korunur. Noktaların tahribatı veya yerlerinin değiştirilmesi yasaktır” hükmü eklenmiştir. Bu maddedeki değişiklik ile önce 2B ile orman sınırları dışına çıkarılan, ancak aradan geçen zamanla ormanlaşan ve ormancılıkta “eylemli orman” denilen yerlerin tekrar ormana kazandırılması sağlanmıştır.

12. maddede yapılan değişiklik ile maddenin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Orman kadastro komisyonları için lüzumlu olan taşıt araçları ile her türlü demirbaş donanımları, görevlilerin kanunî yollukları ve her türlü giderler Orman Genel Müdürlüğüne sağlanır.

Orman kadastrosu ve 2 nci madde uygulamaları yapıp kesinleşmiş ormanlarda, gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarınca orman sınırlarının arazi üzerine aplikesi talepleri her yıl Orman Genel Müdürlüğüne teklifi ve Çevre ve Orman Bakanlığının onayı ile belirlenen tarifeler üzerinden ücreti karşılığı yapılır”. Bu değişik ile orman kadastro komisyonlarının her türlü giderinin OGM’ce karşılanması sağlanmıştır. Bu değişiklik, hükümetin kadastro konusunda işe ciddi yaklaştığını, kadastro komisyonlarının her türlü ihtiyacını karşılamada kararlı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Çünkü düzenleme yapmadan önce *“Orman kadastro komisyonları ve amenajman heyetleri başkan ve üyeleri ile bu komisyon ve heyetlerde görevli personele arazide fiilen çalıştıkları süreler münhasır olmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yer alan 1 inci derecenin son kademesi gösterge rakamının bütçe kanunlarında devlet memurları maaşı için belirlenen katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yarısını aşmamak üzere her yıl Orman Genel Müdürlüğüne teklifi ve Tarım Orman ve Köy işleri Bakanının onayı ile tespit edilecek miktarda aylık ödenek, Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye Bütçesinden ayrıca ödenir”* hükmü yer almıştır. Yeni düzenleme ile Bakanlığın onayı kaldırılmış, özel bütçeden de ödeme yapılmasının önü açılmış,

orman kadastro komisyonlarının kendi öz görevleri dışında yapacağı çalışmalardan ücret alınması sağlanmıştır.

I. AK Parti Hükümeti Acil Eylem Planında “*orman ve hazine arazilerinin envanter çalışmalarına başlanacak*” denilmiştir. Yukarıdaki değişiklikler AK Parti Hükümetinin Eylem Planındaki hedeflerini gerçekleştirmedeki kararlılığını göstermektedir.

27, 41, 42 ve 100. maddelerde yapılan değişiklik ile, orman ürünlerinin fabrika ve ticarethanelerden nakliye teskeresi olmaksızın fatura sevk irsaliyesi ile nakline imkân sağlanmıştır. Bu düzenleme ile bürokratik işlemler azaltılmış, orman teşkilatına denetim görevi verilmiştir.

58. maddede yapılan değişiklik ile; “ *Orman rejimine dahil veya yeniden orman tesis edilecek yerlerde havza bazında yapılacak ağaçlandırma, erozyon ve sel kontrolü, çığ ve heyelanların önlenmesi, ekosistemlerin korunup geliştirilmesi ve havzada yaşayan insanların hayat şartlarının iyileştirilmesi faaliyetleri, Çevre ve Orman Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili kuruluşlarla birlikte hazırlanan entegre projeler halinde uygulanması*” hükme bağlanmıştır. Özellikle “*entegre projeler*” ifadesiyle havza bazında bir bütün planlama yapılması yeni bir uygulama olması açısından önemlidir.

116. maddede yapılan değişiklik ile (B) bendinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“(Ç) ve (E) bentlerinde yazılı yerlerden, (D) bendindeki şehir mezarlıklarından, (H) bendindeki her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerlerden (kızılağaçlıklar ile aşılı kestanelikler, fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri hariç), sahipleri her türlü zâti ihtiyaçları ve pazar satışları için hiçbir kayıt ve şarta tâbi olmadan kesim ve taşıma yapabilir.

Kızılağaçlıklar ile aşılı kestaneliklerin sahiplerinin her türlü yapacak ve yakacak ihtiyaçları ile pazar satışları için yapacakları kesimler; keşif, damga ve nakliye işlemlerine tâbi olmayıp köy muhtarlığınca düzenlenecek belge ile yapılır.”

Ancak bu değişiklik Anayasa Mahkemesinin 17.3.2004 tarihli ve E.:2003/100, K.:2004/33 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103 ve 107. maddelerde yapılan değişiklik ile cezalarda zamanın şartlarına göre artışlar yapılmıştır.

4999 sayılı Kanunla 6831 sayılı Orman Kanununda yukarıda yapılan değişikliklerden başka, Kanuna aşağıdaki iki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 7. — Bu Kanunun 95 ve 97. maddelerinde yer alan para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranında artırılmak suretiyle uygulanır.

EK MADDE 8. — Bu Kanun ile 9.8.1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa tâbi alanlarda bulunan yerler ile bu yerler üzerindeki yapı ve tesisler, yirmi dokuz yıla kadar kiraya verilebilir. Ancak, kiracının Çevre ve Orman Bakanlığınca belirlenen yerlerde; kiralanan alan miktarının 5 (Beş) katı kadar ağaçlandırma yapması zorunludur”

Bu değişikliklerle 95 ve 97. maddelerdeki cezalar yeniden değerlendirme oranında artırılırken, Orman Kanununun Ek 8 inci maddesinde yapılan değişiklik ile 9.8.1983 tarihli ve 2873 sayılı Millî Parklar Kanununa tâbi alanlar üzerinde bulunan yapı ve tesislerin yirmi dokuz yıla kadar kiraya verilebilmesine imkân tanınmıştır.

Milli Park Kanununa tabii alanlardaki yapı ve tesislerin işletmecilik açısından 29 yıl gibi uzun bir süreyle kiralanması, kiralayanlar açısından olumlu olduğu gibi, kiracıya kiralanan alanın 5 katı kadar ağaçlandırma yapma zorunluluğu getirilmesi de orman kaynaklarının geliştirilmesi açısından önemli olarak değerlendirilebilir.

3.3.3.1.2 5177 Sayılı Kanun

TBMM’de 26.05.2004 tarihinde kabul edilen Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 5177 Sayılı Kanun toplam 40 madde ve 8 geçici maddeden oluşmaktadır. Bu kanun 6831 sayılı Orman Kanununun 16. maddesinde değişiklik yapmaktadır.

31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 16. maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Devlet ormanları hudutları içerisinde maden aranması ve işletilmesi, Maden Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen şartlara uyularak, ruhsat grubu gözetilmeksizin yapılır. Orman hudutları içinde alınan muvafakat süresi, temdit dahil işletme ruhsat süresi sonuna kadar devam eder. Ayrıca madencilik faaliyetleri için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve alt yapı tesislerine fon bedelleri hariç olmak üzere orman mevzuatı hükümlerine göre bedeli alınarak izin verilir.

Madencilik faaliyetlerinin ve faaliyetlerle ilgili her türlü yer, yol, bina ile tesislerin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya özel ormanlarda yapılmak istenmesi halinde, Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu takdirde kullanım bedeli, kullanım süresi, yapılan bina ve tesislerin devri gibi hususlar genel hükümlere uygun olarak taraflarca tespit edilir”.

Yapılan bu değişiklik ile, madencilik faaliyetlerine olduğu gibi, madencilik faaliyetleri için zorunlu olan “*tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve alt yapı tesislerine*” de izin verilmesi sağlanmıştır. Ayrıca “*Madencilik faaliyetlerinin ve faaliyetlerle ilgili her türlü yer, yol, bina ile tesislerin hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlarda veya özel ormanlarda yapılmak istenmesi halinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilmesi*” hükme bağlanmış, böylece Anayasanın 169. maddesindeki “*Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir*” hükmü gereği, tüm ormanlardaki izin işlemlerinde tek yetkili Devlet adına Çevre ve Orman Bakanlığı olmuştur.

3.3.3.1.3 5192 Sayılı Kanun

17.06.2004 tarihinde kabul edilen Orman Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 5192 sayılı Kanun ile, 6831 sayılı Orman Kanununun 17, 71, 108 ve Ek 8. maddeleri değiştirilmiş ve kanuna geçici bir madde eklenmiştir.

17. maddede yapılan değişiklik ile, “*Savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, altyapı ve katı atık bertaraf tesislerinin; sanatoryum, baraj,*

gölet ve mezarlıkların; Devlete ait sağlık, eğitim ve spor tesislerinin ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir” hükmü maddeye eklenmiş, böylece orman arazilerinden hangi hizmetler için izin verileceği tek tek sayılmıştır. Bu düzenleme ile daha önce bedel alınmayan izinlerden bedel alınmaya başlanmıştır. Bu sayede gelirlerde artış sağlanmıştır. Ancak sonradan çıkarılan bir düzenleme ile KÖYDES programında olan yatırımlar yine bedelsiz hale getirilmiştir.

Ayrıca “Yanan orman alanlarındaki her türlü emval Orman Genel Müdürlüğünce değerlendirilir” ifadesi de maddeye eklenmiştir.

71. maddede yapılan değişiklik ile, orman yangınları sırasında yaralanan ve sakatlananlar ile vefat edenlerin mirasçılarına ödenecek tazminat miktarları yeniden belirlenmiş, ayrıca OGM merkez teşkilâtı kadrolarında orman yangınlarıyla mücadele nöbeti tutanlar ile taşra teşkilâtı kadrolarında orman yangınlarıyla mücadele, orman koruma ve sınırlandırma faaliyetlerinde fiilen görev yapanlara döner sermaye bütçesinden karşılanmak üzere Mayıs ayı başından Kasım ayı sonuna kadar ayda 10000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere aylık maktu fazla çalışma ücreti ödenebilmesinin yolu açılmıştır. Bu kanun çıkıncaya kadar özellikle yangına hassas bölgelerde çalışanların OGM bünyesinden ayrılıp, Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü (AGM) veya Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne (DKMP) geçme taleplerinde yoğunluk yaşanırken, bu kanunla bunun önüne geçildiği gibi, diğer genel müdürlüklerde çalışanların da OGM’ye geçmek için adeta yarışa girmeleri söz konusu olmuştur. AK Parti Hükümeti 71 inci maddede yaptığı bu değişiklik ile, yangınla mücadeleye büyük destek verdiğini göstermiştir. Ancak bu düzenlemede yangına hassas bölge ile yangına hassas olmayan bölgenin, Akdeniz ile Karadeniz’in aynı şekilde değerlendirilmesi esas amacı gölgelemiştir.

108. maddede yapılan düzenleme ile, aynı maddenin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Orman Kanununa muhalefet suçlarına konu kaçak her türlü orman emvali ve sair ürünler ile bunların taşınmasında kullanılan canlı-cansız bütün nakil vasıtaları,

suçun işlenmesinde kullanılan her nevi araç-gereç ve aletler kime ait olursa olsun idarece zapt olunarak mahkemelerce müsaderesine hükmolunur. Zaptolunan ve müsaderesine karar verilen orman emvali ve sair orman ürünleri, nakil araçları ve suçta kullanılan her türlü alet hakkında bu Kanunun 84 üncü maddesi hükümleri uygulanır”.

Orman kanununa muhalefet suçlarına konu her türlü orman emvalinin ve suçta kullanılan her nevi araç-gereç ve aletlerin mahkemelerce müsaderesine karar verilmesi, ormanların kanun dışı müdahalelerden korunması açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

3.3.3.1.4 5218 Sayılı Kanun

20.07.2004 tarihinde kabul edilen Ölüm Cezasının Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 5218 sayılı Kanun dört maddeden ibaret olup, bu kanun ile diğer birçok kanundaki ölüm cezası değiştirildiği gibi, 6831 sayılı Orman Kanununun 110. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "ölüm" ibaresi "ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis" olarak değiştirilmiştir.

3.3.3.1.5 5728 Sayılı Kanun

23.1.2008 tarihinde kabul edilen Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 5728 Sayılı Kanun toplam 580 madde ve Geçici 3 maddeden ibarettir.

5728 sayılı Kanunun 190. maddesinden 220. maddesine kadarki maddeler ile 6831 sayılı Orman Kanununun 33 maddesi değiştirilmiştir. Bunlar; 70, 77, 78, 79, 83, 84, 85, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111/a, 112, 113, 114 ve 116. maddelerdir.

Bu değişiklik ile, temel ceza kanunlarına uyum amacıyla düzenleme ve genellikle cezai hükümlerde güncelleme yapılmıştır. Bu sebeple burada her madde ayrı ayrı ele alınmamıştır.

3.3.3.1.6 5831 sayılı Kanun

15.01.2009 tarihinde kabul edilen 5831 sayılı Kanun 11 maddeden ibaret olup, 6831 sayılı Orman Kanununu üç maddesinde değişiklik yapmakta ve bir ek madde ilave etmektedir.

7. maddesinde yapılan değişiklik ile, birinci fıkrasının sonuna “*Ancak, henüz orman kadastrasına başlanılmamış yerlerde, 3402 sayılı Kadastro Kanunu hükümlerine göre belirlenen orman sınırı, orman kadastro komisyonunca belirlenen orman sınırı niteliğini kazanır*” cümlesi eklenmiş, bu düzenleme ile Tapu Kadastro Müdürlükleri ekiplerinin 3402 sayılı Kadastro Kanununa göre belirledikleri orman sınırı, orman kadastro komisyonlarınca belirlenen sınır niteliği kazanmıştır.

3402 sayılı Kadastro Kanununun 4. maddesi “*Kadastro çalışma alanı sınırında orman bulunduğu takdirde; durum çalışmaya başlamadan iki ay önce Orman Genel Müdürlüğüne bildirilir. Bu yerlerin orman sınırlaması ve orman sınırları dışına çıkarma işlemleri 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre orman kadastro komisyonlarınca tespit ve haritasına işaretlenerek tutanakları ile birlikte kadastro ekiplerine teslim edilir. Bu yerlerin ölçü ve harita işlemleri yukarıdaki sınırlar esas alınarak kadastro ekiplerince ikmal edilir. İki ay içinde kadastro komisyonlarınca orman sınırlarının belirlenmemesi halinde kadastro çalışma alanı sınırları kadastro ekiplerince belirlenir ve çalışmalar bu Kanun hükümlerine göre yürütülür. Kadastro ekiplerince bu şekilde tespit ve ilan edilen yerlerde orman kadastro işlemleri de ikmal edilmiş sayılır. Orman kadastrosu kesinleşmiş yerlerde bu sınırlara aynen uyulur*” şeklindedir. Kadastro Müdürlükleri bir yerde çalışma yapacakları zaman, OGM’ye bildirerek orman sınırlarının belirlenmesini istemekte, iki ay içinde orman sınırları belirlenip, kadastro ekiplerine verilmediği takdirde, kadastro ekipleri çalışma alanındaki ormanların sınırını kendileri belirleme yetkisine sahip olmaktadır. Birçok yerde orman kadastro komisyonlarının yetersizliğinden orman sınırları iki ay içinde tespit edilip kadastro ekiplerine verilememiş, dolayısıyla bu yerlerin orman sınırları da Kadastro Müdürlüklerinin kadastro ekiplerince belirlenmiştir. İşte 6831 sayılı Orman Kanununun 7. Maddesine eklenen hüküm ile, Kadastro Müdürlükleri ekiplerince yapılan bu çalışmalar orman kadastro komisyonlarınca belirlenmiş gibi orman sınırı niteliğini kazanmıştır. Bu düzenleme

ile hükümet kadastroyu bitirmedeki kararlılığını göstermiştir. Ancak gerek orman kadastro komisyonlarınca, gerekse Tapu Kadastro ekiplerince yapılan sınırlandırma çalışmalarına askı süresi içinde orman işletme müdürlüklerinin itiraz etme hakkı saklıdır.

9. maddede yapılan değişiklik ile, 3402 sayılı Kadastro Kanununa göre kadastro başlanan çalışma alanlarında evvelce kesinleşmiş olan orman haritalarının kontrolü sonucunda tespit edilecek hesaplamalardan kaynaklanan yüzölçümü hataları, 3402 sayılı Kanunun 4. maddesine göre oluşan kadastro ekibince düzeltilmesi, diğer vasıf ve mülkiyet değişikliği dışında kalan aplikasyon, ölçü ve çizimden kaynaklanan yüzölçümü ve fenni hataların ise, kadastro müdürlüğünce mahalli orman kuruluşuna bildirilmesi ve bildirim tarihinden itibaren on beş günlük süre içerisinde orman kadastro komisyonu görevlendirilmesi hükme bağlanmıştır.

45. maddede yapılan değişiklik ile, amme müesseselerine ait ormanların kadastro da 6831 sayılı Orman Kanununun 7. maddesi hükümlerine göre yapılması hükme bağlanmıştır.

Ayrıca 6831 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“EK MADDE 10 – “Bu Kanunun; 20/6/1973 tarihli ve 1744 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi ile 23/9/1983 tarihli ve 2896 sayılı Kanun ve 5/6/1986 tarihli ve 3302 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi uygulamaları ile orman sınırları dışına çıkarılan yerler, çıkarma işleminin kesinleştiği tarihten itibaren kazandırıcı zamanaşımı yolu ile iktisap edilemez.”

Eklenen bu madde ile orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin zaman aşımı ile iktisap edilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere Anayasanın 169. maddesine göre *“ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez”*. Ek Madde 10 ile, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin de zaman aşımı ile mülk edinilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

5831 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler, Hükümetin kadastroyu bir an önce bitirmedeki kararlılığını göstermekte ve amme müesseselerine ait ormanların da o kadastro sununun Orman Kadastro Komisyonlarınca yapılması hükme bağlanmaktadır. Bu düzenlemeler ile Orman Genel Müdürlüğü ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü

teşkilatları arasında koordinasyon sağlanmış, kadastro çalışmalarının hızla bitirilmesi için kolaylaştırıcı çözümler getirilmiştir.

3.3.3.1.7 5995 sayılı Kanun

TBMM’de 10.06.2010 tarihinde kabul edilen Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 5995 sayılı Kanun 23 maddeden ibaret olup, bu kanunun 19. maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanununun 16. maddesinde değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişiklikler ile;

“Devlet ormanları sınırları içindeki tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu alanlarda maden aranması ve işletilmesi, Çevre ve Orman Bakanlığının muvafakatine bağlanmış,

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin; baraj, gölet, liman ve yol gibi yapılarda dolgu amaçlı kullanacağı her türlü yapı hammaddesi üretimi için yapacağı madencilik faaliyetleri ile zorunlu tesislerinden bedel alınmayacağı” belirtilmiştir.

Ayrıca

“Madencilik faaliyetlerinin sona ermesi neticesinde idareye teslim edilen veya terk edilen doğal yapısı bozulmuş orman alanları rehabilite edilir. Rehabilite maksadı ile bu alanların orman yetiştirilmek üzere inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile doldurularak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi için büyükşehir mücavir alanlarında büyükşehir belediyelerine, diğer yerlerde ise il ve ilçe belediyelerine bedeli karşılığında izin verilebilmesi” hüküm altına alınmıştır.

Bu düzenlemeler ile korunan alanlarda da Çevre ve Orman Bakanlığının muvafakatiyle madencilik faaliyetlerine izin verilmesinin önü açılmış, daha önce alınan bazı bedellerden vazgeçilmiş, madencilik faaliyetlerinin sona ermesi ile zamanla çukurlaşan ve bozulan orman alanlarının bedeli karşılığında büyükşehir belediyelerine, il ve ilçe belediyelerine inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile

doldurularak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi için verilmesi hükme bağlanmıştır.

Özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde ortaya çıkan inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları madencilik faaliyeti biten ocaklara ihale edilerek doldurulmuş, bundan da Orman İşletme Müdürlükleri büyük gelirler elde etmiştir. Ancak bu durum zaman zamanda orman teşkilatı ile belediyeler arasında anlaşmazlıklara sebep olduğundan, bu kanun ve çıkarılan yönetmeliklerle bu anlaşmazlıkların da önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

3.3.3.1.8 6001 sayılı Kanun

TBMM’de 26.06.2010 tarihinde kabul edilen 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun toplam 49 madde olup, bu kanunun 33 üncü maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanununun izinler ile ilgili olan 17. maddesinde değişiklik yapılmıştır.

Bu maddedeki değişiklik ile, Devlet ormanlarından izin verilen tesisler arasına *düzenli depolama tesisleri ve sokak hayvanları bakımevi* dahil edilmiş; sanatoryum ise maddeden çıkarılmıştır.

Bilindiği üzere, şehirlerde belediyeler düzenli depolama tesisleri yapmak istediklerinde, o tesisi yapacağı yere yakın halktan tepki almakta, istimlâk için büyük meblağlar ödemektedirler. Ayrıca sokak hayvanları bakım evlerinin de şehirlere yakın yerlerde olması çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Bedeli karşılığında da olsa bu değişiklik belediyelerin talebi üzerine sorunu çözmek için yapılmış bir düzenleme olarak görülmektedir. Sanatoryum ifadesi kanundan çıkarılmıştır. Ancak, zaten sağlık tesislerine orman alanlarında izin verilebilmektedir. Sanatoryum da bir sağlık tesisi olduğu için sağlık tesislerine verilen izinlerde bir kısıtlama olmamış, kanun daha kapsamlı hale getirilmiştir.

Ayrıca 09.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun çerçevesinde köye ve bağlı yerleşim birimlerine yönelik yol, su, atık su, gölet, mezarlık ve altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi maksadı ile verilen izinlerden bedel alınmayacağı hükme bağlanmıştır.

Ek Madde 11 ile de, özellikle ulaştırma ve sağlık eğitim ve spor tesisleri için verilen izinlerde bir düzenlemeye gidilmiştir. İzin verilen yerlerde yap-işlet-devret modeli ile inşaatların yapılması ve kafeterya, kantin, otopark gibi yan birimlerin kiralanması hakkında kolaylıklar sağlanmıştır.

3.3.3.1.9 6111 sayılı Kanun

TBMM’de 13.02.2011 tarihinde kabul edilen Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki 6111 sayılı Kanun toplam 216 maddeden ibaret olup, 182 ve 183. maddeleri 6831 sayılı Orman Kanunuyla ilgilidir. ‘‘Orman alanlarında hayvan otlatması’’ ile ilgili 19. maddede değişiklik yapılmış, eklenen Ek Madde 12 ile, ülkemizde yıllardır tartışılan yer yerde yasal zemini olmadığı halde uygulanan orman ağaçlarının aşılanmasına imkân tanınmıştır.

6831 sayılı Orman Kanununun 19. maddesi değişmeden önceki halinde ‘‘*Ancak, kuraklık gibi fevkalade haller nedeniyle hayvanlarının beslenmesinde güçlük çekildiği tespit edilen bölgeler halkına ait hayvanlar ile orman sınırları içerisinde bulunan köyler ve mülki hudutlarında Devlet ormanı bulunan köyler halkına ait hayvanların orman idaresince belirlenecek türlerine, tayin edilecek saha ve süreler dahilinde, ormanlara zarar vermeyecek şekilde otlatılmasına izin verilebileceği*’’ ifade edilirken, değişiklik ile ‘‘*kamu yararı gereklerine uygun olarak, orman idaresince belirlenen orman alanlarında; orman idaresince tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde hayvan otlatılmasına izin verilebileceği*’’ hükme bağlanmıştır. Bu kanundaki değişikliğe uygun olarak, Otlatma Yönetmeliğinde de değişiklik yapılarak 11 Temmuz 2012 tarih ve 28350 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ‘‘Ormanlarda ve Orman İçinde Bulunan Otlak, Yaylak ve Kışlaklarda Hayvan Otlatılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’’ yayımlanmıştır.

Bu düzenleme ile tüm Türkiye’de orman içi ve kenarı köylerde hayvancılık yapan köylülerin, özellikle de Toroslarda göçebe hayat yaşayarak hayvan otlatan, yıllardır sorun yaşayan Yörüklerin sorunu zlmştir.

6831 sayılı Orman Kanununa eklenen Ek Madde 12 ile, “ *Bozuk veya verimsiz orman alanları; ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve rehabilitasyon çalışmalarına konu edilir. Bu alanlarda; mevcut türlerden gerekenler korunur, aşılır ve/veya rehabilite edilir. Ayrıca orman içi boşluk alanlar, bölgede doğal olarak yetişen türlerle ekim, dikim ve **aşılama** suretiyle imar-ihya ve/veya rehabilite edilerek doldurulur. Ağaçlandırılan, erozyon kontrolü yapılan, imar-ihya ve rehabilite edilen sahalardan elde edilen odun dışı orman ürünleri; öncelikle bu sahaların bakımını gerçekleştiren köy tüzel kişiliklerine, tarımsal kalkınma kooperatiflerine, 5200 sayılı Kanunla kurulmuş üretici birlikleri ve birliklere ve/veya yöre halkına tarife bedeli ile verilebileceği*” hükmüne bağlanmıştır.

Bilindiği üzere, Türkiye ormanlarında kestane ağaçları aşılarda ve ürününden de orman köylüsü faydalanmaktadır. Bu düzenleme yıllardır uygulanan ancak yasal zemini olmayan aşılama faaliyetlerini de yasallaştırmıştır. Bu düzenlemede “*sahalarından elde edilen odun dışı orman ürünleri; öncelikle bu sahaların bakımını gerçekleştiren köy tüzel kişiliklerine, tarımsal kalkınma kooperatiflerine, 5200 sayılı Kanunla kurulmuş üretici birlikleri ve birliklere ve/veya yöre halkına tarife bedeli ile verilebilir*” ifadesiyle aynı zamanda kırsal kalkınmanın da amaçlandığı görülmektedir.

Bu düzenleme ile Kestane, ceviz, ıhlamur gibi meyveli ağaçların yetiştirilmesine her türlü destek sağlanmıştır. Böylece özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi özellikle mülkiyet sorunlarının yoğun şekilde yaşandığı yerlerde bu sorunların çözümüne yönelik geliştirilen kestanelerin aşılması yolu ile orman köylülerinin gelirlerinin artırılması çalışmaları (Koçak ve ark., 1999) da yasal ve zemine kavuşturulmuş ve benzeri girişimler teşvik edilmiştir.

3.3.3.1.10 6217 sayılı Kanun

14.4.2011 tarihinde kabul edilen Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 6217 sayılı Kanun, toplamda 33 maddeden ibaret olup, 11. ve 31. maddesinin Geçici Madde 3’ü, 6831 sayılı Orman Kanununda değişiklikler yapmaktadır.

6217 sayılı Kanunla 11. maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanununun 91. maddesinde değişiklik yapılmıştır. Değişiklikten önce “14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen ve yukarıdaki fıkralarda yazılı bulunmayan fiilleri işleyenler üç aya kadar hapis ve yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır” iken, yapılan değişiklik ile, “14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen ve yukarıdaki fıkralarda yazılı bulunmayan fiilleri işleyenlere, ikiyüzelli Türk Lirasından ikibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Bu fiillerin, 3 üncü madde gereğince orman rejimi altına alınan yerlerde veya 23 üncü, 24 üncü ve 25 inci maddeler gereğince muhafaza ormanı veya milli park olarak ayrılmış ormanlarda işlenmesi halinde verilecek idarî para cezası beşyüz Türk Lirasından az olamaz. Bu fiilin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilir” hükmü getirilmiş, hapis cezası yerine idari para cezası uygulamasına geçilmiş, ayrıca muhafaza ormanı veya milli park olarak ayrılmış ormanlarda işlenmesi halinde verilecek idarî para cezasının beşyüz Türk Lirasından az olamayacağı hükme bağlanmıştır.

6831 sayılı Orman Kanununun 14. maddesinin A bendine göre; Devlet ormanlarında yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, yaş ağaçları boğmak, yaralamak, tepelerini veya dallarını kesmek veya koparmak veya ağaçlardan yalamuk, pedavra, hartama çıkarmak; B bendine göre, dikili yaş veya kuru ağaçları kesmek veya bunları kökünden sökmek veya bunlardan kabuk veya çıra veya katran veya sakız çıkarmak, yatık veya devrik ağaçları kesmek veya götürmek, kök sökmek, kömür yapmak yasaklanmıştır.

Bu düzenleme sayesinde ormanların sürdürülebilirlik anlayışı içinde kanun dışı müdahalelerden korunarak gelecek nesillere sağlıklı olarak bırakılmasının hedeflendiği görülmektedir.

6217 sayılı Kanunun 31. maddesinin Geçici Madde 3'üne göre “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 93 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre müsadere olunan tesisler 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında fabrika veya ticarethane ise ve Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar ya da yargılama sonucunda mahkeme tarafından beraat kararı verilmiş ise, müsadere

olunan bu tesisler bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde Orman Genel Müdürlüğüne yirmi dokuz yıllığına kiraya da verilebileceği” yasalaştırılmıştır. Bu düzenleme ile, orman içinde yapılıp, mahkeme kararıyla müsadere edilen fabrika ve ticarethanelerin 29 yıllığına kiraya verilmesine imkân sağlanmıştır.

3.3.3.1.11 6292 sayılı Kanun

19.4.2012 tarihinde kabul edilen Orman Köylerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkındaki 6292 sayılı Kanun 16 maddeden oluşmaktadır (Resmi Gazete, 2012). Bu kanunun 13. maddesi ile 6831 sayılı Orman Kanununun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 17. maddelerinde değişiklik yapılmış, Ek 9. maddesine fıkralar eklenmiş, Geçici Madde 9 kanuna ilave edilmiştir.

7. maddedeki değişiklik ile, sınırlandırma sırasında orman olmayan yerler sonradan ormanlaşsa bile bu yerin orman kadastro komisyonlarınca kadastrusu yapılarak orman sınırları içine alınması önlenmiştir. Bilindiği üzere son 30 yıl içinde Ülkemizde köyden şehre yoğun bir büyük göç yaşanmıştır. TÜİK verilerine göre 1980 yılında köylerde yaşayan nüfusun oranı %56 iken, bu oran 2009 yılında %24 olmuştur. Dolayısıyla göç sebebiyle işlenmeyen orman kenarındaki tarım arazileri zamanla ormanlaşmıştır. Bu süreçte göç eden köylüler ormanlaşan tarım arazilerinin devlet tarafından sahiplenileceği yönünde endişe taşımışlardır. Yapılan bu düzenleme ile söz konusu endişe ortadan kaldırılmıştır.

8. maddedeki değişiklik ile, Kanuna “*mahalle*” ifadesi de eklenerek, komisyonların daha dar alanda çalışma yapmasına imkan sağlanmıştır.

9. maddedeki değişiklik ile; Orman kadastro komisyonlarınca yapılan sınırlandırma çalışmalarında “*sabit taş ve beton kazık*” uygulamasından vazgeçilmiş, “*zeminde tespit ve tesis*” edilmesi yeterli görülmüştür.

10. maddedeki değişiklik ile; “*Çalışma alanlarında yapılan ölçüm ve haritalama işlemlerinin usulüne uygun olarak yapılmasını sağlamak ile kontrol onayını yapmak*

üzere Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü taşra teşkilatınca kontrol mühendisi görevlendirilmesi” hüküm altına alınmıştır.

11. maddedeki değişiklik ile; tutanak ve kararlara karşı askı tarihinden itibaren “*altı ay*” olan itiraz süresi “*bir ay*”a indirilmiştir.

12. maddedeki değişiklik ile “*Orman kadastro su yapılıp kesinleşen yerlerde, orman idaresince başka bir değerlendirme yapılmaksızın kesinleşen orman kadastro suna göre işlem yapılması*” sağlanmış, özellikle tapulu kesim işlemlerinde kadastro geçen yerlerde ayrıca memleket haritası, hava fotoğraflarına göre değerlendirme yapmaya gerek kalmamıştır.

17. maddedeki değişiklik ile; Hayvancılık ile uğraşanlara “*otlatma planı yapılan alanlarda yıllık otlatma süresi dâhilinde hayvanların planlı otlatılmasını sağlayan, gecelemesini emniyet altına alan ve dağılmalarını engelleyen geçici çevirmeler şeklinde düzenlemeler*” yapılmasına ve “*Devlet ormanlarında 31/12/2011 tarihinden önce toplu yerleşimin bulunduğu; yaylak ve otlak olarak kullanılan alanlar içinde 31/12/2011 tarihinden evvel yapılmış, hakkında müsadere kararı bulunanlar da dâhil her türlü bina ve tesisler*” kiraya verilmesine imkân sağlanmıştır. Bu şekilde yıllardır tüm Türkiye’de özellikle de Akdeniz Bölgesinde Toroslarda orman içinde kaçak olarak yapılan, mahkeme kararı olduğu halde bir türlü yıktırılmayan yayla evleri ile her türlü bina ve tesisler yasal bir konuma kavuşturulmuştur. Kaldı ki bu yayla evleri ile bina ve tesisler yıllardır mahkeme kararı olmasına rağmen yıktırılmamıştır. Bu düzenleme ile söz konusu yapıların Devletin hüküm ve tasarrufuna geçmesi ve daha önce hiçbir bedel ödemededen istifade edenlerin, Devlete kira ödeyecek olmaları olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte bu uygulama sonucunda, bazı insanların da yeni yayla evleri yapma temayülünde olacakları bununda olumsuz sonuçlar doğuracağı unutulmamalıdır.

6831 sayılı Kanunun Ek 9. maddesine eklenen fıkralar ile, “*Gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri ya da vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları hariç olmak üzere; yükseköğretim kurumlarına eğitim ve araştırma maksatlı tesisler yapılması için bu Kanunun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası esaslarına göre orman sayılan alanlardan bedelli izin verilebilmesi*” hükme bağlanmış, böylece Devlet Üniversitelerine de orman arazilerinden yer tahsis edilmesine imkân sağlanmıştır.

6831 sayılı Kanuna eklenen Geçici Madde 9 ile; “ Tapuda kişiler adına kayıtlı iken, orman sınırları içerisinde kaldığı gerekçesiyle tapuları iptal edilen yerler üzerinde bulunan ve 31/12/2011 tarihinden önce müsaderesine karar verilen ve Orman Genel Müdürlüğü sabit kıymetlerine alınan tesislerden 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamındaki fabrika veya ticarethane niteliğindeki tesisler öncelikle kullanıcılarına olmak üzere yirmi dokuz yıla kadar kiraya verilebilmesine” imkan sağlanmıştır

3.3.3.1.12 Diğer Değişiklikler

01.07.2003 yılında kabul edilen 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 34. maddesinde “6831 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin 1 inci fıkrasındaki "**Orman Umum Müdürlüğü**nce" ibaresinden önce gelmek üzere "**Çevre ve Orman Bakanlığı**nce ve" ibaresi eklenmiş,

31.08.2008 kabul edilen 5801 sayılı Kanun ile de “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce yapılacak spor tesislerine bu Kanunun 17. maddesinin üçüncü fıkrası esaslarına göre izin verilebilir. Verilen bu izinlerden bedel alınmaz." hükmü ilave edilmiştir. Bu değişiklik ile, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce yapılacak spor tesisleri için ormanlık alanlardan verilen izinlerden de bedel alınmaması sağlanmıştır.

Orman alanlarından verilen izinlerde “zaruret” ve “kamu yararı” ilkeleri esas alınmaktadır. Bundan dolayı ormanlık alanlarda verilecek izinlerde bu iki ilke etraflıca değerlendirilmelidir.

3.3.3.2 Uygulamalar Açısından Yaşanan Gelişmeler

3.3.3.2.1 Kadastro Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

1937 yılında 3116 sayılı Orman Kanunu çıkarılmasıyla ormanlarda kadastro çalışmalarına başlanmıştır. O tarihten sonra kurulan hükümetler de sürekli orman kadastro çalışmalarını bitireceklerini vaat etmişlerdir. Ancak, Orman Genel Müdürlüğü Kadastro ve Mülkiyet Daire Başkanlığı'ndan temin edilen Tablo 1'de

görüldüğü üzere, yaklaşık 21,7 milyon hektarlık Türkiye ormanlarının 1937-2003 tarihleri arasında 66 yılda ancak yarısına yakın (10.228.311 Ha) alanda kadastro bitirilebilmiştir. AK Partinin Hükümet olduğu 2003-2011 döneminde ise 8.343.664 ha ormanın kadastrosu yapılmıştır (Tablo 1). Bütün bu çalışmalar sırasında 410.000 hektar orman niteliğini yitirmiş alan 2B ile orman sınırları dışarısına çıkarılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Türkiye’de orman kadastrasına ilişkin gelişmeler

Yıllar	Uygulanan Kanun	Yapılan Çalışma Miktarı (Ha)				Kümülatif Toplam
		Orman Tahdidi	Orman Kadastrusu	2. Madde Uygulaması	2/B Madde Uygulaması	
1937-1956	3116	2.914.000				2.914.000
1956-1973	6831	1.425.000				4.339.000
1973-1982	6831+1744		1.644.000	102.560		6.085.560
1983-1986	6831+2896		233.311		27.030	6.345.901
1987-2012	6831+3402+3302		12.355.664		280.410	18.981.975
TOPLAM		4.339.000	14.232.975	102.560	307.440	
			18.571.975		410.000	

AK Parti döneminde kadastro çalışmalarının geçmiş dönemlere göre fazla olmasının en büyük sebebi, 22.2.2005 tarihinde çıkarılan Kadastro Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki 5304 sayılı Kanunla getirilen yenilikler olmuştur. 5304 sayılı Kanun çıkarılıncaya kadar Türkiye’de iki ayrı kadastro uygulaması; yani kadastro konusunda iki başlılık söz konusu olmuştur. Bir taraftan ormanlık alanlarda OGM’ce görevlendirilen orman kadastro komisyonları, diğer taraftan da orman alanları haricinde Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne görevlendirilen kadastro ekipleri kadastro yapmış ve bu durum aynı zamanda uygulamada sorunları da beraberinde getirmiştir.

2005 yılında çıkarılan 5304 sayılı Kanun ile, 3402 sayılı Kadastro Kanununun 4 üncü maddesi “*çalışma alanında orman bulunması ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre orman kadastrasına başlanılmamış olması halinde, orman kadastrosu ve bu ormanların içinde ve bitişiğinde her çeşit taşınmaz malların ormanlarla müşterek sınırlarının tayini ve tespiti kadastro ekibi tarafından yapılır. Ancak, bu çalışmalarda kadastro ekibine, Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilâtınca görevlendirilecek en az bir orman yüksek mühendisi veya orman mühendisi ile tarım müdürlüklerince görevlendirilecek bir ziraat yüksek mühendisi veya ziraat*

mühendisinin bildirimden itibaren yedi gün içerisinde iştirak ettirilmesi zorunludur. Bu çalışmalara muhtar ve bilirkişilerin katılmaması halinde çalışmalar re'sen devam ettirilir.” şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile kadastro çalışmalarında adeta çığır açılmıştır. Hem kadastro tek elden yapılmaya başlanılmış, hem de çalışmalara muhtar ve bilirkişilerin katılmaması durumunda komisyonlara re'sen kadastro yapma yetkisi verilmiştir. Zira, özellikle kadastronun geçmesi durumunda kullandıkları arazilerin ormana kalacağını ve ellerinden çıkacağını düşünen köy muhtarları çalışmalara katılmamaları ve bu şekilde kadastro çalışmalarını engellemeleriyle karşılaşmıştır. İşte bu kanunla “çalışmalar re'sen devam ettirilir” hükmü eklenerek muhtarların kadastro çalışmalarını engellemesinin önüne geçilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi, kanunun çıktığı 2005 yılından sonra yıllık ortalama kadastrosu yapılan alan miktarı önceki yıllara göre 2-3 kat artmıştır.

Ormanların kadastrosu konusunda yaşanan önemli sorunlardan birisi de, eski teknikle (grafik yöntemle) yapılan kadastro çalışmalarının tescilinde yaşanan sorundur. Orman kadastro komisyonlarının yaptığı kadastro grafik yöntemle yapıldığı için Tapu Kadastro Müdürlüklerinde tescilinde sorunlarla karşılaşmıştır. OGM tarafından bu sorunu çözmek üzere 2012-2015 stratejik planı süresi içinde orman kadastrosu, 2B ve tescil (tapu) işlerini bitirmek amacıyla 06 Ocak 2012 tarihinde Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile arasında “Orman Kadastro Çalışmaları ve Teknik Hataların Düzeltilmesi İşlemlerinde” karşılıklı işbirliği esaslarını düzenleyen protokol imzalanmıştır.

Ayrıca, 19.4.2012 tarihinde çıkarılan 6292 sayılı kanunla 6831 sayılı Orman Kanununun 10. maddesine “*Çalışma alanlarında yapılan ölçüm ve haritalama işlemlerinin usulüne uygun olarak yapılmasını sağlamak ile kontrol onayını yapmak üzere Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü taşra teşkilatınca kontrol mühendisi görevlendirilir*” hükmü eklenerek, yapılan orman kadastro çalışmalarına Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü taşra teşkilatınca kontrol mühendisi görevlendirilmesi zorunlu kılınmıştır. Bu durum yapılan orman kadastro çalışmalarının tescilindeki sorunu ortadan kaldırmıştır.

3.3.3.2.2 Ağaçlandırma Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

AK Parti tarafında kurulan 58. Hükümet Acil Eylem Planında; yapılacak faaliyetler, bu faaliyetleri yapmaktan sorumlu kuruluşlar ve işbirliği yapılacak kuruluşlar ile yapılacak işin ne olduğu ve süresi belirtilmiştir. Acil Eylem Planında o zamanki Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak gösterildiğı 1 madde, işbirliği yapılacak 4 madde vardır (DPT, 2003).

Orman Bakanlığının sorumlu kuruluş olarak gösterildiğı 89. madde Ekonomik Dönüşüm Programı (EDP) bölümünde, Tarım ve Hayvancılık başlığı altında “Ağaçlandırma Seferberliğı Başlatılacak” maddesi yer almaktadır. 58. Hükümet Acil Eylem Planında yazmasına karşılık 2008-2012 yıllarını kapsayan 5 yıllık Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Seferberliğı Eylem Planı Kasım 2007 tarihinde yine AK Partinin Hükümet olduğu 60. Hükümet döneminde yayımlanmış ve 2008 yılında uygulamaya geçmiştir. Ayrıca Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından Ağaçlandırma Seferberliğinin başlatılması için 2007/28 sayılı Genelge yayımlanmıştır (Resmi Gazete, 2007).

Bu Genelgede “Hükümetimiz tarafından ağaçlandırma, ormanlarımızın ıslahı ve erozyon kontrol çalışmalarına büyük önem verilmektedir. Ayrıca, 60. Hükümet Programında da bu husus teyit edilmiş; ağaçlandırma, erozyonla mücadele ve iyileştirme çalışmalarının hızlandırılacağı ve kararlılıkla devam ettirileceğı belirtilmiştir. Bu kapsamda Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanan "Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliğı Eylem Planı" ilgili kurum ve kuruluşlar ile valiliklere gönderilmiş ve "www.cevreorman.gov.tr" internet adresinde de yayımlanmıştır. Söz konusu Eylem Planında hedef ve stratejiler, çalışma planı ve uygulamalar, bunların yerine getirilmesinden sorumlu ve ilgili kuruluşlar, iller bazında yapılacak çalışmalar ile diğer hususlar yer almaktadır.

Mezkûr Kanun ve Eylem Planında belirtilen görevler, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından eksiksiz bir şekilde yerine getirilecektir. Bu maksatla söz konusu kuruluşlarca bütçelerine yeterince ödenek konulacak, yıllık programlarında bu hususlara yer verilecek ve yer tahsisleri konusunda gereken destek ve yardım sağlanacaktır.

Valilikler tarafından her üç ayda bir yapılan faaliyetler hakkında Çevre ve Orman Bakanlığına, bu Bakanlık tarafından da yıllık olarak Başbakanlığa rapor verilecektir. Bu ağaçlandırma ve erozyon kontrolü seferberliğinde, her yıl yapılacak değerlendirmeler neticesinde en başarılı iller ile kurum ve kuruluşlar takdir ve taltif edilecektir.

Konunun önem ve önceliğine binaen, ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından mezkûr Kanun ve Eylem Planı çerçevesinde gerekli detay uygulama planları hazırlanarak derhal harekete geçilecek ve çalışmalar titizlikle takip edilecektir” denilmektedir.

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Eylem Planına göre; beş yıllık süre içerisinde 2.300.000 ha alanda ağaçlandırma, rehabilitasyon, erozyon kontrolü ve mera ıslahı çalışması planlanmıştır (ÇOB, 2007).

ANAP döneminden sonra, AK Partinin Hükümet olduğu 2003 yılına kadar yılda ortalama 100.000 hektar ağaçlandırma, rehabilitasyon, erozyon kontrolü, mera ıslahı, suni tensil ve enerji ormanı tesisi yapılırken, AK Partinin Hükümet olduğu dönemde 2003 yılında 116.929 ha, 2004 yılında 163.343 ha, 2005 yılında 175.705 ha, 2006 yılında 401.168 ha, 2007 yılında 400.196 ha, 2008 yılında 463.592 ha, 2009 yılında 501.387 ha, 2010 yılında 483.493 ha, 2011 yılında ise 480.735 ha yapılmıştır. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Eylem Planının uygulamaya geçmesiyle 2008 yılından itibaren rakamlarda belirgin bir artışın olduğu görülmektedir.

Rakamların büyük oranda artmasında, OGM tarafından yapılan rehabilitasyon çalışmalarının da etkisi oldukça fazladır. Orman alanı haricinde ağaçlandırılacak alan bulmakta zorluklar olduğundan, özellikle bozuk orman alanlarının rehabilitasyonuna ağırlık verilmiştir. Ayrıca bozuk vasıflı mera alanlarında vasıf değişikliği yapılarak ağaçlandırma ve erozyon kontrol çalışmaları yapılmıştır.

Yapılan çalışmaların bir kısmının orman örtüsünün olduğu bozuk alanlarda olması, yani ağaçlandırma değil rehabilitasyon çalışması olmasına rağmen, yine de bu çalışmaları ormanların geleceği açısından olumlu çalışmalar olarak değerlendirmek mümkündür.

Ağaçlandırma alanlarını artırmak için değişik kurum ve kuruluşlarla Bakanlık ve Genel Müdürlük Düzeyinde protokoller düzenlenmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ziraat Odaları Birliği, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Genelkurmay Başkanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Hava Yolları bunlardan bazılarıdır (URL, 25).

3.3.3.2.3 İşletme ve Pazarlama Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

AK Partinin Hükümet olduğu 2002-2012 yılları arasındaki 10 yılda işletme ve pazarlama faaliyetlerinde geçmiş yıllara göre büyük oranda artışın olduğu söylenebilir. 2003 yılına kadarki son 40 yıllık dönemde endüstriyel odun üretim miktarı yılda ortalama olarak 6-8 milyon m³ iken, AK Partinin iktidar olduğu 2003 yılında 7.320.000 m³ olan endüstriyel odun miktarı, 2011 yılında 13.550.000 m³, 2012 yılında ise 14.366 m³ olmuştur. Üretilen yakacak odun miktarlarında ise genellikle 1980 yılından sonra hep azalma olmuştur. Bu azalmanın gerçek sebebi orman köylerinde nüfusun azalması, köyden kente göçün olmasıdır.

Köyden kente göçün olması ile orman köylerinin ormanlar üzerindeki yakacak ve yapacak baskılarının azalması, zaman içinde ormanlara yapılan yollarla ormanların işletmeye açılması, yeni yapılan amenajman planlarına göre ormanlardan çıkarılacak dikili kabuklu gövde hacminin yani etanın artmış olması, hükümetin her türlü doğal kaynakları sürdürülebilirlik ilkelerine bağlı kalarak değerlendirmek gayesinde olması AK Partinin iktidar olduğu 2002-2012 yıllarında üretilen endüstriyel odun miktarındaki artışın sebepleri olarak gösterilebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tezde incelenen AP, ANAP ile Ak Partinin hem seçim beyannamelerinde (AK Partinin ilk seçim beyannamesi hariç), hem hükümet programlarında, hem de icraatlarında ormanlar ve orman köylüsü sürekli yer almıştır.

AP'nin tek başına hükümet olduğu 1965-1971 döneminde yaklaşık beş buçuk yılda en önemli icraat 1961 Anayasasının 131. maddesinde yapılan değişiklik olmuştur. 1970 yılında yapılan değişiklik ile *“Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daraltma yapılamaz.”* hükmü maddeye eklenerek, orman sınırlarında ormanın aleyhine, halkın lehine daraltma yapılmasının önü açılmıştır. Bu düzenlemeden sonra aradan geçen 40 yıl içinde 400 bin hektarın üzerinde orman niteliğini kaybetmiş alan orman sınırları dışına çıkarılmıştır (Tablo 2). 1970 yılında anayasanın 131. maddesinde yapılan bu değişiklik, 2B olarak bilinen orman niteliğini kaybetmiş arazilerin orman sınırlarının dışına çıkarılması konusunda “milat” olarak kabul edilebilir.

Bu düzenlemelerin gerekçesine bakıldığında, bu alanların zaten orman niteliğini kaybettiği, üzerinde yapılaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Ancak böyle bir düzenlemenin kadastro yapılmamış ormanlar üzerindeki baskıyı artıracığı, ormanların işgal edilmesini teşvik edeceği, ormanların sürdürülebilirliğini tehdit edeceğine yönelik kaygıları da göz ardı etmemek gerekir. Dolayısıyla, bu sorunun çözümü için, öncelikle ormanların sahiplerinin, alan ve sınırlarının belirlenmesi zorunlu görülmektedir (Ayaz, 1998).

AP'nin tek başına iktidar olduğu 27.10.1965- 26.3.1971 tarihleri arası dönemde;

- 1961 Anayasasının yürürlüğe girdiği tarihten önce orman niteliğini kaybetmiş araziler orman sınırları dışına çıkarılmış,

- Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel M¼d¼rl¼g¼ kurulmuş,
- İlk defa Orman Bakanlığı kurulmuş,
- Orman Ür¼nleri Sanayi Genel M¼d¼rl¼g¼ (OR¼S) kurulmuş,
- Orman-K¼y İlişkileri Genel M¼d¼rl¼g¼ (ORK¼Y) kurulmuş,
- Bilgi teknolojilerine ağırlık verilmiş,
- Yol Planlama Grup M¼d¼rl¼kleri ve Yol Et¼t¼ Aplikasyon Ekip Şeflikleri kurularak Orman Yolları Şebeke Planlaması çalışmalarına başlanmış,
- Orman Ür¼nlerine İhraç G¼c¼ Kazandırılmasına Dair Kararname ıkarılmıŐ,
- İhracatta Vergi İadesi Uygulamasına Dair Karar ıkarılmıŐ,
- Orman envanterinin yeni tekniklerle yapılması çalışmaları hızlandırılmıŐ,
- Orman ür¼n¼ hasat çalışmalarında toplu üretim çalışmaları g¼ndeme getirilerek tıraşlama kesimlerine bu tarihlerde başlanmış,
- Orman Ür¼nlerinin Tahsisli Satışları Hakkında Esaslar kararnamesi çıkarılarak, alıcılara istediği zamanda ihale g¼n¼n¼ beklemeden orman ür¼n¼ alabilme imk¼n¼ sağlanmış,
- FAO destekli Ormancılık ve Orman Ür¼nleri Sanayi Geliştirme Projesi hazırlanmış ve uygulamaya başlanmış,
- 1962 yılında kurulan “Kavakçılık Araştırma Enstit¼s¼’n¼n çalışma alanları genişletilmiş, 1968 yılında da adı Kavak ve Hızlı Gelişen Yabancı T¼r Orman Ağaçları Enstit¼s¼ olarak değiştirilmiş,
- 1965 ve izleyen yıllarda Milli Parklar Kanunu tasarıları TBMM’ye sunulmuştur.

Uygulamalardan g¼r¼leceđi gibi I., II. ve III. Demirel H¼k¼metleri d¼neminde özellikle orman ür¼nlerinin üretimini artırılmasına, üretilen ür¼nlerin ihracatının teşvikine ağırlık verilmiştir. 1964 yılında 2.441.000 m³ olan end¼striyel odun üretimi yıllar itibariyle artarak, 1971 yılı sonunda 4.915.000 m³e y¼kselmiŐ olması orman kaynaklarının odun hammaddesi üretimi odaklı yönetildiğinin g¼stergesi olarak değerlendirilebilir.

ANAP’ın tek başına iktidar olduğu 1983-1991 d¼neminde yaklaşık sekiz yılda 6831 sayılı Orman Kanununda 05.6.1986 tarih ve 3302 sayılı, 22.5.1987 tarih ve 3373 ile 03.11.1988 tarih ve 3493 sayılı kanunlarla üç defa değişiklik yapılmıştır.

ANAP d¼neminde;

- Orman sınırları dışına çıkarılacak alanların kapsamı genişletilmiş,
- Orman Köylerinde oturan köylülere verilen zati ihtiyaçlarda köylülerin lehine yeni düzenlemeler yapılmış,
- Kadastro çalışmalarının hızlandırılması sağlanmış,
- Özel Ormanlardaki yapılaşma oranı %2'den %6'ya çıkarılmış,
- Ormanlarla ilgili her çeşit işin OGM tarafından yapılması yanında yaptırılmasının da yolu açılmış,
- Ormanda üretimde çalışan köylü ve kooperatiflerin %2 olan istihkak fazlalıkları % 10'a çıkarılmış,
- Ağaçlandırma çalışmalarına kaynak olması için Ağaçlandırma Fonu oluşturulmuş,
- Orman yangınlarında sakatlanan ve ölenlere verilen tazminat miktarlarında artış sağlanmış,
- Kendi ihtiyacı için tapulu arazisinden ağaç kesilmesi kolaylaştırılmış,
- Paranın değer kaybetmesiyle caydırıcılığını yitiren 6831 sayılı Orman Kanununun cezai hükümleri, günün şartlarına göre yeniden düzenlenmiştir.

ANAP'ın kendinden önceki partilerden en önemli farkı; tabii kaynakların Devletin tasarrufunda olmakla birlikte, geliştirme ve işletme haklarını Devletin koyacağı esaslar içinde fertlere ve fertlerin kuracağı teşebbüslere bırakmak istemesidir.

Ayrıca orman işletmelerini idari, teknik ve mali sorumluluğa haiz müstakil birim haline getirme taahhüdü de ormancılık açısından son derece önemlidir. Ancak yaklaşık sekiz yıllık ANAP Hükümetleri döneminde orman işletmelerinin idari, teknik ve mali sorumluluğa haiz birim haline getirilmesi için bir düzenleme yapılmamıştır.

ANAP hükümetleri döneminde Ağaçlandırma, Erozyon Kontrolü, Özel Ağaçlandırma, Suni Tensil, ve Enerji Ormanı Tesisinin toplam gerçekleştirmelerinde 1984 yılından itibaren önce artış, 1988 yılından sonra ise düşüş söz konusudur (Ek Tablo 2).

Özel ağaçlandırma çalışmaları ise, Türkiye'de ilk defa 1986 yılında ANAP Hükümeti döneminde başlamıştır. Üretim ve pazarlama faaliyetleri yönüyle ANAP, 13.12.1983

tarihinde hükümet olduğunda aynı yılsonu 6.665.000 m³ olan endüstriyel odun üretimi, iktidarın birinci yılı sonunda yaklaşık %14 oranında artarak 7.596.000 m³'e yükselmiştir. 1990 yılına kadar aşağı yukarı aynı seviyelerde üretim gerçekleşmesi olmuş, 1990 yılında 6.581.000 m³'e, 1991 yılında ise 6.513.000 m³'e düşmüştür.

Yakacak odun üretiminde ise, 1983 yılında 19.851.000 ster olan üretim miktarı, 1991 yılı sonunda 11.503.000 stere kadar gerilemiştir. Yakacak odun üretiminin düşmesinde ana sebebin, zamanla köyden şehre göçün olması, bundan dolayı köylülere verilen zati yakacak odun miktarlarının da buna bağlı olarak azalması olduğu söylenebilir.

Köyden şehre göçün olması ile orman köylerinin ormanlar üzerindeki yakacak ve yapacak baskılarının azalması, zaman içinde ormanlara yapılan yollarla ormanların işletmeye açılması, yeni yapılan amenajman planlarına göre ormanlardan çıkarılacak dikili kabuklu gövde hacminin yani etanın artmış olması üretilen endüstriyel odun miktarında artışa sebep olabileceği gibi, ülkedeki ekonomik istikrar, hatta dünyadaki ekonomik gelişme veya krizlerde endüstriyel odun üretimi üzerinde etkili olabilir.

ANAP zamanında yapılan yıllar itibariyle kadastro çalışmalarına ait net bilgilere ulaşılamadığından bu dönemde yapılan alansal kadastro çalışmalarının değerlendirilmesi yapılamamıştır. Buna rağmen; gerek 3402 sayılı Kadastro Kanununun ANAP döneminde 1987 yılında çıkarılmış olması, gerekse 6831 sayılı Orman Kanunundaki kadastro çalışmalarını hızlandırmayı amaçlayan değişiklikler, ANAP'ın kadastro çalışmalarına verdiği önemin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

18.11.2002 tarihinde iktidara gelen AK Partinin yaklaşık on yıllık hükümetleri döneminde gerek ormancılık mevzuatında, gerekse uygulamalarında önemli değişiklikler olmuştur. Bu dönemde 6831 sayılı Orman Kanununda toplam on üç defa değişiklik yapılmıştır.

AK Parti döneminde yapılan başlıca değişiklikler şunlardır:

- Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği başlatılmış, yapılan ağaçlandırma çalışmaları ile ağaçlandırma alanında dünyada ilk üçe girilmiştir.

- Kadastro alışmaları konusunda yapılan düzenlemeler ile; köy muhtarlığı kabul etmese bile kadastro çalışmalarının re'sen yapılması, kadastroya itiraz sresinin 6 aydan 1 aya indirilmesi, orman kadastro çalışmalarına Harita ve Kadastro Mdrlklerincede kontrol mühendisi görevlendirilmesi sağlanmıştır.
- Orman kadastro ile arazi kadastrounu birleştiren 5304 sayılı Kanun'da AK Parti hükümeti döneminde çıkarılmıştır. Bu kanun ile, Türkiye'de kadastro çalışmaları hızlanmış, iki başlı kadastro uygulamasına son verilmiştir.
- Orman yangınlarında sakatlanan ve vefat edenlere ödenecek tazminat yeniden belirlenmiş, orman yangınları ile mücadele eden personele ise, Mayıs ayı başından Kasım ayı sonuna kadar fazla çalışma creti ödenmesi sağlanmıştır.
- 5531 sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği yasaı çıkarılmıştır.
- Sokak hayvanlarına bakımevi için orman arazilerinin tahsisi sağlanmıştır.
- Madencilik faaliyetlerinin sona ermesiyle idareye teslim edilen ocakların hafriyat atıkları ile doldurulması için bedeli karşılığında belediyelere izin verilmesi sağlanmıştır.
- Orman alanlarında orman idaresince tespit edilecek usul ve esaslar çerçevesinde hayvan otlatılmasına izin verilmiştir.
- Bozuk Orman alanlarında aşılama suretiyle iyileştirme (rehabilitasyon) yapılmasının n açılmıştır.
- Orman alanlarında yapılan kaçak yayla evleri Orman Genel Müdürlüğünün uhdesine alındıktan sonra, kiraya verilmesi sağlanarak yıkımdan kurtarılmıştır.
- Devlet niversitelerine orman arazilerinden tahsis yapılmasına imkan sağlanmıştır.

Tek başına hükümet olan partilerin seçim beyannameleri, hükümet programları ve hükümet icraatları arasında uyumlu bir ilişkinin olması, yani seçim beyannamelerinde vaat ettiklerini hükümet programlarına almaları, hükümet programına aldıklarını da çıkardığı kanunlarla icraata dönüştürmeleri beklenen bir durumdur.

Bu kapsamda AP, ANAP ve AK Parti tek parti iktidarı dönemleri genel olarak değerlendirildiğinde;

- AP, seçim beyannamelerinde vaat ettiklerini hükümet programlarına kısmen değiştirerek aldığı, hükümet icraatlarının ise hükümet programlarına uygun olduğu,
- ANAP, seçim beyannamelerinde vaat ettiklerini aynen hükümet programına aldığı, icraatlarının da hükümet programıyla uyumlu olduğu,
- AK Parti ise seçim beyannamelerinde ormanlara doğal kaynak olarak yer verdiği, fazlaca ayrıntıya girmediği, asıl ayrıntılı hedeflere Hükümet Eylem Planlarında yer verildiği, hükümet programları ile icraatlarının birbiriyle uyumlu olduğu görülmüştür.

Bununla birlikte her üç partinin tek parti iktidarı dönemlerinde halktan gelen talepler ve ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda orman sınırlarında daraltmaya sebebiyet verecek düzenlemeler yapılmıştır.

Öte yandan, AP tek başına hükümet olduğu dönemde üretim çalışmalarında, ANAP döneminde özel ağaçlandırma çalışmalarında, AK Parti döneminde ağaçlandırma, üretim ve kadastro çalışmalarında kayda değer artışlar olmuştur.

Bu araştırmada üzerinde çalışılan AP, ANAP ve AK Partinin iktidar oldukları yıllardaki gerek mevzuattaki değişiklikler, gerekse uygulamalar dikkatle incelendiğinde; bütün düzenlemelerin halkın taleplerinden ve ihtiyaçlardan ortaya çıktığı görülmektedir. Halkın oylarıyla hükümet olan seçilmişlerin kendilerini seçen halkın isteklerine ve ülkenin ihtiyaçlarına göre kanunlar çıkarmaları ve uygulamalarda bulunmaları kadar doğal bir şey olamaz. Ancak bu noktada zaman zaman sıkıntılar yaşandığı, siyasi kaygıların zaman zaman öne plana geçtiği de olmuştur. Asıl konu, siyaset yapanların bütün bu mevzuat değişikliklerinde bir taraftan seçmeni memnun ederken, diğer taraftan ülkenin genel menfaatlerini de gözetmeleridir.

Gerek hukuksal düzenlemelerde, gerekse uygulamalarda ormanların zararına bir durumun ortaya çıkmaması için ormanın insanlığa sağladığı faydalar konusunda toplumun bütün kesimlerinde bilincin oluşturulması şarttır. Bunun için orman teşkilatının, ormancılık ile ilgili sivil toplum örgütlerinin en önemli görevlerinin toplumda ormanlarla ilgili bilincin yaygınlaştırılması olmalıdır.

Ormanlar üzerindeki baskıların azalması için Türkiye’de arazi sınıflandırılmasının bir an önce yapılması gerekir. Çünkü bir taraftan fidan dikilemeyecek kadar taşlık ve kayalık özellikte olup rehabilitasyon yapılamayacak kadar bozuk olan sahalar orman vasfında olduğundan üzerinde bir işlem yapılamaz iken, bir taraftan da yerleşime yer bulamayınca birinci sınıf tarım alanları (örneğin Bursa Ovası) iskana açılmakta ve beton yığınları ile dolmaktadır. Devlet verimli tarım alanlarının betonlaşmaması için, şehirlere yakın ıslahı mümkün olmayan orman alanlarını “*Takas Yöntemi*” ile iskâna açmalı, iskâna açılan yerlerden elde edilen gelirlerle de ormana bitişik olup işlenmediğinden kendiliğinden ormanlaşan tarım alanlarını istimplâk ederek, bu alanları orman tanımı içine almalıdır.

Böyle bir uygulamaya geçilmesi durumunda;

- Şehirlere yakın bozuk vasıflı ormanların ıslahı için milyonlarca lira harcanmayacak,
- Takas Yöntemi ile alınacak yerler ormana bitişik olup işlenmeyen yerler olduğundan az bir masrafla, hatta Karadeniz şartlarında kendiliğinden ormanlaşacak,
- Deprem riski olan tarım alanlarına binalar yapılmayacak ve deprem riskine önlem alınmış olacak,
- Kullanılabilen tarım alanları betonlaşmadan kurtarılacak, bu şekilde her geçen gün artış gösteren nüfusumuz açlık tehlikesiyle karşı karşıya gelmeyecek,
- Takas yöntemiyle elde edilecek orman alanlarındaki ağaç serveti artımı, bozuk orman alanlarının artımına göre daha fazla olacağından, hem daha çok odun üretimi hem de dolayısıyla daha yüksek miktarda atmosferdeki karbonun tutulması sağlanacaktır.

Son olarak, Ülkemiz ormanları üzerinde uzun yıllardır devam eden baskıların sona erdirilebilmesi ve mevcut orman kaynaklarının etkin bir şekilde yönetilmesi ve işletilebilmesi için, yukarıda önerilen takas yöntemi Ülkeyi idare eden ya da edecek olan siyasi bir partiler için bir alternatif olarak düşünülebilir. Ancak bunun hayata geçirilebilmesi için hükümet öncülüğünde, ormancılık bürokrasisi, ormancılık sivil toplum örgütleri ve orman fakülteleri ile diğer il grupları arasında Türkiye gerçeğine uygun olarak bu konuda bir mutabakat sağlanmalıdır. Ardından orman alanlarını

azaltmadan, verimli hale getirilmesi mümkün olmayan taşlık kayalık orman alanlarını takas yöntemi ile orman tanımından çıkararak, bunun yerine ormanlaştırılması daha az maliyetli, kullanılmayan tarım alanları orman tanımı içine alınmalıdır. Bu sayede hem daha verimli orman alanlarının elde edilmesi, hem de halkın ihtiyaç ve taleplerinin karşılanması mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

- Adalet Partisi, 1965. Adalet Partisi Seçim Beyannamesi 1965, Adalet Partisi Genel Merkez Neşriyat 21, Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi, Ankara.
- Adalet Partisi, 1969. Adalet Partisi Seçim Beyannamesi 1969, Adalet Partisi Genel Merkez Yayınları No. 38, Doğuş Matbaacılık ve Ticaret Limited Şirketi Matbaası, Ankara.
- Akesen, A., Ekizoğlu, A. 2010. Ormancılık Politikası, Türkiye Ormancılar Derneği Eğitim Dizisi Yayın No:6, Ankara.
- Anonim, 1961. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun No: 334, Kabul Tarihi: 09.07.1961, Resmi Gazete Tarih: 20.07.1961, Sayı: 10859.
- Anonim, 1982. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun No: 2709, Kabul Tarihi: 07.11.1982, Resmi Gazete Tarih: 09.11.1982, Sayı: 17863 (Mükerrer).
- Anonim, 1983. Anavatan Partisi 1983 Seçim Beyannamesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi, Ankara.
- Anonim, 1987. Anavatan Partisi 29 Kasım 1987 Seçim Beyannamesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi, Ankara.
- Ayaz, H., 1998. Orman Sınırları Dışına Çıkarma Uygulamasının Yasal Boyutu ve Sosyo-Ekonomik Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Bingöl, İ. 1990. Geçmişten Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız, Cilt I, Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını No:3, İstanbul.
- Çağlar, Y. 2012. Türkiye Ormancılık Tarihi, ODTÜ Yayıncılık, ISBN: 978-605-4362-66-0, Ankara.
- ÇOB, 2007. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği Eylem Planı (2008-2012), Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara.
- DPT, 2003. T.C. 58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP), 03 Ocak 2003, Ankara.
- DPT, 2008. T.C. 60. Hükümet Programı Eylem Planı, 10 Ocak 2008, Ankara.
- Koçak, F., Türker, M.F. ve Öztürk, A., Orman Mülkiyet Sorunlarının Çözümüne Alternatif Bir Yaklaşım: Artvin OBM Kestane Meyvesi Üretimi Projesi, Doğu Karadeniz Bölgesinde Kadastro ve Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, 11-12 Ekim 1999, KTÜ-Trabzon, Bildiriler Kitabı, Editör: Doç. Dr. Cemal BIYIK, 145-155, Trabzon, 1999.

- Küçük, Y. 1978. Türkiye Üzerine Tezler, 1908-1978, (Nezih Danyal'ın Çizgisiyle), İkinci Basım, Tekin Yayınevi, Ankara.
- Resmi Gazete, 1966. Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun, Kanun No:780, Kabul Tarihi: 03.08.1966, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 09.08.1966, Sayı: 12370 (Mükerrer).
- Resmi Gazete, 1968. 6831 Sayılı Orman Kanunu'na Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun, Kanun No:1056, Kabul Tarihi: 04.07.1968, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 17.07.1968, Sayı: 12952.
- Resmi Gazete, 1970. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 131. maddesinin değiştirilmesine dair kanun, Tarih: 22.04.1970, Sayı:13478.
- Resmi Gazete, 1983. 31/08/1956 Tarihli ve 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Kanun, Kanun No: 2896, Kabul Tarihi: 23/09/1983, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 27 Eylül 1983, Sayı: 18174.
- Resmi Gazete, 1986. 31.08.1956 Tarihli ve 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun, Kanun No: 3302, Kabul Tarihi: 05.06.1986, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:19.06.1986, Sayı: 19139.
- Resmi Gazete, 1987. 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Ve Bu Kanuna Bazı Hükümler Eklenmesi Hakkında Kanun, Kanun No: 3373, Kabul Tarihi: 22.5.1987, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:28.05.1987, Sayı: 19473.
- Resmi Gazete, 1988. 6831 Sayılı Orman Kanununda, 1475 Sayılı İş Kanununda, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununda Ve 2926 Sayılı Tarımda Kendi Adına Ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununda Değişiklikler Yapılmasına Ve Bu Kanunlardaki Ban Cezaların İdari Cezaya Dönüştürülmesine Dair Kanun, Kanun No: 3493, Kabul Tarihi: 03.11.1988, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:11.11.1988, Sayı: 19986.
- Resmi Gazete, 2003. Orman Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No: 4999, Kabul Tarihi: 05.11.2003, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 18.11.2003, Sayı: 25293.
- Resmi Gazete, 2007. Ağaçlandırma Seferberliği Genelgesi, Genelge No: 2007/28, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01.11.2007, Sayı:26687.
- Resmi Gazete, 2012. Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun, Kanun No. 6292, Kabul Tarihi: 19/4/2012, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:26.05.2012, Sayı:28275.
- Türker, M.F., Balık, T., Ayaz, H., 1998. Sosyal İhtilaflı Orman Alanlarının Orman İşletmeciliği Faaliyetleri Üzerine Etkileri (Maçka Devlet Orman İşletmesi

Örneği), Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, 8 -10 Ekim 1998, s: 251-260, Trabzon.

Türker, M.F., Pak, M. ve Öztürk, A., 1999. Ormanlık Sektöründe Orman Kadastro Çalışmaları ve Orman Mülkiyet Sorunlarının Ülke Kalkınma Planları ve Ormanlık Yasal Mevzuatı Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Doğu Karadeniz Bölgesinde Kadastro ve Mülkiyet Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 11-12 Ekim 1999, s: 193-204, Trabzon.

Türker, M.F., Ayaz, H., 2001. Orman Köyleri Kurultayı (22-23 Haziran 1998, Ankara) Sürecinin Değerlendirilmesi: Gerekçeler ve Tespitler, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Seminer Serisi: 7, 1998-1999 Eğitim-Öğretim Yılı Güz ve Bahar Yarıyılları Seminerleri, Trabzon.

Türker, M.F., Pak, M., Öztürk, A., Durusoy, İ., 2006. Türkiye’de Odun Dışı Orman Ürünlerinin Sürdürülebilir İşletmeciliği: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Uluslararası Odun Dışı Orman Ürünleri Sempozyumu, Trabzon.

Türker, M.F., 2008. Ormanlık İşletme Ekonomisi, xvi+255 s, ISBN: 978-605-60295-0-9, Derya Kitabevi, Trabzon.

Türker, M.F., 2009. Ülkemiz Yüksek Öğreniminin Çağdaştırılması Sürecinde Ormanlık Anlayışları, 5531 Sayılı Kanun ve AÇÜ ile KTÜ Orman Fakültelerinin Konumu, 5531 Sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanun’un Yüksek Öğretim-Eğitim ve Uygulamaya Yansımaları, Alınması Gereken Önlemler Konulu Panel, Orman Mühendisleri Odası, 16-19 Kasım 2009, Antalya

URL, 1. http://www.tbmm.gov.tr/kutuphane/e_kaynaklar_kutuphane_hukumetler.html, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri, Erişim Tarihi: 18.05.2012

URL, 2. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufus80app/idari.zul?yil=1965>, 1965 Genel Nüfus Sayımı, Erişim Tarihi: 06.12.2012

URL, 3. <http://www2.ogm.gov.tr/istatistikler>, Erişim Tarihi: 31.07.2012

URL, 4. http://www.belgenet.net/ayrinti.php?yil_id=5, 1965 Yılı Genel Seçim Sonuçları, Erişim Tarihi: 30.07.2012

URL, 5. <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP30.htm>, I. Demirel Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 18.05.2012

URL, 6. http://www.belgenet.net/ayrinti.php?yil_id=6, 1969 Yılı Genel Seçim Sonuçları, Erişim Tarihi: 30.07.2012

URL, 7. <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP31.htm>, II. Demirel Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 18.05.2012

URL, 8. <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HP32.htm>, III. Demirel Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 18.05.2012

- URL, 9. <http://www.agm.gov.tr/AGM/Files/tanitim-organizasyon/tarihce.PNG>, AGM'nin Tarihçesi, Erişim Tarihi: 31.07.2012
- URL, 10. <http://www.agm.gov.tr/AGM/AnaSayfa/istatistikler.aspx?sflang=tr>, 1946 – 2010 Yıllar İtibariyle Yapılan Orman Tesisi Çalışmaları, Erişim Tarihi: 31.06.2012
- URL, 11. http://www.belgenet.net/ayrinti.php?yil_id=9, 1983 Yılı Genel Seçim Sonuçları, Erişim Tarihi: 01.08.2012
- URL, 12. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP45.htm>, I. Özal Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 19.05.2012
- URL, 13. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP46.htm>, II. Özal Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 19.05.2012
- URL, 14. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP47.htm>, Akbulut Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 19.05.2012
- URL, 15. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP48.htm>, I. Yılmaz Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 19.05.2012
- URL, 16. http://tr.wikipedia.org/wiki/Adalet_ve_Kalkınma_Partisi, Erişim Tarihi: 11.8.2012
- URL, 17. (<http://www.belgenet.com/secim/bildirge/akp2002-1.html>), Erişim Tarihi: 11.8.2012
- URL, 18. www.yayed.org.tr, Erişim Tarihi: 11.08.2012
- URL, 19. <http://www.akparti.org.tr/site/secimler/2011-secim-sarkilari-ve-dosyalari> Erişim Tarihi: 11.08.2012
- URL, 20. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP58.htm>, Gül Hükümeti Programı, Erişim Tarihi:19.05.2012
- URL, 21. <http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/pPmCv.aspx>, Erişim Tarihi: 12.08.2012
- URL, 22. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP59.htm>, Erdoğan Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 20.05.2012
- URL, 23. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP60.htm>, II. Erdoğan Hükümeti Programı, Erişim Tarihi: 20.05.2012
- URL, 24. <http://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP61.htm>, III. Erdoğan Hükümeti Programı, Erişim Tarihi:20.05.2012
- URL, 25. http://web.ogm.gov.tr/birimler/merkez/agaclandirma/OzellikliAlanagaclandirmalari_Dokumanlar/Forms/AllItems.aspx, Erişim Tarihi: 17.08.2012

EKLER

Ek Tablo 1. 1960 sonrası hükümetler

No	Adı	Süresi	Başbakanı	Şekli
24	I. Gürsel Hükümeti	30.05.1960-05.01.1961	Cemal Gürsel	İhtilal
25	II. Gürsel Hükümeti	05.01.1961-20.11.1961	Cemal Gürsel	İhtilal
26	VIII. İnönü Hükümeti	20.11.1961-25.06.1962	İsmet İnönü	Koalisyon
27	IX. İnönü Hükümeti	25.06.1962-25.12.1963	İsmet İnönü	Koalisyon
28	X. İnönü Hükümeti	25.12.1963-20.02.1965	İsmet İnönü	Koalisyon
29	Ürgüplü Hükümeti	20.02.1965-27.10.1965	Suat Hayri Ürgüplü	Koalisyon
30	<i>I. Demirel Hükümeti</i>	<i>27.10.1965-03.11.1969</i>	<i>Süleyman Demirel</i>	<i>Tek Parti</i>
31	<i>II. Demirel Hükümeti</i>	<i>03.11.1969-06.03.1970</i>	<i>Süleyman Demirel</i>	<i>Tek Parti</i>
32	<i>III. Demirel Hükümeti</i>	<i>06.03.1970-26.03.1971</i>	<i>Süleyman Demirel</i>	<i>Tek Parti</i>
33	I. Erim Hükümeti	26.03.1971-11.12.1971	Nihat Erim	Partiler üstü
34	II. Erim Hükümeti	11.12.1971-22.05.1972	Nihat Erim	Partiler üstü
35	Melen Hükümeti	22.05.1972-15.04.1973	Ferit Melen	Koalisyon
36	Talu Hükümeti	15.04.1973-26.01.1974	Naim Talu	Koalisyon
37	I. Ecevit Hükümeti	26.01.1974-17.11.1974	Bülent Ecevit	Koalisyon
38	Irmak Hükümeti	17.11.1974-31.03.1975	Sadi Irmak	Azınlık
39	IV. Demirel Hükümeti	31.03.1975-21.06.1977	Süleyman Demirel	Koalisyon
40	II. Ecevit Hükümeti	21.06.1977-21.07.1977	Bülent Ecevit	Azınlık
41	V. Demirel Hükümeti	21.07.1977-05.01.1978	Süleyman Demirel	Koalisyon
42	III. Ecevit Hükümeti	05.01.1978-12.11.1979	Bülent Ecevit	Azınlık
43	VI. Demirel Hükümeti	12.11.1979-12.09.1980	Süleyman Demirel	Azınlık
44	Ulus Hükümeti	20.09.1980-13.12.1983	Bülent Ulus	İhtilal
45	<i>I. Özal Hükümeti</i>	<i>13.12.1983-21.12.1987</i>	<i>Turgut Özal</i>	<i>Tek Parti</i>
46	<i>II. Özal Hükümeti</i>	<i>21.12.1987-09.11.1989</i>	<i>Turgut Özal</i>	<i>Tek Parti</i>
47	<i>Akbulut Hükümeti</i>	<i>09.11.1989-23.06.1991</i>	<i>Yıldırım Akbulut</i>	<i>Tek Parti</i>
48	<i>I. Yılmaz Hükümeti</i>	<i>23.06.1991-20.11.1991</i>	<i>Mesut Yılmaz</i>	<i>Tek Parti</i>
49	VII. Demirel Hükümeti	21.11.1991-25.06.1993	Süleyman Demirel	Koalisyon
50	I. Çiller Hükümeti	25.06.1993-05.10.1995	Tansu Çiller	Koalisyon
51	II. Çiller Hükümeti	05.10.1995-30.10.1995	Tansu Çiller	Azınlık
52	III. Çiller Hükümeti	30.10.1995 - 06.03.1996	Tansu Çiller	Koalisyon
53	II. Yılmaz Hükümeti	06.03.1996 - 28.06.1996	Mesut Yılmaz	Koalisyon
54	Erbakan Hükümeti	28.06.1996 - 30.06.1997	Necmettin Erbakan	Koalisyon
55	III. Yılmaz Hükümeti	30.06.1997 - 11.01.1999	Mesut Yılmaz	Koalisyon
56	IV. Ecevit Hükümeti	11.01.1999 - 28.05.1999	Bülent Ecevit	Azınlık
57	V. Ecevit Hükümeti	28.05.1999-18.11.2002	Bülent Ecevit	Koalisyon
58	<i>Gül Hükümeti</i>	<i>18.11.2002-14.03.2003</i>	<i>Abdullah Gül</i>	<i>Tek Parti</i>
59	<i>Erdoğan Hükümeti</i>	<i>14.03.2003-29.08.2007</i>	<i>Recep Tayyip Erdoğan</i>	<i>Tek Parti</i>
60	<i>II. Erdoğan Hükümeti</i>	<i>29.08.2007-06.07.2011</i>	<i>Recep Tayyip Erdoğan</i>	<i>Tek Parti</i>
61	<i>III. Erdoğan Hükümeti</i>	<i>06.07.2011-</i>	<i>Recep Tayyip Erdoğan</i>	<i>Tek Parti</i>

Ek Tablo 2. 1946 – 2012 Orman Tesis Çalışmaları

Orman Tesis Çalışmaları (AGM + OGM + DSI + DİĞER)											
Yıllar	F a a l i y e t l e r (Ha.)										TOPLAM
	BİRİM	Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü						Orman Genel Müdürlüğü			
		Ağaçlandırma			Rhb.	Erozyon Kontrol	Mera Islahı	Özel Ağaçln.	Suni Tensil	Enerji Orm. Tes.	
Orman İçi	Orman Dışı	Toplam									
1946	OGM	3.083		3.083							3.083
1947		3.441		3.441							3.441
1948		4.203		4.203							4.203
1949		2.007	1.261	3.268							3.268
1950		3.299	311	3.610							3.610
1951		13.105	296	13.401							13.401
1952		1.303	295	1.598							1.598
1953		86	392	478							478
1954		1.336	383	1.719							1.719
1955		2.639	567	3.206							3.206
1956		4.423	234	4.657							4.657
1957		5.785	750	6.535							6.535
1958		8.503	647	9.150							9.150
1959		15.018	893	15.911							15.911
1960		10.521	1.275	11.796							11.796
1961		8.941	1.166	10.107							10.107
1962		11.602	2.764	14.366		14.806	961				30.133
1963		38.970	950	39.920		6.362	559				46.841
1964		25.052	635	25.687		7.629	798				34.114
1965		32.701	623	33.324		10.631	1.528				45.483
1966	25.037	598	25.635		9.951	1.857				37.443	
1967	23.311	652	23.963		5.313	2.258				31.534	
1968	20.282	709	20.991		4.454	2.058				27.503	
1946-1968	TOPLAM	264.648	15.401	280.049	0	59.146	10.019	0	0	0	349.214

Ek Tablo 2. 1946 – 2012 Orman Tesis Çalışmaları (Tablonun Devamı)

Orman Tesis Çalışmaları (AGM + OGM + DSİ + DİĞER)											
Yıllar	BİRİM	F a a l i y e t l e r (Ha.)									TOPLAM
		Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü							Orman Genel Müdürlüğü		
		Ağaçlandırma			Rhb.	Erozyon Kontrol	Mera Islahı	Özel Ağaçln.	Suni Tensil	Enerji Orm. Tes.	
		Orman İçi	Orman Dışı	Toplam							
1969	AGM	18.622	426	19.048		4.155	1.383				24.586
1970		19.730	441	20.171		4.642	1.149				25.962
1971		17.438	102	17.540		3.626	551				21.717
1972		16.356	151	16.507		3.273	541				20.321
1973		17.996	191	18.187		4.253	403		18.659		41.502
1974		15.659	267	15.926		4.257	313		26.972		47.468
1975		28.457	956	29.413		6.255	2.044		25.755		63.467
1976		32.448	896	33.344		6.275	3.365		25.185		68.169
1977		36.361	1.624	37.985		8.595	7.800		19.095		73.475
1978		32.943	1.107	34.050		5.368	3.332		28.904	5.030	76.684
1979		27.408	459	27.867		3.560	2.588		31.575	3.988	69.578
1980		20.744	225	20.969		2.217	2.174		23.670	3.513	52.543
1969-1980	TOPLAM	284.162	6.845	291.007	0	56.476	25.643	0	199.815	12.531	585.472
1981	OGM	43.118	2.825	45.943		4.984	3.164		29.735	4.798	88.624
1982		52.341	1.339	53.680		4.826	2.017		26.437	10.875	97.835
1983		63.785	2.425	66.210		13.635	3.915		21.449	19.552	124.761
1984		85.471	2.156	87.627		12.608	1.838		17.776	33.602	153.451
1985		98.189	2.211	100.400		15.907	3.395	0	17.342	45.147	182.191
1986		106.540	1.814	108.354		12.520	2.189	264	19.840	55.415	198.582
1987		111.167	2.965	114.132		14.264	2.460	719	23.705	60.352	215.632
1988		114.698	4.671	119.369		23.806	3.640	512	24.246	61.600	233.173
1989		110.890	2.749	113.639		25.555	3.530	311	26.217	57.668	226.920
1990		76.673	2.211	78.884		9.912	1.772	647	22.864	34.655	148.734
1991		54.317	2.435	56.752		2.801	982	925	19.832	26.645	107.937
1981-1991	TOPLAM	917.189	27.801	944.990	0	140.818	28.902	3.378	249.443	410.309	1.777.840

Ek Tablo 2. 1946 – 2012 Orman Tesis Çalışmaları (Tablonun Devamı)

Orman Tesis Çalışmaları (AGM + OGM + DSi + DiĞER)											
Yıllar	F a a l i y e t l e r (Ha)										TOPLAM
	BİRM	Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü							Orman Genel Müdürlüğü		
		Ağaçlandırma			Rh.b.	Erozyon Kontrol	Mera Islahı	Özel Ağaçln.	Suni Tensil	Enerji Orm. Tes.	
		Orman İçi	Orman Dışı	Toplam							
1992	AGM / OGM	24.519		24.519		3.660		490	18.508	22.531	69.708
1993	AGM / OGM	27.058		27.058		7.458	880	263	23.614	26.989	86.262
1994	A.G.M.	18.143		18.143		10.280	2.408	835			31.666
	O.G.M	21.509		21.509		0		0	25.533	13.146	60.188
	TOPLAM	39.652		39.652		10.280	2.408	835	25.533	13.146	91.854
1995	A.G.M.	11.301		11.301		6.114	3.455	1.317			22.187
	O.G.M	12.956		12.956					22.870	12.808	48.634
	TOPLAM	24.257		24.257		6.114	3.455	1.317	22.870	12.808	70.821
1996	AGM / OGM	37.927		37.927		26.329	3.834	1.744	23.079	11.588	104.501
1997	AGM / OGM	32.031		32.031		26.124	3.120	2.282	34.200	5.573	103.330
1998	AGM / OGM	25.959		25.959	3.135	29.430	2.885	7.245	13.502	10.274	92.430
1999	AGM / OGM	11.529		11.529	8.739	22.571	4.096	2.494	21.263	11.048	81.740
2000	AGM / OGM	24.494		24.494	6.502	30.449	4.995	4.189	13.824	12.627	97.080
2001	AGM / OGM	25.672		25.672	4.089	32.780	3.800	2.499	14.658	13.194	96.692
2002	AGM / OGM	28.647		28.647	2.093	18.608	440	2.199	14.034	13.100	79.121
2003	AGM / OGM	36.914		36.914	5.187	42.042	2.500	4.943	10.531	14.812	116.929
2004	A.G.M.	34.016		34.016	16.823	42.136	3.240	8.624			104.839
	O.G.M	0		0	31.190	0	0	0	15.737	13.577	60.504
	TOPLAM	34.016		34.016	48.013	42.136	3.240	8.624	15.737	13.577	165.343
2005	A.G.M.	21.439		21.439	17.005	47.493	4.259	10.503			100.699
	O.G.M	0		0	48.255		0	0	9.980	18.771	77.006
	TOPLAM	21.439		21.439	65.260	47.493	4.259	10.503	9.980	18.771	177.705
2006	A.G.M.	25.319		25.319	24.835	60.776	5.315	11.002			127.247
	O.G.M	0		0	260.342				13.579		273.921
	TOPLAM	25.319		25.319	285.177	60.776	5.315	11.002	13.579	0	401.168

Ek Tablo 2. 1946 – 2012 Orman Tesis Çalışmaları (Tablonun Devamı)

Orman Tesis Çalışmaları (AGM + OGM + DSİ + DİĞER) (Tablonun Devamı)											
Yıllar	F a a l i y e t l e r (Ha)										TOPLAM
	BİRİM	Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü							Orman Genel Müdürlüğü		
		Ağaçlandırma			Rhb.	Erozyon Kontrol	Mera Islahı	Özel Ağaçln.	Suni Tensil	Enerji Orm. Tes.	
		Orman İçi	Orman Dışı	Toplam							
2007	A.G.M.	18.228		18.228	15.341	42.984	4.163	8.190			88.906
	O.G.M	0			298.318				12.972		311.290
	TOPLAM	18.228		18.228	313.659	42.984	4.163	8.190	12.972	0	400.196
2008	A.G.M.	13.879		13.879	13.494	52.133	4.642	9.034			93.182
	O.G.M	0		0	323.416				19.622		343.038
	D.S.İ	2.619		2.619		1.784					4.403
	DİĞER	22.969		22.969							22.969
	TOPLAM	39.467	0	39.467	336.910	53.917	4.642	9.034	19.622	0	463.592
2009	A.G.M.	22.884		22.884	9.921	48.778	5.521	9.535			96.639
	O.G.M	483		483	364.807				14.379		379.669
	D.S.İ	1.752		1.752		1.574					3.326
	DİĞER	21.753		21.753							21.753
	TOPLAM	46.872		46.872	374.728	50.352	5.521	9.535	14.379	0	501.387
2010	A.G.M.	22.495		22.495	15.012	61.243	7.968	17.306			124.024
	O.G.M	440		440	331.890				8.059		340.389
	D.S.İ	1.598		1.598		158					1.756
	DİĞER	17.324		17.324							17.324
	TOPLAM	41.857		41.857	346.902	61.401	7.968	17.306	8.059	0	483.493
GENEL TOPLAM		2.031.856	50.047	2.081.903	1.800.394	871.344	132.085	108.072	779.202	622.878	6.395.878

Ek Tablo 2. 1946 – 2012 Orman Tesis Çalışmaları (Tablonun Devamı)

Orman Tesis Çalışmaları (AGM + OGM + DSİ + DİĞER)											
Yıllar	F a a l i y e t l e r (Ha)										TOPLAM
	BİRİM	Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü							Orman Genel Müdürlüğü		
		Ağaçlandırma			Rhb.	Erozyon Kontrol	Mera Islahı	Özel Ağaçln.	Suni Tensil	Enerji Orm. Tes.	
		Orman İçi	Orman Dışı	Toplam							
2011	O.G.M	21.907		21.907	344.570	65.401	10.114	8.566	10.431		460.989
	D.S.İ	816		816		1.687					2.503
	DİĞER	17.212		17.212							17.212
	TOPLAM	39.964		39.964	344.570	67.088	10.114	8.566	10.431		480.733
2012	O.G.M	31.026	2.659	33.665	347.719	81.781	9.635	4.944	12.958		490.702
	D.S.İ			2.358							2.358
	DİĞER			7317							7317
	TOPLAM	31.026	2.659	43.340	347.719	81.781	9.635	4.944	12.958		500.377
GENEL TOPLAM				2.165.207	2.492.683	1.020.213	151.834	121.582	802.591	622.878	7.376.988

Ek Tablo 3. Asli orman ürünleri üretim programı ve gerçekleştirmeleri (1000 m³-ster)

YILLAR	PROGRAM VE GERÇEK.	Dikili Damga (m ²)	Tomruk (m ²)	Tel Direği (m ²)	Maden Direği (m ²)	Sanayi Odunu (m ²)	Kâğıtlık Odun (m ²)	Yap.Odun Toplamı (m ²)	Lif-Yonga (m ²)	Sırk (m ²)	End. Odun Toplamı (m ²)	Yakacak Odun (Ster)
1980	Program	11.935	5.502	208	618	309	1.362	7.999	675		8.674	17.835
	Gerçek.	11.225	5.343	111	621	398	144	6.617	164		6.781	21.949
1981	Program	12.215	5.570	220	550	565	1.300	8.205	1.275		9.480	17.328
	Gerçek.	11.305	5.583	118	774	453	186	7.114	180		7.294	20.192
1982	Program	10.700	4.998	172	600	380	1.150	7.300	700		8.000	18.843
	Gerçek.	8.393	4.066	83	569	424	240	5.382	439		5.821	20.372
1983	Program	9.618	4.321	118	500	311	1.350	6.600	750		7.350	15.076
	Gerçek.	9.005	3.945	85	495	387	1.011	5.923	742		6.665	19.851
1984	Program	9.548	4.293	153	527	327	1.300	6.600	825		7.425	14.770
	Gerçek.	9.267	4.078	113	499	491	1.462	6.643	953		7.596	16.659
1985	Program	9.368	3.966	175	510	310	1.583	6.544	902		7.446	16.493
	Gerçek.	8.932	3.892	264	530	265	1.572	6.523	884		7.407	14.289
1986	Program	8.943	3.740	187	510	311	1.581	6.329	921	26	7.276	16.400
	Gerçek.	8.683	3.746	244	608	316	1.555	6.469	1.075	26	7.570	12.238
1987	Program	8.555	3.664	181	584	315	1.498	6.242	1.041	17	7.300	15.177
	Gerçek.	8.133	3.687	190	567	397	1.477	6.318	914	19	7.251	12.503
1988	Program	8.482	3.643	180	580	315	1.476	6.194	1.056	16	7.266	14.362
	Gerçek.	8.221	3.572	123	529	373	1.700	6.297	1.137	13	7.447	12.942
1989	Program	8.382	3.682	125	488	302	1.543	6.140	1.110	14	7.264	14.214
	Gerçek.	8.039	3.393	60	518	398	1.882	6.251	1.193	16	7.460	13.062
1990	Program	8.094	3.669	89	500	300	1.600	6.158	1.142	12	7.312	13.725
	Gerçek.	7.560	3.310	60	513	639	923	5.445	1.113	23	6.581	12.145
1991	Program	7.794	3.374	150	452	411	1.451	5.838	1.182	15	7.035	13.200
	Gerçek.	7.443	3.159	99	465	624	1.043	5.390	1.104	19	6.513	11.503
1992	Program	7.845	3.390	150	450	434	1.450	5.874	1.146	30	7.050	12.290
	Gerçek.	7.399	3.353	124	453	687	1.082	5.699	1.177	21	6.897	11.146
1993	Program	7.910	3.347	170	430	570	1.340	5.857	1.161	42	7.060	11.850
	Gerçek.	7.842	3.199	129	396	789	1.466	5.979	1.001	30	7.010	10.846
1994	Program	7.868	3.285	138	420	618	1.406	5.867	1.194	39	7.100	11.850
	Gerçek.	7.990	2.939	113	449	683	1.577	5.761	925	26	6.712	8.379
1995	Program	8.360	3.330	140	400	640	1.591	6.101	1.260	39	7.400	10.930
	Gerçek.	9.192	3.578	134	498	936	1.558	6.704	1.320	22	8.046	9.539
1996	Program	8.242	3.055	143	398	660	1.662	5.918	1.650	32	7.600	10.658
	Gerçek.	8.504	3.172	88	436	883	1.568	6.147	1.362	19	7.528	10.402
1997	Program	8.346	3.031	100	406	718	1.701	5.956	1.611	33	7.600	10.368
	Gerçek.	8.313	2.845	53	444	834	1.369	5.545	1.406	23	6.974	9.246
1998	Program	8.647	3.240	68	434	835	1.542	6.119	1.479	42	7.640	9.975
	Gerçek.	8.333	2.817	36	483	826	1.588	5.750	1.278	23	7.051	8.372
1999	Program	9.025	3.250	83	484	872	1.520	6.209	1.452	39	7.700	9.574
	Gerçek.	8.358	2.833	90	456	804	1.610	5.793	1.252	21	7.066	8.167
2000	Program	8.750	3.100	141	468	851	1.547	6.107	1.317	36	7.460	9.079
	Gerçek.	8.880	3.007	155	413	830	1.533	5.938	1.371	20	7.329	7.861
2001	Program	8.054	2.800	81	358	855	1.300	5.394	1.187	19	6.600	7.510
	Gerçek.	8.204	2.738	85	380	776	1.525	5.504	1.255	19	6.778	7.577
2002	Program	7.900	2.856		505	816	998	5.175	1.398	27	6.600	8.170
	Gerçek.	9.521	3.297	29	607	776	1.460	6.168	1.821	16	8.005	7.587
2003	Program	9.070	3.115	74	528	839	1.255	5.811	1.602	22	7.435	8.000
	Gerçek.	9.067	2.827	39	422	778	1.169	5.235	2.073	12	7.320	7.816
2004	Program	9.000	3.050	45	485	865	1.174	5.619	1.860	21	7.500	7.950
	Gerçek.	9.977	3.065	44	447	742	1.610	5.908	2.330	15	8.253	8.120
2005	Program	9.450	3.100	52	475	830	1.225	5.682	2.100	18	7.800	7.700
	Gerçek.	10.009	2.936	77	405	726	1.528	5.672	2.409	19	8.100	7.667
2006	Program	10.550	3.360	77	548	845	1.246	6.076	2.400	24	8.500	7.470
	Gerçek.	11.812	3.480	73	491	750	1.514	6.308	2.965	26	9.299	7.004
2007	Program	11.800	3.550	80	555	845	1.490	6.520	3.056	24	9.600	6.650
	Gerçek.	12.573	3.732	77	522	734	1.703	6.768	3.265	20	10.053	6.834
2008	Program	14.100	3.900	82	530	780	2.120	7.412	3.555	33	11.000	6.550
	Gerçek.	14.916	3.946	75	522	756	2.407	7.706	3.817	19	11.541	7.304
2009	Program	13.700	3.900	82	545	785	2.022	7.334	3.645	21	11.000	6.500
	Gerçek.	14.763	3.758	67	502	658	2.433	7.417	4.033	13	11.463	7.428
2010	Program	14.600	4.050	80	530	730	1.996	7.386	4.290	24	11.700	6.500
	Gerçek.	16.424	4.375	56	577	788	2.146	7.940	4.608	20	12.569	7.194
2011	Program	16.200	5.000	75	605	805	1.811	8.296	4.680	24	13.000	6.500
	Gerçek.	17.648	4.839	71	686	874	2.383	8.853	4.663	17	13.533	6.778
2012	Program	16.700	5.000	70	620	850	1.961	8.501	4.875	24	13.400	6.650
	Gerçek.	19.488	4.913	59	669	875	2.522	9.037	5.318	11	14.366	5.674

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : COŞKUN, Ahmet Köksal
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve Yeri : Şavşat 1968
Medeni Hali : Evli
Telefon : 0 505 275 44 65
Faks : --
e-mail : koksal_coskun@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Başlangıç-Bitiş
Yüksek Lisans	AÇÜ/Orman Mühendisliği Anabilim Dalı	2010 -
Lisans	KTÜ / Orman Mühendisliği Bölümü	1985-1989
Lise	Mareşal Çakmak Öğrt. Lisesi/Gümüşhane	1982-1985

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2011 – ...	Bursa	Orman Bölge Müdürü
2008-2011	Artvin	Orman Bölge Müdürü
2005-2008	Giresun	Orman İşletme Müdürü
2003-2005	Akkuş Ordu	Orman İşletme Müdürü
2001-2003	Mesudiye Ordu	Orman İşletme Müdür Yrd
1992-2001	Şavşat Artvin	Orman İşl.Şefi ve Müd.Yrd
1991-1992	Araç Kastamonu	Orman İşletme Şefi
1989-1991	Şavşat Artvin	Sözleşmeli Mühendis

Yabancı Dil

Fransızca

Yayınlar

1. **Coşkun, A.K.**, Demir, T., Süner, E., 2010. Artvin Orman Bölge Müdürlüğünde Coğrafi Bilgi Sisteminin Kullanımı, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt:II, Sayfa: 447-454, 20-22 Mayıs 2010, Artvin.
2. **Coşkun, A.K.**, Eroğlu, H., Özkaya, M.S., Çetiner, K., Bilgin, F. 2010. Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Odun Hammaddesi Üretim Çalışmalarının Mekanizasyon Açısından Değerlendirilmesi, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt:II, Sayfa: 587-597, 20-22 Mayıs 2010, Artvin.
3. **Coşkun, A.K.**, Aksu, Y., Çelik Göktürk, B. 2010. *Picea orientalis* Ormanlarında Zarar Yapan *Ips typographus* L, (Coleoptera : Scolytidea)'In Biyolojisi, Morfolojisi, Yayılışı, Zararı,Yapılan Mücadele Çalışmaları ve Alınan Sonuçlar Üzerine Araştırmalar, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt:IV, Sayfa: 1309-1317, 20-22 Mayıs 2010, Artvin.
4. **Coşkun, A.K.**, Aksu, Y. 2010. *Picea Orientalis* Ormanlarında Zarar Yapan *Dendroctonus micans* kug (Coleoptera: Scolytidea)'un Biyolojisi, Morfolojisi, Yayılışı, Zararı, Yapılan Mücadele Çalışmaları ve Alınan Sonuçlar Üzerine Araştırmalar, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt:IV, Sayfa: 1383-1391, 20-22 Mayıs 2010, Artvin.
5. **Coşkun, A.K.**, Aksu, Y. 2010. Kabuk Böceklerinin Feromon Tuzaklarına Yönelirken Renk ve Tuzak Tipi Ayrımı Yapıp Yamadıklarının Tespiti Üzerine Araştırmalar, III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Cilt:IV, Sayfa: 1392-1396, 20-22 Mayıs 2010, Artvin.